

ARGIA

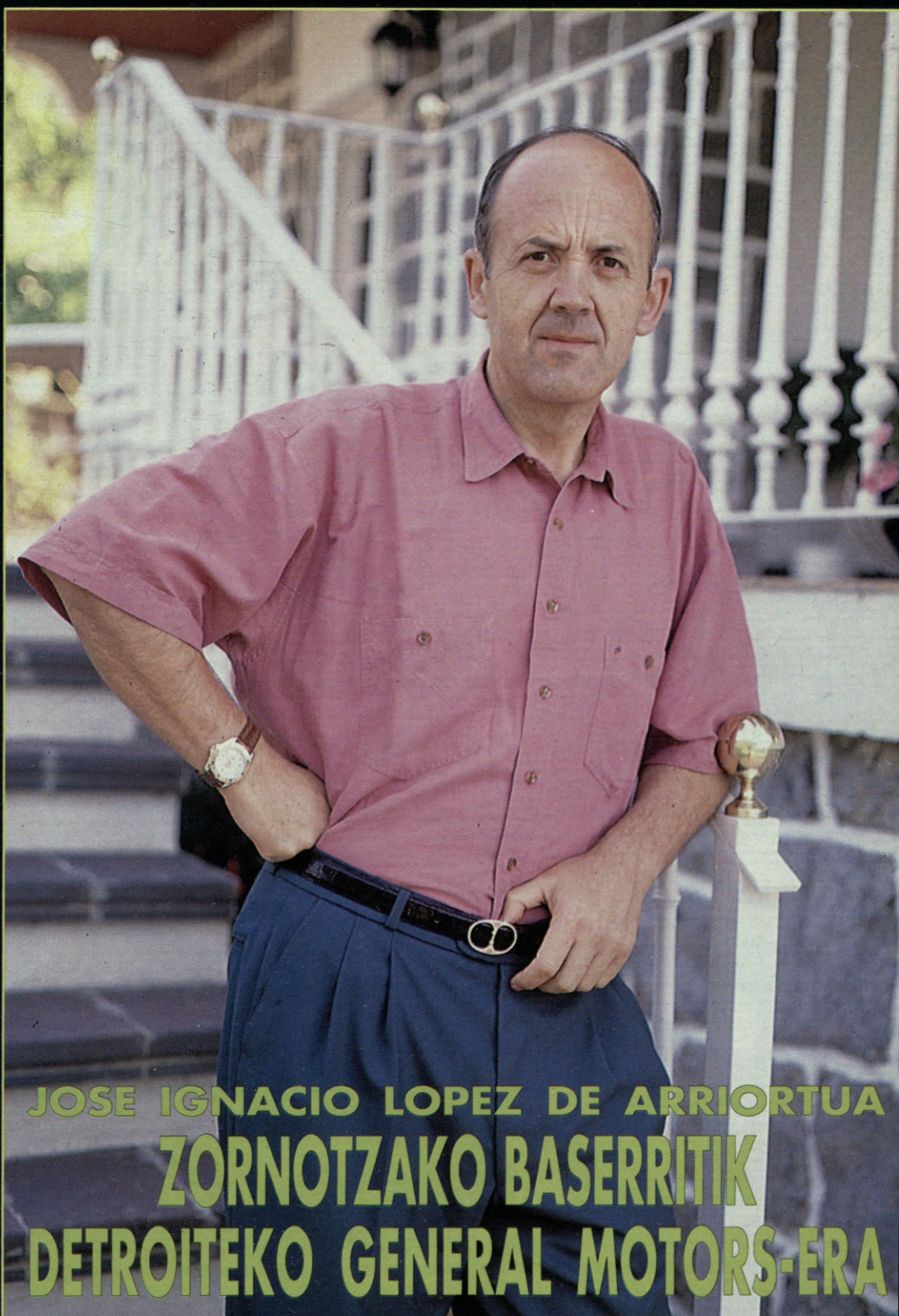
**MICHELE
ALLIOT-MARIE**

«Gaiztakeria da
laborariari bere
lana egitea
debekatzea»

JOKO OLINPIKOAK
Munduaren
aurrean Katalunia
nazio

**EUSKARAREN
NORMALIZAZIOA**
Irakaskuntzaren
ebaluaketa Ipar
Euskal Herrian

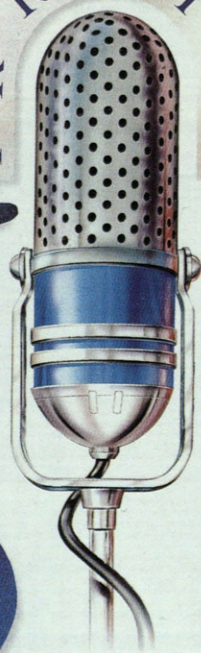
ZINEMA
«Arbasoen sua»,
duela hiru mila
urteko bizimodua
azaltzen duen
filmea

**JOSE IGNACIO LOPEZ DE ARRIORTUA
ZORNOTZAKO BASERRITIK
DETROITEKO GENERAL MOTORS-ERA**

URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE
URREA, ZE

I · R · A · T · I · A

eg n

F.M. 103.0

Tfno. (943) 55 47 70

Salbe egunari begira

ABUZTUAREN 14ean Salbea ospatzekoa da Donostiako Alde Zaharrean. Dirudienez, gure alkateak alde zurretatik azaldu du aurtur antolatzeari buruzko kezka eta beldurra.

Ken dezatela behin betirako! Baina ez istiluak sortzakeelako, berez batera zentzurik ez duelako baizik. Zer egiten du horrelako agintari talde batek erlijio kontuetan nahastuta? Zergatik ospatzen dute Donostiako zaindaria ez den Ama Birjinaren eguna? Nori sartu nahi diote ziria horrelako muntaia batekin?

Nik ez dut uste itxura gordetze horrek etorkizunik izango duenik. Beraz, bertan behera uztea erregutuko nieke gure udalburuei; izan ere, esaten dutena esaten dutela, protagonismo hutsagatik jarraitzen dute jazki honekin pailazoz mozorrotzen. Eta, ez ote da Odonen helburua berriro ere *solo ante el peligro* agertzea?

Txomin Arregi
(Donostia)

Tresna ederra, hi!

ETB-KO zuzendariek lotsa aspaldi galdua dutela iruditzen zait, edo bai behintzat euskararekiko ardura minimoa. Ez al zuten bada ETB-2, euskaraz ez dakitenak euskarara hurbiltzeko sortu? Ez al zen bada, normalizaziorako tresna izango?

Hara, lehengo astean, ETB-2ko botoia zanpatu nuen, eta han ikusitakoak erabat mindu ninduen: «Is-piluan» saioarekin egin nuen topo, edo hobe esanda, bere espainolezko itzulpenarekin. Elkar hizketatua Sebe Peña mendizale tolosarra zen, bere bizitzako pasarteak euskaraz kontatzen ari zena. Baina kieto hi! espainolez doblaturik aditu behar hark euskaraz esandakoak!

Eta ez nintzen aurrera segitzeko gauza izan, ez nintzen euskaldun bezala sentitu nuen eraso lotsagabe hori jasateko gai izan. Euskal Herrian, antza denez, euskarazko filmeak espainolez azpititulaturik behar ditugu, eta euskaraz egindako elkar hizketak —erdalduna azpitoluak

irakurtzen nekatu egingo da eta!—, espainolez doblaturik. Hizkuntzaren normalizaziorako tresna ederra asmatu duzue!

Jon Lopez de Ullibarri
(Bilbo)

OHARRA: Sail hau, aldizkarian azaldutako edozein gairi buruz edota interesgarri litekeen beste edozeini buruz, ARGIAko irakur-

leak adierazi nahi duena idatziz jasotzeko txoko irekia da. Gutunak, ahal dela, ez du mila karakter (folio erdi, espazio bikoitzean) baino gehiago izango; bertan, igorlearen izen-abizenak eta kaleratu nahi duen sinadura agertuko dira, gehienez lau hitzetako titularrarekin batera. Gutun hauek ARGIA, 1 eta 2 pabiloiak, Industrialdea, 20160 Lasarte-Oria helbidera bidali behar dira.

ZUZEN AL DAUDE ZURE DATUAK?

HARPIDEDUN hori: ARGIA astekaria zure helbidera puntualki hel dadin, ale honekin batera zure helbidea jasoz eskatzen dizugu. Okerren bat baldin badago edo zure helbidea aldatu bada, kupoi hau bete ezazu zure datu zuzenak jarritz; moztu eta okerrak zuzentzeko edo aldaketak ezartzeko eskatzen dituen ohar honekin batera, bidali ezazu posta txartel zaharra kartazal batean sartuta, ondoko helbidera:

Industrialdea 1-2 pabiloiak 20160 Lasarte Oria Gipuzkoa

ARGIA

Izen deiturak

Helbidea

Herria **P.K.**

Herrialdea **Tel.**

Harpide zenbakia

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

(astekaria eta urtekaria jaso nahi ditut etxean)

IZEN-DEITURAK

HELBIDEA **HERRIA**

K.P. **HERRIALDEA** **TEL**

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

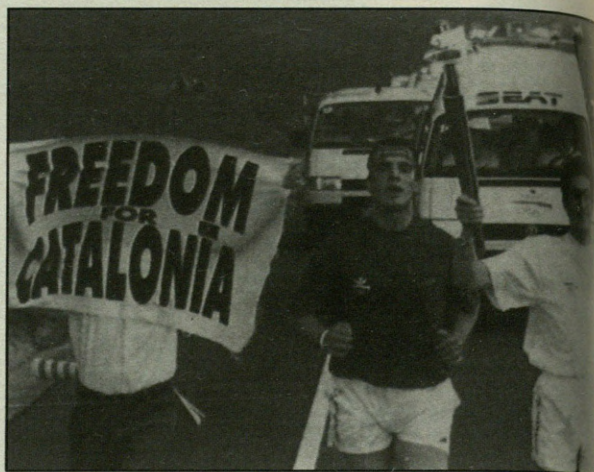
SUKURTSALA **SUKURTSAL zka**

KONTUAREN ZENBAKIA

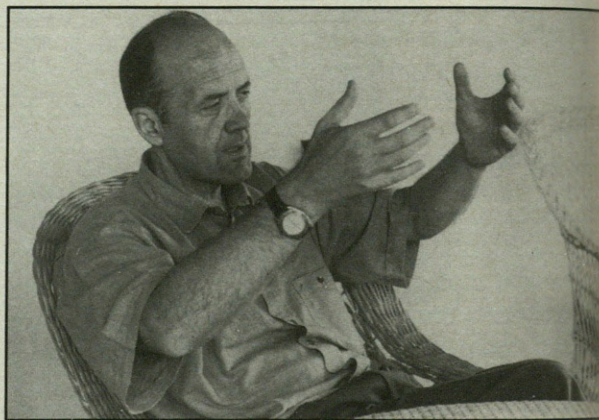
HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

HEGO EUSKAL HERRIA
9.750 pezeta
IPAR EUSKAL HERRIA
640 libera
ESTATU ESPAINIARRA
9.750 pezeta
BESTE ATZERRIAK
12.800.pezeta
AIREZ
20.200 pezeta

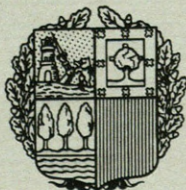
- 6.** Politika kronika. UNAI URBIETA.
- 8.** «Gaiztakeria da laborariari bere lana debekatzea» IXABEL ETXEBERRIA.
- 12.** Politika ttanttika.
- 14.** Nazioarteko kronika. LUKAS MARTINEZ.
- 16.** Munduaren aurrean Katalunia nazio. XABIER LETONA.
- 20.** Nazioarte ttanttika.
- 22.** Seaska eta Ikas-bi Administrazio Frantsesarekin aurrez aurre.
Irakaskuntzaren ebaluaketa. IXABEL ETXEBERRIA.
- 26.** Abuztuak ekarritako errepideen sukarra. MYRIAM GARTZIA.
- 30.** Uda ikastaroen bultzadaz: belaren abiada bizia. ANDER USABIAGA, JON ODRIOZOLA, IÑIGO HERZE.
- 34.** Jose Ignacio Lopez de Arriortua: «Baserriko lanek disziplina eta beharra zer diren erakutsi didate». AMAGIOIA IBAN.
- 40.** Kultura Kronika. J.J. PETRIKORENA.
- 42.** Josu Okiñena pianojole donostiarrak Ikasketa Amaierako saria irabazi du.
«Sari hau, nere piano ikasketetan urrats bat besterik ez da». JOXI GOIKOETXEA.
- 44.** Abuztuaren 2an estreinatuko da «Arbasoen sua». Duela 3.000 urteko bizimodua azaltzen duen filmea. JOXI GOIKOETXEA.
- 48.** «Itzulbidea», Amaia Iturbideren bigarren poema liburua: «Argi bila doan poesia». JON ODRIOZOLA, IÑIGO HERZE.
- 50.** Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
- 52.** Kultura ttanttika.
- 54.** Astegiroa.
- 63.** TXT.
- 66.** Bidaiatzea da, batez ere, ezagutzea. Ezagutzea da, batez ere, ikastea. JAVI PACUAL.

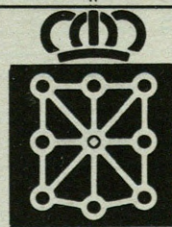
KATALUNIA: Katalanek zabaldutako mezu abertzalea izan da Joko Olinpikoen atariko benetako protagonista. Bitartean, espainiar agintariek nekez eutsi ahal izan diote euren haserreari. «Freedom for Catalonia» samur nagusitu da independentisten atxiloketa marearen erdian. Kataluniak gertakarion garrantziaz baliatzen jakin izan du, zalantza barik./16

J.I. LOPEZ DE ARRIORTUA: General Motors-eko lehendakariordea elkar hizketatzera joan, eta Zornotzako baserri batekin topo egin dugu. Izan ere, Detroiten bizi den gizon honek ez ditu ahaztu oraindik bere sustraiak eta giroa. Diotenez, Eusko ekonomiaaren sustatzaileetako bat izango da gizon hau, eta egia esan, ez zaio intentziorik falta, bere erantzunak entzun ondoren./34

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

EUSKARAREN NORMALIZAZIOA: Ipar Euskal Herrian euskararen normalizazioak dituen oztopoak nabarmen geratu dira azken aldian, ikasketen lehen zikloaren amaieran ezarritako azterketak euskaraz egiteagatik hainbat ikasleri zuzendu ez dizkietenean. Ikas-bi guraso taldea protestan da, eta Bordeleko Akademiako errektorea Auzitegi Administratiboraino eramateko prest azaldu da. Seaska ere hasi da elkar hizketan Administrazioarekin. / **22**

ZINEMA: Orain dela 3.000 urteko Euskal Herriko bizimodua islatu nahi izan du Mikel Mendizabal zuzendariak abuztuaren 2an estreinatuko den «Arbasoen sua» filmean. 38 minutuko iraupena duen eta bideo gisa zabalduko den dokumental antzestu honetan, 25 pertsona inguruk osatzen duten leinua da protagonista. Oiartzungo Udala eta Euskal Telebista arduratu dira ekoizpenaz, eta 39 aktorek parte hartu dute herri honetan burutu den errodaian. / **44**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarza.

Bilbon: Maite Artola, Myriam Garcia, Maite Iriondo, Xabier Letona, Maite Lizarraga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Nere Portillo, Idoia San Sebastian, Lierni Uribarren, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogioia.

Iruñean: Iñaki Camino, Patxi Larrion.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.

Kolaboratzaileak: Iñaki Agirresarobe, Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Elhuyar, Joxan Elozegi, Karlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Josu Landa, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Imanol Murua, Jaione Ogiza, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Joxe Mari Ostolaza, Bota Punttuba, R.M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegi, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Hizkuntz arduraduna: Mikel Elorza.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Josu Martikorena.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

ISSN: 0213-909X

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria, 114 Postakutxa Bilbo, Iratxe Monastegia 70 3.ezk 31011 Iruñea.

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63, (948) 17 80 78

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

Latxun

13

mugarik gabeko pentsamendua

1992ko ekaina

Latxun

13. zenbakia

13

JEAN LOUIS DAVANT hogeitamar urteetako
historiaz ■ IKASTOLAK kontsentsua
landuz ■ Ekialdeko prozesu nazionalistak

DOSSIERRA

Terrorismoaren
kultura

JEAN LOUIS
DAVANT

Azken 30
urtetako
historiaz

■ Ikastolak

Euskal Eskola
Publikoaren
kontsentsua
landuz

■ Ekialdeko
prozesu
nazionalistak

Abertzaleen batasunerantz

JOKO Olinpikoak hasi direlarik, ezer gutxi dakigu ETak egindako proposamenak izandako ondorioez. Berririk ez da apenas heldu, Estatu espainiarreko oposizioaren kontrako jarrera ez bada. Bai Gobernu espainiarra, bai ETA isilik daude oraindik.

Bitartean, bloke nazionalista osatzeko entseguek aurrera darraite. Azken bilera bat eginda, aste honetan amaitutzat emango dituzte HBren eta EAJren arteko elkar hizketak. Oso emankorrak ez izatearen itxura izan badute ere, Jon Idigoras Herri Batasunako bozeramaleak, *«nahiz eta perspektibetan desberdintasunak izan, elkar hizketaren bidea zabaldu*

dela» aipatu zuen Irungo egoitza inauguratzen ari zela. Bideak zabalik behar du izan, *«subiranotasuna lortzeko prozesuan EAJk protagonismoa izan beharko duelako»*. Herri Batasunak abertzale guztien elkartzea lortu nahi du, *«gebinego soziologikoa balaxekoa izan dadin Madrilén aurrean»*.

HORIXE da, hain zuzen ere, EAK behin baino gehiagotan aipatu izan duena, EUErekin koalizioa sortuko zuela berri eman izan duenean.

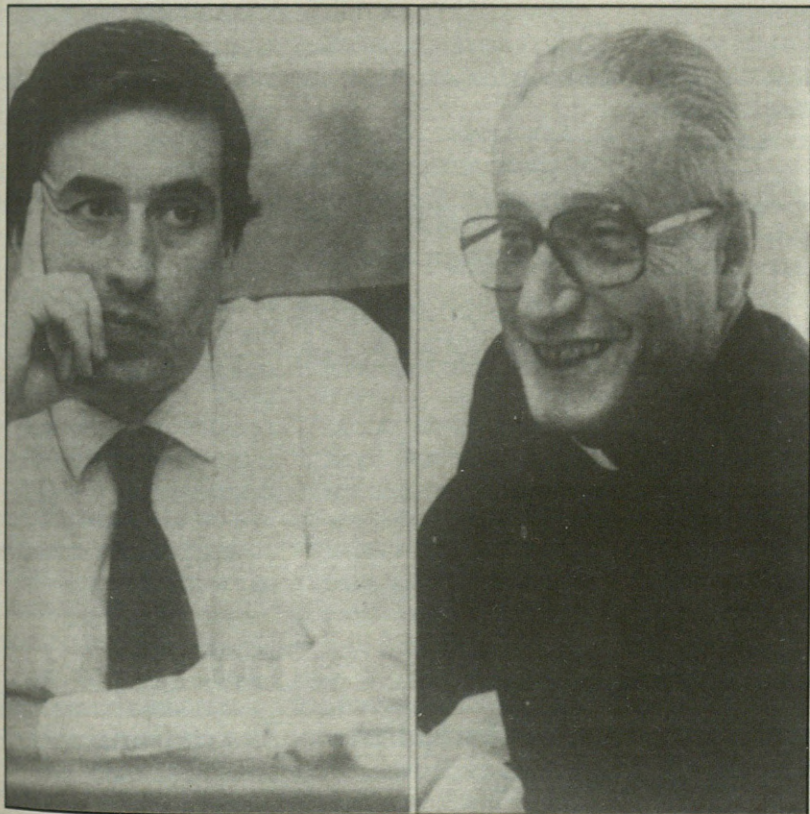
EUEren eta EAren militantziak ontzat eman du biok elkartzea. Eta lehenagotik aipatu izan dena martxan

jarriz gero, esparrua zabaldu egingo litzateke, *«gebiengo soziologikoa gebiengo politiko»* bilakatu arte. Plan horren barruan sartzen dute HBren militantzia ere.

Herri Batasunak EAJri luzatutako proposamena EAri ere eskaini dio, elkar hizketaren bideari ekitea, hain zuzen ere. Eta haiek onartu egin zuten, baina ETaren atentaturik egongo balitz, zerikusirik ez lukete nahi izango HBekin. Herri Batasunak ez ditu onatzat eman hizketan hasi aurretiko baldintzak, *«elkar hizketak beste indarren aktibitatearen menpe ezin duela egon»* argudiatuz.

Dena den, nahikoa frogatua dago, honez gero, HBk EUEk eta EAK ekarrekin lan egin dezaketela, horretarako gogoia dagoenean.

PSOE-K beste zeregin batzuetan jarri ditu indarrak. Jose Maria Setien Donostiako gotzaiak, Jose Ramon Treviñori ezarritako kondenaren harran, Legedi antiterroristak banda armatuarekiko kolaborazioagatik ezartzen dituen zigorrak *«gebiegizkoak eta proportziorik gabekjoak»* iruditzen zaizkiola adierazi bezain pronto, Ramon Jauregi PSE-PSOeko idazkari nagusia errietan jarri zaio. Setieni lan ederrak jarri dizkiote. Lehen Ajuria Eneako Itunetik kanpoko hitzik ezin omen zuen egin, eta orain berriz, balorazio politikorik ez egiteko, haren lana arimak lantzea dela, eta ez politika. Politikari buruz, -behinik behin Ramon Jauregiaren politikari buruz- iritzia politikariek bakarrik izan dezaketelakoan.

Unai Urbietta

Michele Alliot-Marie Pariseko legebiltzarreko diputatua UDFren izenean:

«Gaiztakeria da laborariari bere lana egitea debekatzea»

Unibertsitateko irakaslea dugu ofizioz. Berrogeitabost urte ditu eta bere familiak aspaldidanik ditu sustraiak politikan. Bere aita, Bernard Marie, hogeitaz izan da Miarritzeko auzapeza. Michel Alliot-Marie 1986ean Ipar Euskal Herriko kostaldeko diputatua bilakatu zen. Orain, RPRren izenean Pariseko legebiltzarreko diputatu izateaz gain, eurodiputatua ere bada.

ARGIA. Zenbait hilabete daramatzazu Ipar Euskal Herriko herriak bisitatzen. Zergatik desmartxa hori?

M. ALLIOT-MARIE. Nere urrats pertsonala da hori. Nere irudiko, ordezkatzeko dudako herrialdearen arazoez jabetzeko ez da aski dossierrak ongi ezagutzea. Hautetsia naizelarik, auzapez eta hautetsi desberdinekin elkartu naiz, haien proiektuak aztertzeko, diru laguntzak eskatzeko, Estatura joz azpiegiturak hobetzeko...

Askotan eskatu behar izaten dut dirulaguntza, elizak eraberritzeko edo eskolak antolatzeke, adibidez. Orain dela gutti arte guzti hori egiten nuen arren, hautetsiak bakarrik ikusten nituen. Orain dela bi urte, herri bakoitzeko bizpahiru

egun hartzea erabaki nuen, herriak hurbiletik ezagutu ahal izateko. Beraz, elkarte guztietako arduradunekin, merkatariekin, herriaren bizia egiten dutenekin elkartzen naiz. Ondorioz, erran dezaket aurkeztu dituzkidan dossierrak ez ditudala modu berean ikusten. Urri edo azaro aldera bukatuko dut lan horrekin, ez bait dut hauteskundeetako kanpaina batekin nahasi nahi. Lana izugarri gustatzen zaidala ohartu naiz, herri bakoitzak nortasun azkarra daukala, berezitasunak. Nere herrial-

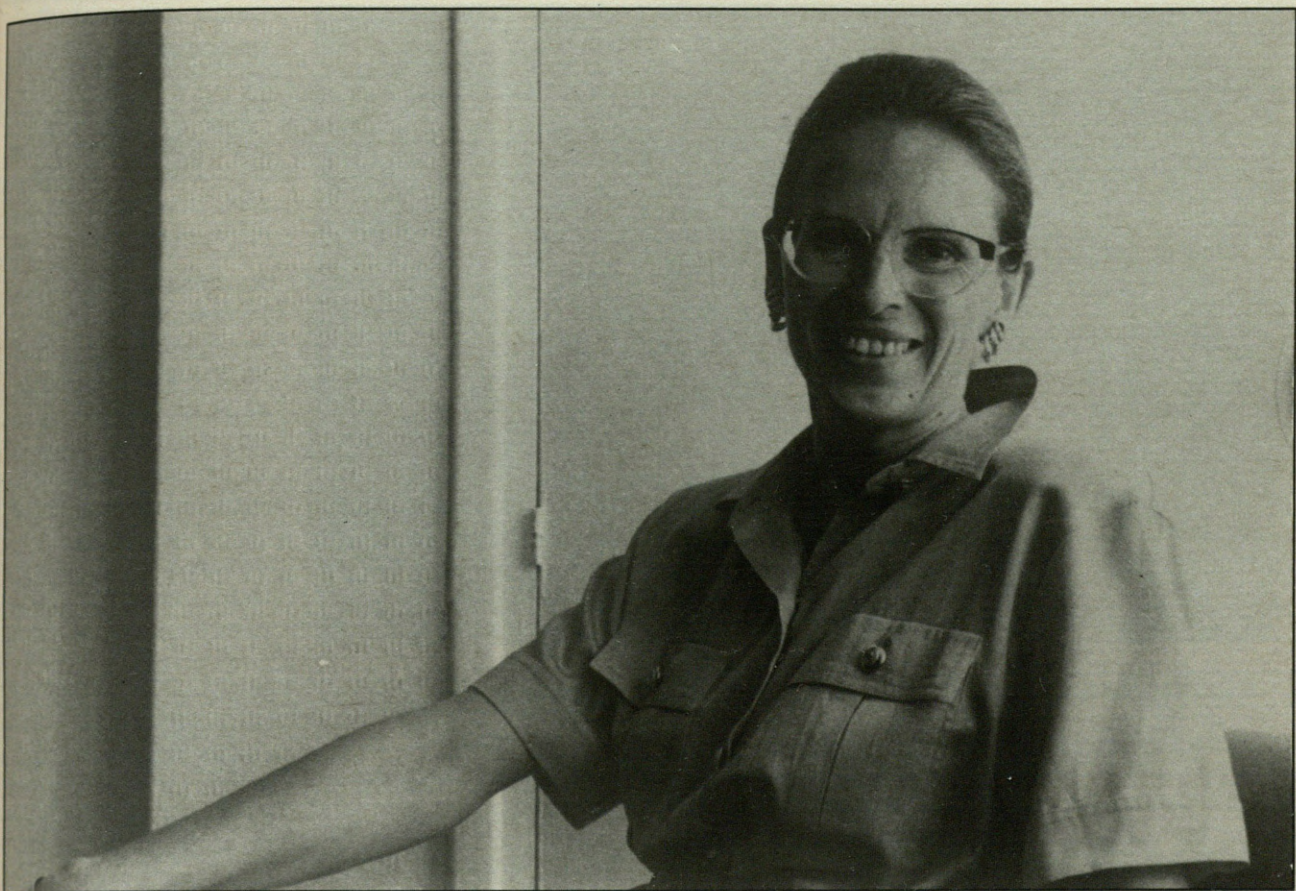
dea hobeki ezagutzen dudala iruditzen zait.

A. Laborariekin ere elkartuko zinen orduan. Egoera latzean daude. Nola ikusten duzu laborantzari prestatzen ari zaizkion etorkizuna?

M.A.M. Laborantzari buruz dudako iritzia ez dator bat, urrundik ere, gaur egun Gobernu frantsesak duenarekin. Badugu, nere ustez, laborantzaren beharra, eta ez dugu onartzen ahal eremuak landu gabe uztea, munduaren parte bat gosez

hiltzen ari delarik. Filosofia desberdinak ditugu. Produktzio handi baten emateko gai gara Europan. Nere ustez, gaiztakeria da laborariari bere lana egitea debekatzea. Gure laborantzaren etorkizuna kalitatean dago. Bada euskal laborantzako etxalde txikientzat lekurik, laborari gazteak bait ditugu. Honen aitzinean, nere lan-kideak askotan harrituak gelditzen dira. Jatorrizko produktioa garatu behar dugu. Esate baterako, hemengo esneak kanpoko esneekin nahasten dira eta ondotik Pirinioetako esnea dela erraten da. Pirinioetako gazna Pirinioetako esnez egin behar da. Eta berdin baserrietako produktuekin. Jendeak diru arazoak dituela egia da, eta askotan supermerkatuetara jotzen da. Baina kalitatearen merkatua sortzen ari da, eta gero eta gehiago, erosi behar denari begiratu egiten zaio. Horregatik, komertzializazioarako bide batzuk eskaintzeko elkarrekin bat sortuko dut, eta sukaldari frantses batzuekin harremanak sortuko ditut.

■ «Jendea askok Maastrichten kontra bozkatuko du, baina ez Europaren kontra baizik eta Mitterrand eta sozialisten kontra» ●

Hain zuzen, sukaldari batzuek SOS Sustrai elkarte sortu dute janariarekiko dagoen berdintasun prozesuaren kontra. Sukaldaritza mota hobe eskaini nahi dute. Produktoreen aldetik elkarte berdina sortu nahi duke eta biak harremanetan jarri.

A. *Seaska eta Gobernuaren arteko negoziaketak hasi dira berriz ere. Zer nolako estatutua behar luke Seaskak?*

M.A.M. Ministroa nintzelarik eredu juridiko batzuk jarri nituen, bereziki irakasleen formakuntzari buruzkoak, nere ustez, Seaskak edozein eskola pribaturen estatutua behar zuelako. Formakuntzari buruz uste dut, hain zuzen, Seaskak behar honen kontzientzia hartu duela eta indar inportantea egin duela alde horretatik.

Bestalde, Estatuarekin

kontaktu bat izenpetzen bada, eredu batzuk errespetatu behar dira, eskola guztiek errespetatzen dituzten bezala. Nere garaian

■ **«Ingurumenaren zaintzaren aldekoa naiz, baina gehiegikeriarik ez da eragin behar» ●**

euskara bakarrik erakutsi nahi zuten, eta hori ez nuen onartzen ahal, legearen kontzientzia zihoalako.

Erran behar da ere, gauzak aldatu egin direla. Euskararen irakaskuntza hedatu egin da, eta elebitasunak indarra hartu du irakaskuntzan. Nere formakuntza segitzen nuelarik, erakutsi zidaten lehen mailako ikasketen kanpoko hizkuntza

bat erakustea trabagarri zela haurren ikasteko prozesuan. Azterketek frogatu dute ez dela egia, alderantziz dela. Neri ere ona dela iruditzen zait, baita gela ttipietan ere, eskolatik kanpo ikasteko prozesu hori jarraitzen badu. Erregioetako hizkuntzekiko aldaketa psikologiko inportante bat bada ere politikoen aldetik eta bizkanleen aldetik. Familielik, aterabide profesional on bat ukaiteko frantsesdun ona izan behar zela pentsatu izan dute luzez, eta batzuetan ere frantsesduna bakarrik. Oraindik entzuten dut hori Ipar Euskal Herriko barnekaldean. Frantses Hezkuntza nazionalako filisofia orokorra zen hori, haur guztiek hizkuntza bera ikasi behar zutela.

Mugimendu berri bat sortu da azken 10-15 urteetan, Amerikako kulturaren sar-tzearekin, badago honelako

«Ekonomia orekatu egin behar da, eta ez gara turismoari soilik lotuak egon behar».

«Maastrichti buruz baietz bozkatuko dut. Okerrik ekarriko digun ezer ez dut aurkitu».

erreakzio bat European, eta gure nortasuna, sustraiak ukaiteko beharra, kanpoko kultura baten onean dena galtzearen beldurra.

A. *Akitania eta lurralde autonomoaren arteko harremanak indartzen ari dira. Nola ikusten dituzu?*

M.A.M. Europa mailan Atlantikoak hunkitzen dituen herrialdeak bildu gara elkartasunaren izenean, arazo berak ditugulako egia erran. Europak ahanzi egin gaitu. Zentroetatik urrun gelditzen gara. Gure garapena eskasa da. Herrialde horien arteko harremanak indartzea inportantea da, baina bakoitzaren interesak zaindu behar ditugu, eta alde bat biziki industrializatua baldin bada, ez da bestea utzi behar industriarik gabe. Nere herrialdeko hautetsia naiz eta defenditu behar dut, ekonomia orekatu behar da eta ez gara bakarrik turismoari lotuak egon behar.

A. *Nolako garapen ekonomikoa ikusiko zenuke Ipar Euskal Herrian?*

M.A.M. Neretzat turismoa

aktibitate inportantea da, jende asko hunkitzen duena. Gure ingurumena, gure kultura, gure ohiturak zaintzen jarraitu behar dugu. Turismo zabal baten kontra nago. Gure erregioa ez da aski handia eta antolatua jende multzo handiak hartzeko, turismo mailan indar berri batzuk egin daitezkelarik oraindik. Turismotik kanpo lantegi ttipi eta ertainak sortzeko gaitasuna daukagu. Teknologia handiko lantegiak sortzeko gai gara, pisuzko industriarik ezin bait dugu sortu, premiazko ma-

hori ere inportantea da.

Bestalde, kanpotik datorren jendearentzat ere leku ezin hobea dugu. Orain dela hainbat urte, enpresa handiak ohartu dira beren arduradunak lan hobea egiten zutela familiatik hurbil eta baldintza onetan. Gurea, Frantziako erregiorik ederrena da, aproposena.

A. *Azken urteetako etxe bizitzetako politikak kezka sortu du, azken eraikuntza erraldoiek bereziki. Zer diozu horri buruz?*

M.A.M. Uste dut eraikuntza nagusiak 70 hamar-

«Gure laborantzaren etorkizuna kalitatean dago; jatorrizko produkzioa garatu behar dugu»

teriarik ez dugu, eta zentro handietatik urrun bizi gara. Baina beste elementu batzuk ditugu, langile oso onak eta kementsuak, adibidez. Donibane Lohizunen bertan Frantziako bigarren eta hirugarren enpresak ditugu. Eta erregio hau bizia-razi nahi duen jendea dugu,

kadaren inguruan eginak izan direla, kezka bat sortu da gehiegi eta nolanahi eraikitzen zelako. Baina beste arazo mota bat sortu da ere lege aldetik, eremu batzuk onartu dira eta zenbait laborari semek ezin dute beren etxea eraiki gurasoen eremuetan. Hain zuzen

Europa mailan eredu batzuk bultzatuko dira. Biltzar batzuk egingen ditut beste arazo mota baten aitzinean aurkituko garelako. Ingurumena naren zaintzaren aldetik onena naiz, baina gehiegikeria ez da eragin behar.

A. *Irailaren 20ean Maastrichteko Tratatuari buruzko erreferenduma izango da. Zer bozkatuko duzu?*

M.A.M. Nik baietz bozkatuko dut, Europako diputatu naizenez. Tratatu horretan okerrik ekarriko duen ezer ez dut aurkitu.

Bigarren puntu arriskutsu bezala aipatzen da: Europa pako diruarena. Nere ustea hori ez da egingen, berehala behintzat, jartzen diren baldintzak ez bait dituzte herrialde gehienek betetzen. Tratatu honek ez ditu ondorio onak ukanen praktikan. Aldi kanpoko herrientzat ez da bozkatzen badugu, Europa ezetz erraten diogula pentsatuko dute. Jakinez, seguruenez ere, datorren martxoan berriz ere gobernuaren egonen garela, ez digu onik ekarriko gure arazoetako kiko harremanetan.

Baina egia da jende askok tratatu honen kontra bozkatuko duela. Ez Europaren kontra, baizik eta Mitterrand eta sozialisten kontra. Jendea ase da sozialistekin. Frantziako egoera latza da hiru milioi dira lanik gabekoak, lan baldintza txarretan beste milioi bat, eta gutti gorroto behera lau milioi t'erdia dira egoera txarrean Frantzian.

A. *Martxoan oposizioa gobernuan bada, lekuri izan nahi al duzu?*

M.A.M. Gauza bakar bat erranen dizut, emazte gutti da politikan, eta beti emazte batzuk behar dira gobernuan...

Ixabel Etxeberria

ARGIA txokoak

AMAZKAR TABERNA

*Oiartzuarren giroan,
zure zain ...*

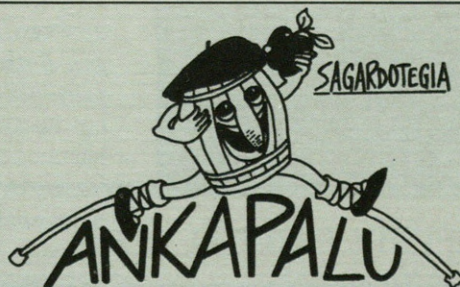
20180 OIARTZUN (Gipuzkoa)

Kutxileria, 62 - 01001 Gasteiz ☎ (945) 25 10 84

GASTEIZKO EUSKAL TXOKOA

- Alde zaharreko jai alaiak opa dizkizuegu Txoznarako apuntatu zaitezte

LARRABETZU (Bizkaia) ☎ (94) 455 81 97

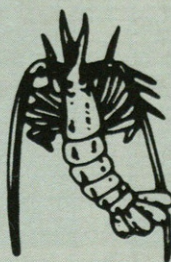

DONAMARIAKO BENTA

- Mendi hotela
- Jatetxea
- Bizikletentzako aparkalekua

*Zure asteburuetako
ingurugiro egokia*

31750 DONAMARIA (Nafarroa) ☎ (948) 450925 - 450708

KORTA MARISKERIA

- Ingurugiro eta menu aproposak asteburuetarako.

GABIRIA (Gipuzkoa) ☎ (943) 88 71 86

TXARTEL HOTELEAN
Urrut.: 37 01 92
Teléf.: LASARTE-ORIA

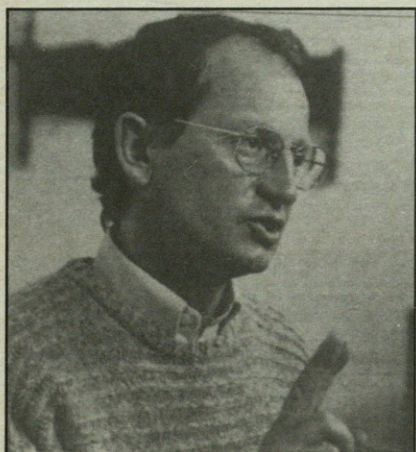
TXARTEL · TXOKO
Jatetxea

Disko - Bar
Txepetx - Kabi

Mayor bis 35 Lasarte Tel: 37 16 39

E Z P A L A K

■ HIRU URTE T'ERDIKO ESPETXE ZIGORRA ARTZAPEZARENTZAT

IRUN eta Hondarribiko artzapezari, Jose Ramon Treviñori, hiru urtetako espetxe zigorra ezarri diote, «talde armatuari laguntza emateagatik» epai-learen esanetan. Hala ere, epaiak dioenez, elizgizon honen nahia «ez zen inoiz izan talde terroristari laguntzea», eta horren eraginez, zigorra bere partaideei aterbea eskaintzeagatik da soilik.

Delitu honen zigorra sei urte eta egun batekoa da, eximenterik suertatzen ez den bitartean behintzat. Kasu honetan badago horrelakorik, epaiaren ustez, «betebeharren gatazka baten ondorioz gertatu bait zaio Treviñori gertatutakoa, «eta azkenean oso gertukoa zuen bati aterbea ematearena nagusitu zen».

■ ESPAINIAR POLIZIA ETA ARMADAKOAK ERTZAINTZARA

JOAN den uztailaren 17an EAEko Legebiltzarrak onarturiko Euskal Poli-

zia Legearen atal batean azaltzen denez, Polizia eta Armada espainiarreko burua izaten jarraituko du Ertzaintzak. Egoera hau, «Ertzaintzak eraketa, heldapena eta garapena osatu bitartean» mantenduko da, eta hau 1996 arte ez dela gertatuko diote.

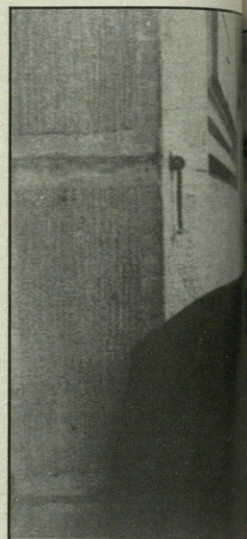
Polizia Lege berriaren arabera, «Ertzaintzaren agintarien hautaketa 1990eko abuztuaren 29an Segurtasun Batzarrean lorturiko akordioari jarraituz egingo da». Hitzarmen honetan Eusko Jaurlaritzari zazpi agintari hautatu ahal izateko konbokatoria luzatzeko aholkatzen zitzaion, baita hautagaiak Armadako ofizial eta Buruzagien edota Estatuko Segurtasun Indarretan pareko maila duten partaideen artean aukeratzeko ere.

■ IU, UPN-REN ERITZIAREN ZAIN AUTOBIDEAREN AUZIAN

NAFARROAKO Legebiltzarrean IUko parlamentaria den Felix Tabernak adierazi duenez, bere alderdiak ez du aurkeztuko autobidearen proiektua Atxitarateko pasagunean aldatuko lukeen proposamenik, UPNk proiektu horren alde egingo duela ziurtatzen ez den bitartean.

Tabernaren esanetan, IUK exekutibak eskaintzen dion informazioa aztertuko du, eta ondoren talde ekologista eta espezialistekin hitz egingo du. Tabernaren ustez, Larraun ibaia ukitu gabe zubia oinarri bakar baten gainean eraikitzeke proposamenak «gastu handiagoa suposatzen du, baina ekologikoki alderantziz gertatzen da».

Hala ere, «UPNk bere iritzia eman beharko du, Autobidearen ibilbidearen gauzatzea Gobernuaren eta agintzen duen alderdiaren ardurapean bait dago».

«ETaren bondamenak ez ezker abertzalearen porrot ekarriko»

Floren Aoiz, Herri Batasunako bozeramaikari
El Diario Vasco, 92-VII-11

«Ez diot zertan inori konfiantza eman beharrik nik egindakoengatik».

Juan Cruz Alli, Nafarroako Gobernuko lehendakaria
El Correo Español, 92-VII-21.

«Herri Batasuna aparteko mundu batean bizi da, errealitatetik urrun»

Txema Montero, HBko eurodiputatu ohia.
El Mundo, 92-VII-23.

Z
T
I
T
H
Z
H
Z
T
I
H

G O R D E T Z E K O A K

SESTAOKO ALKATEAREN KONTRAKO KEREILA

BARAKALDOKO Epaitegiak, HBk Txetxu Milla Sestaoko alkate sozialistaren kontra jarritako kereila onartu du. Salaketan azaltzen denaren arabera, «zerbitzu publikoetan irregularitateak bultzatzea» leporatzen zaio. Izaskun Santin de Miguel HBko abokatuak aditzera eman duenez, «epaileak, aurkeztutako froga gebienak ontzat eman ditu».

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

«Gipuzkoa HB, EA eta EUEren erradikalismo nazionalistaren arriskuaren menpe bizi da».

Ramon Jauregi,
PSE-PSOeko idazkari
nagusia.
Deia, 92-VII-22.

«Modu normalean hitz egingo dugu HBrekin, ez zirkua montatuz».

Inaxio Oliveri, EAko
idazkari nagusia.
Egunkaria, 92-VII-21.

«Tregoarako eta kontaktuetarako baldintzak ETaren komunikatuan daude».

Jose Luis Arrieta Zubimendi
«Azkoiti», errefuxiatua.
Egin, 92-VII-20.

XABIER ARZALLUZ

EAJko idazkari nagusia eta bere jeltkideek eginahalak egin dituzte beraiek sortutako agiria Herri Batasunak sina zezan. Komunikatu horretan «egungo egoera distenditua luza dadin eskatzen zaio ETari». Horrekin, EAJk «Madrileko Gobernuari ETako solaskideekin kontaktu ofizial bat izateko aukera» eskaini nahi dio. Dirudienez, Arzalluzen jarraitzaileek ziurtzat hartzen dute Gobernu espainiarrak ETak luzatutako propopamena —tregoa indarrean jarri baino lehen kontaktuak martxan jartzearena— ez duela onartuko. Arzalluzen ustez, Gobernuak ez du ezer egingo «Joko Olinpikoak amaitzen diren arte» ●

JON IDIGORAS

HBko Mahai Nazionaleko partaideek EAJri erantzun gisa azaldutakoaren arabera, ETak bere tregoa eskaini baino lehen, EAJk eta HBk, Gobernuari eta ETari elkarri keinuak egiteko eskatzeko hainbat komunikatu ztertutatu zituzten. Baina, «nahiz eta HBk maltasuna erakutsi, EAJk Gobernu espainiarrari publikoki ezer eskatzeari uko egin dio behin eta berriro». HBren ustez EAJ Gobernu espainiarraren «politika inobilistaren» menpe dago. Gainera, EAJko kideak «Estatu espainiarreko Barne Ministraritzaren bozeramale bilakatu dira askotan». HBk, Madrilekoei postura ezkorra alda dezaten exijitzea eskatzen dio EAJri.

Demokrazia eta miseria, nola lotu?

URTEBETE iragan da jadanik Iberoamerikako lehen gailurra Guadalupe (Mexiko) burutu zenetik. Madrilen izan du jarraipena, eta emaitzak ere haretxen antzerakoak izan dira. Berba eta adierazpen politak Hego eta Ertamerika osoan bizi den miseria egoera ezkutatzeko. Demokrazia eta giza eskubideen inguruko triapakada onak egin dituzte agintariek. Mendebaldeak, Europak, eraman zien demokraziaren kontzeptua, eta orain arte bederen, demokrazia baldin bada Latinoamerikako miseria gorriaren eragile, ezin esan berba horrek zentzu gehiegirik izan dezakeenik latinoamerikar populazioaren gehiengoarentzat.

Hala ere, bukaerako dokumentuan demokraziak eta giza eskubideek erabateko lehentasuna hartzen dute

arazo guztien konponbideari begira. Besteren batzuetan ere bai, baina testuak batez ere Kuban jartzen ditu bere begiak. Mendebaldearen errezeta magikoa da: demokrazia eta giza eskubideekiko begirunea. Ez daude txarto, ez.

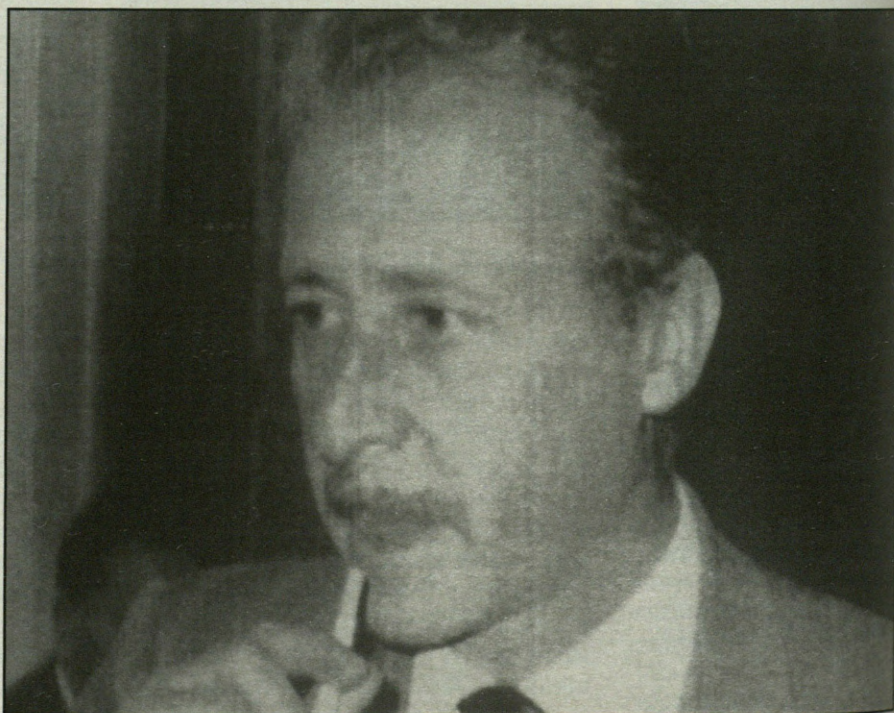
Baina nola azaldu hori, neurri oso zehatzak hartzen ez badira, oraindik

**— Mendebaldea
konprometituko duten
neurri zehatzagoak hartu
barik, nekez aldatuko da
egoera orokorra
Latinoamerikan ●**

eta 2.000 urtea bitartean hilgo diren 5 urtetik beherako bi milioi umeri eta 86.000 amari? Edo oraindik ur edan-garririk eskura ez duten 100 milioi pertsonari? Edo analfabetoak diren 24 milioi helduri? Edo kale gorrian bizi eta hiltzen diren 6 eta 8 urte arteko 15 milioi haurri? Edo... Edo ugari dago zalantza barik. Eta erantzun gutxi. Fidel Castro, Kubako estatuburua eta gailurreko atenzioguneetako bat, izan zen eremu guzti hori gehien ukitu zuena. Halaber, berarentzat izan ziren giza eskubide eta demokraziari buruzko aipamen gogorrenak.

EEBBen aurkako kritika apalik ere ez zen falta izan, batez ere subiranotasun kontuei zegokienez. Zentzu honetan, gailurrak —nagusiarik kritikak egiten zaizkion beldur horre-

Mafiak gero eta egoera larriagoan jarri du Italiako estatua. Duela bi hilabete Falcone epailea hil zuen. Teorian behinik behin, bere etsairik gogorrena. Baina mafiak, bere ausardia eta boterearen indar erakusketa ezin nabarmenagoa eginez, hilaren 18an Folconeren ordezkari lanei ekin zion Paolo Borsellino epailea hil zuen, hura moduan auto bonbaz. Mafiak estatuari luzatutako erronka erabatekoa da. Estatuaren babesari samur egiten dio barre mafiak. Sekreturik sekretuena ezagutzeko ahalmena ondo baino hobeto erakutsi du, eta hori ez da egiten, hain zuzen ere, estatuaren barne tresnak kontrolatzeko hari barik. Hurrengo Leoluka Orlando, mafiaren aurkako politikoa ospetsua izango ote da? Ez da makala estatuaren erronka.

Egun hauetan hasi zen, orain bi urte, munduan izan den gerrarik bortitz eta azkarrenetarikoa, «Basamortuko ekaitza» izenarekin ekin zitzaion gerra alegia. Mundu «zibilizatua» Ekialde Erdiko deabruaren aurka. Mendebaldeak Irak suntsitu zuen, baina Saddam Hussein ez zuen boteretik egotzi. Bestela, nori ordainarazi gerra suntsiketa eta Husseinen erregimenak eragindako zorra? Gerra haren azken kapitulua oraindik itxi gabe dago. Su etena sinatzeko NBEk jarritako baldintzak ez omen direla betetzen eta mendebaldeko agintariak beste eraso bat prestatzen ari omen dira.

kin— denbora gutxi dela Estatu Batuetako Auzitegi Gorenak hartutako erabakia salatu zuen. Haren arabera, Estatu Batuek bere justiziak jarraitzen dituen pertsonak bahitu ahal izango ditu hirugarren estatu batean, EEBB-tara bertara eramateko.

Kanpo zorraz ere —lur eremu hark duen arazorik larriena seguru asko— aritzen da bukaerako dokumentua, baina zuhur jokatu. Ekonomien osasun hobetzerako neurri liberalak martxan jartzeko deia egiten da, eta

halaber, FMri (Nazioarteko Monetako Fondoari) eta Munduko Bankuari diru fluxuak lurralde haietarantz bideratu ditzaten eskatu.

Orohar ez da samurra Latinoamerikak bizi duen egoera. Eta horren adierazle dira 2. gailur honetan izan diren hutsuneetarikoz batzuk. Kolonbia narkotrafikoak jota, eta oraindik ere gerrilarekiko gatazka konpontzeke. Peru Fujikolpearen menpe, eta Senderok erakusten duen gero eta indar handiagoari nola eutsi jakin ba-

rik. Venezuela, berriz, krisi ekonomiko sakonenean eta populazio eta armadaren sektore batzuen etengabeko protesta buru gainean duela.

TXEKOSLOVAKIARI oso bizi-tza gutxi geratzen zaio jada. Lehenengo Mundu Gerratik sortutako estatutik artifizialen beste adibide bat izan da eta 74 urte bizi ondoren, heldu zaio jada desagertzeko unea. Eslovakiarren ekimenez horrela erabaki dute txekiar eta eslovakiarrek, eta datorren urterako bi estatu subirano izango dira. Bohemia eta Moravia batuko dituen iparraldean eta Eslovakia hegoaldean.

Ostiral honetarako onartu nahi dute Legebiltzarre Federalean banaketa arautuko duen lege proiektua, baina dena den, bi errepubliketako lehen ministroak heldu dira jadanik zenbait kompetentzia eta elkargune mantentzeko akordio batera. Aduana batasuna, eta komertzio librea; bi errepubliketako herritarrek batean zein bestean bizi edo lan egiteko eskubidea; harreman diplomatikoak eta defentsa arlo batzuk ere bai, besteak beste. Ondo etorria izan dadila herrien borondateetan oinarritutako edozein akordio.

TERMINOLOGIA

Barregarri. 1. Barre eragiten duena. 2. Itxura gabeko egintza, egilea leku txarrean edo iragarri uzten duena eta gainerakoak barre egitera mugitzen dituena.

Mundu honetan barregarriak diren gauza asko daude. Hobeto esanda, gauza asko izan daitezke barregarri: egoerak, pertsonak, garaia, gauzak... Azken asteetan nahiko barregarri agertu dena Juan Carlos I, Estatu espainiarreko erregea, izan da. Joko Olimpikoak direla eta, antolatzaileak erdi zoraturik ibili izan dira Erregearen aurkako txistuak ekiditeko zerbait asmatu guran. Azkenean Cridarekin negoziatu behar izan zuten, diskurtsoa ondo mozorroturik, baina aitortuz gainera, Erregearen —eta honek ordezkatzeko duen guztia— ohorea irainetik libre uzteko negoziazioak zirela. Ez al da barregarria, akaso, errege batek bere menekoekin negoziatu behar izatea hauek txistu egin ez diezaizoten? Zer errege mota da hori? Barregarriagoa izan dadin gainera, egunkarietan ere agertzen da aipaturiko guztia. Barregarria den bezala kataluniarrek —bakoitzak bere modura— espainiar agintariei prestaketa guztien azken txanpan sartutako gola.

Munduaren aurrean Katalunia nazio

Hasi dira, azkenean, Joko Olinpikoak. Barcelona munduaren erdigune izango da abuztuaren 9 arte. Prestaketa lanak ez dira makalak izan. Makalak izan ez den moduan Jokoen atarian jada gertatutako eztanda nazionalista. «Freedom for Catalonia» eta «Barcelona Katalunian dago» esaldiek bazterrak astindu dituzte. Baina Barcelona bertakoak baino Madrilekoak. Ez zen aukera txarra katalanentzat, eta bapo baliatu dira munduaren begiak Barcelonan egoteaz.

BARCELONA Katalunian dago eta Kataluniak «freedom»a behar du. Horiek izan dira Kataluniak mundura zabaltu dituen mezuak, lehena gobernu autonomoaren eskutik (600 milioi pezetako/30 milioi liberatuko kanpaina) eta bi-

garrena herri erakundeen ekimenez. «Zein herrialde-tan kokatuko zenuke zuk puntu hau?» agertzen zen orrialde zuri batean, eta Barcelona izeneko puntu bat. Hurrengo orrialdean, «Katalunian, noski», eta behean letra txikiz, Katalu-

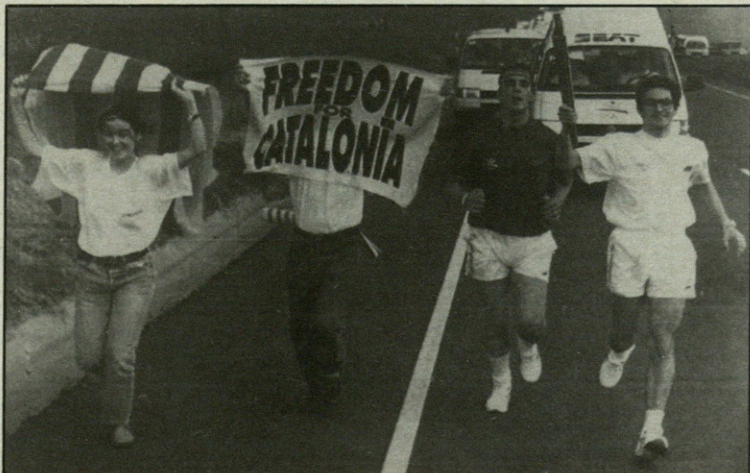
nia berezko nortasun, hizkuntz eta kulturarekin Estatu espainiarrean dagoen herrialdea dela azaltzen zen.

Alderdi espainiarrak sustan jarri ditu kanpainak, baina Madrileko gobernuak ezin izan dio nahi bezalako

erantzunik eman. Batetik er-zaio iskanbila edo eztabaida gehiegirik komeni, eta bestetik, PSOEk datozen hauteskundeetan CIUren (Generalitatean dagoen koalizioa) laguntza behar izango du akaso.

Katalan alderdi abertzaleek, aldiz, orohar, irribarez erantzun dute. Sektor independentista eta erradikalenek ere onartu egin dute —bere joko bikoitza salatuz— Pujolek zenbaitetan jakin badakiela gauzak egiten. La Crida a la Solidaritat erakundeko bozeramalea den Jordi Sanchez-en esanetan, «kanpaina guztiz legitimoa da eta Madrilek ere urte basieran beste hurrenbeste egin zuen Joko Olinpikoak eta Sevillako Exporen inguruan, baina guztiz mezu espainolista-ekin. Argi dago Pujolek berrela jokatu badu Kataluniako gizartean Joko Olinpikoen katalanizazioa izan duen sustraitzeagatik

«Freedom for Catalonia» Crida eta Acció Olímpica mugimendu herritarrek eramandako kanpainen ardatza izan da eta Kataluniaren nazio izaera nahiko ondo esportatzea lortu bide dute».

Barcelona munduaren erdigune izango da hamabost egunetan zehar eta katalan abertzaleak bapo baliatu dira horretaz. Estatu espainiarreko Erregea ere Kataluniako himnoaren soinupean sartuko da estadio olinpikora.

eskuetan gera-
tu da.

Acció Olímpica, CDC (Kataluinako Konbergentzia Demokratikoa, CIU koalizioko alderdi nagusia) alderdiaren inguruko jendearen eskutik sortu zen, eta, horrela esaten ez bada ere, Generalitat eta Convergencia-ren laguntza izan duela

nahiko nabarmena da Katalunian. Talde abertzale gehienek, baina batez ere Acció Olímpikak bultzatu du senyera (Kataluinako bandera) etxeetan jartzearen kanpaina. «La Vanguardia» egunkarian orrialde erdiko iragarkiak atera izan dituzte (500.000 peze-
ta/25.000 libera) eta hori atzean dirua dagoen adierazle argia da.

Alderdien eremuan, ERCk (Kataluinako Ezker Errepublikarra) ere egin du Jokoen katalanizazioaren alde baina ez kanpaina antolatu moduan, noizbehinkako ekimenen bitartez baizik. MDT (Lurraren Defentsarako Mugimendua) eta Catalunya Lliure (Katalunia Aske) alderdiak ere mugitu izan dira baina hauek ez Joko Olinpikoen katalanizazioaren alde, hauen aurka baizik. Alabaina, besteekin konparatuz ekimen txikiak izan dira, oihartzun gutxikoak.

Cridak, akaso, ez du garai bateko jendetza biltzea lortu baina zalantza barik COO-Brekin (Barcelonako Olinpiadetako Batzorde Antolatzailerak) izandako negoziaketak funtsezkoak izan dira. *«Lehendabiziko aldia izango da Estatu espainiarreko Erregeak zerbait inauguratu eta hasieratik espainiar himnoa entzungo ez duena —azaltzen du Jordi Sanchezek—; entzun entzungo du baina katalan himnoa eta gero. Horrez gain, negoziatutakoaren arabera, senyera eta Estatu espainiarreko banderak biak maila berean agertuko dira.*

Erregeari txistu?

Bi gauza horiek dagoeneko lorpen handiak dira, baina horrez gain gure militanteek postuak eta mahaia ere jarri ahal izango dituzte seguruenik, nahiz eta hau orandik ez daukagun guztiz lotuta.

Guzti hori onartu behar izan du COOBek erregearen aurkako txistuak ekiditeko, eta hala ere ez dago guztiz bermatua txisturik egingo ez zaionik, nahiz eta guztia betez gero inaugurazio ekitaldia bare joango dela esan daitekeen.

Agintari espainiarrak bel-
dur zioten independentistek erakusten zuten indarrari, eta galga gisa, ez zitzaion uztailaren hasieran 30 pertsona atxilotzea besterik otu. Goardia Zibilaren es-

izan dela». «Freedom for Catalonia» (Askatasuna Kataluniarentzat) kanpaina ere uruti heldu izan da, eta honek ere tripakomin galantak ekarri dizkie espainiar agintariei. Crida eta Acció Olímpica erakundeen eskutik abiatutako kanpainak dira. Bakoitzak bere aldetik ekin zion baina azken alderabiek nahiko modu bateratuan eraman dute kanpaina.

rrien ildotik, bots, herrikotasuna eta ikusgarritasuna».

Eta egia da, Cridari ez zaio falta izan ikusgarritasunik: COI-ko (Nazioarteko Batzorde Olinpikoa) lehendakaria den Samaranchek Jokoen aurkezpeneko prentsaurrekoaren etena, Londreseko COI-ko beste prentsaurreko batena ere bai, Colonen itsasuntzien aur-

«Pujolek horrela jokatu badu, Katalunian Joko Olinpikoen katalanizazioak izan duen sustraitzeagatik izan da» ●

JORDI SANCHEZ

«Baina lelo horri bakarrik dagokionez —zehazten du Jordi Sanchezek—, *bestela kanpaina mota desberdina burutu ditugu, eurek instituzioekiko lotura eta itxura handiagoarekin, eta gure betiko ezauga-*

kako ekintza sinbolikoa... Baina hala ere, Cridak ez du lortu duela urte batzuk lortzen zuen adina jende mobilizatzea, eta Acció Olímpicak ordea jende ugari mugitu du, eta azkenean kanpainaren arrakasta beraien

Atxiloketek jarraipena zuten

UZTAILEAN zehar 30 bat atxilotu izan dira Katalunian. Horietatik 14 aske geratu dira, bat kargurik gabe eta besteak talde armatuari laguntzearen leporaketarekin. Atxilotuetako gehienak MDT-koak (Lurraren Defentsarako Mugimendua) edo talde honekin zerikusirik izandakoak dira.

Operazioak berez, hau ondo ezkutatu bada ere, jarraipena zuten, baina gizartean izandako erantzunak berorren geldiaraztea lortu zuen. Beste 17 atxiloteta zeuden prestatuta, eta bi aginduta zegoeneko. Horietako bat Miquel Casalls zen, Gironako MDTko exekutibako kide izandakoa.

Miquel Cassals-ek operazioa geldiaraztearen ardatzetarikoa bat izango zen Francesc Ferrer senatorearengana jo zuen, ea beraren kontra ezer bazegoen jakiteko jesioren bat egin zezakeen eskatuz. Francesc Ferrer PSCko (Kataluniako Alderdi Sozialista, Kataluniako PSOE) senatorea da 1977tik, baina ez du harremanik

ia PSOErekin, ondo ikusia dago abertzaleen artean, batez ere Gironan eta, bitxia bada ere, jarrera abertzaleak defendatzen ditu.

Ferrer senatoreak Garzón epaileari deitu eta honek baietz, gazte horrek bere aurkako salaketak zituela. Ferrerrek epaileari esan zion mutilak Goardia Zibilaren tratuari beldur ziola eta berarekin aurkeztuko zela Audientzia Nazionallean. Garzónek onartu egin zion hori eta Ferrerrek berehala deitu zion Gironako gobernadore zibilari, Garzónekin lortutako akordioa azaldu eta mutila bakean utz zezaten eskatuz. Baina, hara Ferrer senatorearen harridura gobernadoreak jadanik ez zegoela atxiloteta agindurik jakinarazi zionean. Nabarmena zen operazio guztia geldiarazteko agindua eman zuela norbaitek.

Gertakizun honen ondoren, Katalunian jende askok egiten du irribarre botere judizialaren independentziaz hitz egiten denean.

kutik tortura eta tratatu eta guzti gainera. Orosko Martí, PCCko (Kataluniako Komunisten Alderdi) idazkari nagusia eta Orosko handiko medikua ere zegoen zegoen. Honen tortura salaketak eta, orohar, operazioak ideia independentistaren aurka zuen kutsu gogor astindu dute Kataluniako gizartea.

Girona izan da gehien asaldatutako herrialdea, ez bakarrik ingurune abertzaleetako jendea. Orokorrean izan da. Zenbaitetan Girona hiriburua kasu, eta PSOEko zinegotziek operazioa argitzea eskatu dute. 1977tik PSCren senadorea den Francesc Ferrerrek mintzo ginen eta honek agertzen duen haserre nahiko esanguratsua da. Ferrer senadorea PSCren ezohizko senadorea da, Gironan orohar presio handiko gizona eta berarekin hitz eginda PSC baino beste edozein alderi abertzaleetako dirudien pertsona. «Autonomista beldur nintzen Madrilerako independentista jubilatu naizela uste dut» —aieratzen du berak—. Kataluniak bere abotsa izan behar du European, baina Holandak izan dezakeen parekoa». Terra Lliurek zenbait kidek borroka matua utzi zuteneko operazioan parte hartu zuen espainiar gobernuaren karguz. «Bai, ban ibili nintzen espetxeraturiko zelaitekin hitz egiten, baina orain operazio lelo eta zekar honekin orduan egindako lan guztia lur jota utz didate. Samur da iragarritzea operazio horrek etorkizunean ere ondorio garrantzizak izango dituela».

Palau de la Musican ikusi zen legez, uztail hasieran sektore independentisten aurka izandako atxiloketek abertzaleen batasun guneak zabaldu dituzte.

ARGIA *txokoak*

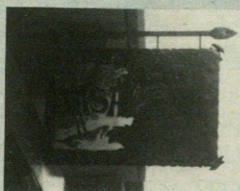

Ñañarri taberna

Txikia
baina
martxosoa

Kale Nagusia 15 BEASAIN
☎ 88 06 59

BASAKANA taberna

Giro alaia eta jatorra

Iturriotz 11 BEASAIN ☎ 88 20 23

TXIKI JAI

LASARTE-ORIA
Kale Nagusia
Tel.: 37 09 77

5,30etatik AURRERA
GOSARIAK EGUNERO

Behin joan ezker
ahoztu ezingo duzun

XIRULA TABERNA

Iturriotz 3 BEASAIN ☎ 88 20 23

EDARITEGIA - JATETKEA

SALEGI

eguneko menua * betiko sukaldaritza * karta zerbitzua

Barren plaza, 3 Telefonoa: 13 32 72 - 20800 ZARAUTZ

Alaitsu eta jator
gurekin elkar

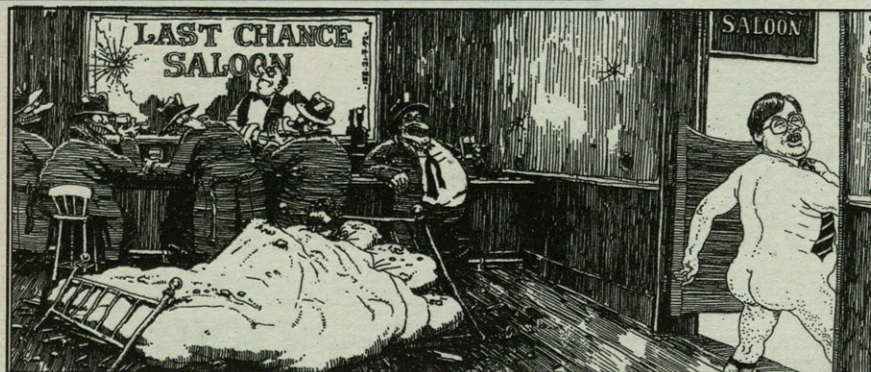
Zapá kalea 8 HERNANI ☎ 33 15 06

Bodegon ARRIZAR

kaxuelitak ♦ ogitartekoak ♦ oilaskoak

Zaldizurreta 7 BEASAIN Tel: 88 98 44

HISTORIA ETA GERO

■ OHEA, GOBERNUEN SUNTSITZAILE BIKAINA

KONTU zaharra da oheak politiko eta gobernu desberdinetan egin ohi dituen triskantzak. Oheak eta beste zerbaitek, noski. Oraingoan David Mellor britainiar gobernuako ministroari egokitu zaio, eta Antonia De Sancha aktore espainiarrarekin izan ei duen harremanek, egoera larrian jarri dute John Majorren gobernu. Mellorrek dimisioa aurkeztu du baina bere adiskide mina den John Majorrek ez dio onartu. Prentsak era guztietako detalletekin agertu du amodio istorioa, eta agintari eta komunikabideen arteko tenperaturak nabarmen egin du gora. Saltsa-maltsa biribiltzeko hona kasualitate bikaina: David Mellor bera da prentsarekin harremanak zuzendu eta agintarien eremu publikoa eta pribatuaren arteko hesia zaintzearen arduraduna.

■ MARGARET THATCHER: «GORA TABAKOA!»

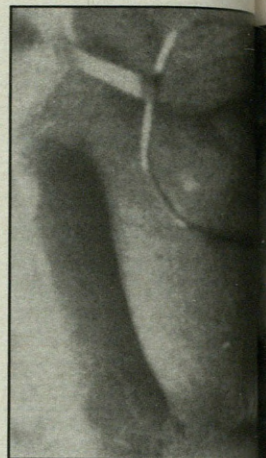
BRITAINIARREK, antza, badute piper guztietako saltsetan sartzeko dohain berezia. Margaret Thatcher lehen ministro ohiak, bere agintaldian zehar gogor astindu zituen erretzaileak. Erdira murriztu behar zuen tabakoaren

kontsumoa. Orain, aldiz, —zein 'ahanzkorra' den pertsona!— Philip Morris tabako konpainiarekin «kontseilari geopolitiko» moduan sinatuko ei du kontratua. Prentsa eta abarrek, gaiari heldu diote berehala. Baina tira, urtean 100 milioi pezetako (5 milioi libera) soldatak akaso merezi du aste batzuetako astindualtitxo, ez? Titularreko esaldia ez da berea, baina batek daki etorkizunean...

■ KUBATARRAK EXPORAKO SARRERA BARIK

HORRENBESTE Barcelona, Sevilla ia ahaztuta genuen jadanik. Besteen gauzak berenak egiteko ohitura dutenek, ordea, euren lanerako paradisiakoak diren lur haiek nekez ahaztu ahal izango dituzte. Oraingoan, Iberoamerikarako Konferentziara etorritako kubatar guztiei, Expoko zuzendaritzak emandako gonbidapen sarrerak lapurtu zizkieten. Kubatarrek triste eta Expoko antolatzaileak larri daude: «Txarrena lapurretaren eragin biderkatzailea da, orain Expo barrura ere 'lapur' borietako kopuru handia sartu ahal izango da eta». Eta azken esaldia ez da txistea, bozeramaleak serio eta kezkatuta egin zituen adierazpenok.

E L E M E L E

«Borroka armatua bere bukaerara heldu da, baina lorpen sozialak defendatzen dituen iraultzaren borroka aurrera jarraitzen du».

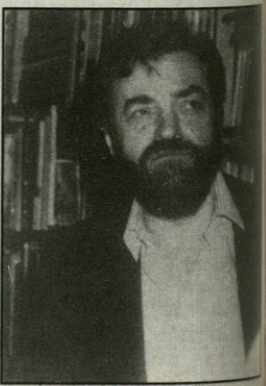
Ernesto Cardenal, Nikaraguako gobernu sandinista ohiaren Kultur ministroa.

«Escobarrek ez zuen alde egiten tunel batetik, ate nagusitik baizik».

Gustavo de Greif, Kolonbiako fiskal nagusia.

«Utopiek ematen dizkiete euren ezaugarriak herriei, bai ei esker bizi dira eta baina ezker egin diezaioke ateak beste herri batzuen menderatze abaleginari».

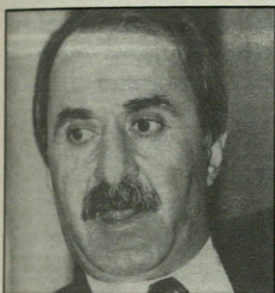
Miguel Bonasso, idazle eta kazetari argentinarra.

O I H A R T Z U N A K

EHUNDAKA MILIOI UME LANGILE MUNDUAN

LANAREN Nazioarteko Erakundeak kaleratu berri duen txostenaren arabera, munduan ehundaka milioi ume lan egitera behartuta daude arrazoi desberdinengatik. India da ume langile gehien duen estatua: 45 milioi. Afrikako estatuetan egindako ikerketen arabera, haurren populazioaren %18k lan egiten du, eta Hego eta Ertamerikan ere antzerako datuak ateratzen dira. Europari dagokionez, Estatu espainiarra (100.000) eta Italia dira ume langile gehien dituzten estatuak. Munduko herrialderik aberatsena ere, EEBB, ez da salbu geratzen, etorkinen seme-alaben kopuru handi batek lan egiten bait du. Azken datu gisa, ume hauetatik askok, edozein lanetan hasten direla baina sarritan prostituzioan amaitzen dutela.

«SESB obiko zenbait estatuk eredutzat hartzen gaituzte, borrexegatik guk, sasoi gaitz bonetan, laguntza ematen diegu».

Hikmet Cetin, Turkiako atzerri ministroa.

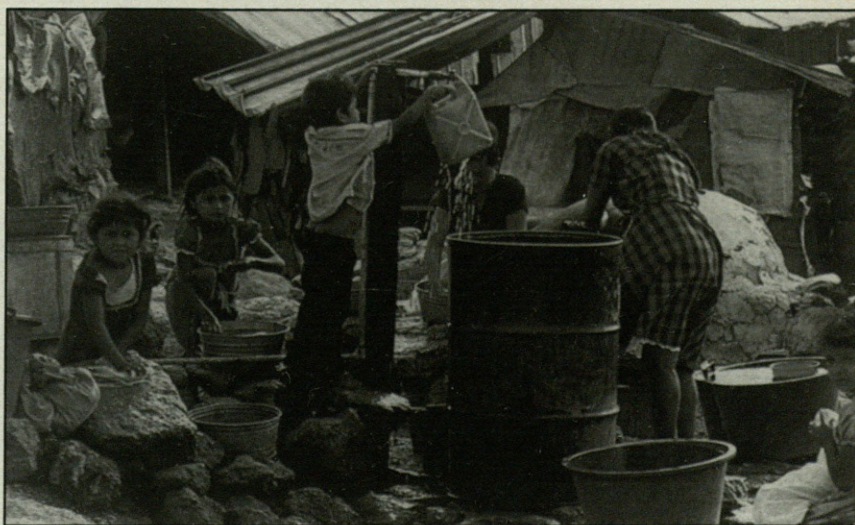
«Espainian torturatu egiten da, eta egun, giza eskubideak atzerantz doaz».

Jose Antonio Gimbernat, Espainiako Giza Eskubideen Aldeko Elkartearen lehendakaria.

«Katalunian atxilotutakoak ez dira torturatuak izan.

Terrorista edo lotura politikoak dituen edozein atxilotzean, portzelanazkoa bailitzan zaintzen dugu, ez bait dugu arazo politikorik nahi».

Estatu espainiarreko Goardia Zibilaren SUCG sindikatuko idazkari nagusia.

VATIKANO: «HOMOSEXUALAK BAZTERTZEA BATZUETAN EGOKIA DA»

FEDEAREN Doktrinarako Kongregazioak kaleratu duen idazki baten arabera, «zenbait kasutan homosexualak bartzertzea ez litzateke desegokia». Kasu horiek, esaterako, «umeak adoptatu edo zaindu behar direnean, kirol entrenatzailerik edo irakaslerako postuetarako edota soldaduzkarako». Vatikanoren ustez kasu hauek eta idazkiak azaltzen dituen beste kasu batzuk ere kontuan hartu beharko lirateke diskriminazioaren inguruko legeak egiterakoan, «joera sexuala ezin bait da parekatu arraza, sexua edo adina moduko ezaugarriekin. Elizak, giza duintasunaren aurka doazenez, homosexualen aurkako kanpainak eta ekintza biolentoak salatzen ditu, baina horrek ez du esan nahi homosexualen izaera desordenatua ez denik».

Seaska eta Ikas-bi Administrazio frantsesarekin aurrez aurre

IRAKASKUNTZAREN EBALUAKETA

Elebitasunak Ipar Euskal Herrian ezagutzen duen arrakastak Administrazio frantseseko ereduak astintzen ditu. Momentu honetan, Ikas-bi, zenbait gurasoren bitartez, bere kezka azaltzeko prest da. Behar izanez gero, Bordeleko Akademiako errektorea Auzitegi Administratiboraino eramango luke. Bestalde, Seaskak, bere hitzarmena eraberritzeko kontaktuei ekin zien uztailaren 15ean.

OIHARTZUN inportantea ukan du azken bost urte hauetan euskararen interesak defenditzeagatik zintzilik zegoen Adminis-

trazioarekiko arazo batek. Hain zuzen, Errepublika frantseseko eskolak lehen muga bat jarri du ikasketetako lehen zikloa bukatze-

ko. Bi moldetan antolatzen da muga hau. Alde batetik, urteko lanaren emaitzak kontuan hartzen dira, eta bestalde azterketa moduan

hiru gai aurkezten dira: frantsesa, matematika eta historia-geografia. Bi gauza desberdinen bilduma egiten da, eta honen arabera, azterketa gainditua da ala ez. Orain dela gutti arte, inolako arazorik ez da izan. Seaskako ikasleen lehen promozioa helmuga horietara iritsi arte, azterketa hori euskaraz egitea eskatu dute ten arte.

Seaskako ikasleei, urteko lana euskaraz landua zutenenez, logikoa iruditzen zitzaizen azterketa hizkuntza berean eramatea. Baina Seaskari ezezkoa erantzun zaio, «azterketa marginala» delakoan.

Bestalde, bigarren oztopoa gainditu behar izan dute Seaskako ikasle horiek. Beren eskola ezagutua ez delakoan, ez dute beren urteko dossierra aurkezten ahal, eta hiru gai aurkezteko ordez, sei gainditu behar izan dituzte: aurreko hiru horiez gain, hizkuntza bat, fisika eta biologia.

Aurten 25 ikasle aurkeztu dira. Horietatik bederatzik egin dute euskaraz, eta beren kopiak ez dira zuzenduak izan. Gainerako hamasei horietatik zortzik gainditu dute.

Seaskako ikasleei, urteko lana euskaraz landua zutenenez, logikoa iruditzen zitzaizen azterketa hizkuntza berean eramatea. Baina Xalbador ikastolako ikasleei, adibidez, ezezkoa erantzun zaio, «azterketa marginala» delakoan.

Thierry Delobel, Ikas-biko arduraduna:

«Frantsesa beldur da, bere hizkuntza babestu nahi du»

ARGIA. Klase elebidu-netako ikasle batzuek diplomarentzat gai bat euskaraz lantzea erabaki dute. Nolz?

T. DELOBEL. Irakaskuntza elebiduneko lehen belaunaldiak Lizeoko lehen urtetik Historia-Geografia gaia euskaraz landu izan du. Horrela izaki, normala iruditzen zitzaien azterketa ere euskaraz egitea. Seaskak lehenagotik arazoak izan zituela jakinik, Donibane Lohizuneko Lizeoko arduradunak bildu eta Akademiako errektorearengana jo genuen azaroan. Erantzuna maiatzean eskuratu dugu, guraso bati bidali zaion gutun baten bitartez. Bertan, lehenagotik erantzun bat emana zela jartzen zuen, ezezkoak baliagarri jarraitzen zuela. Eskola elebidunek horrelako eskakizunik ez dute egin orain arte, eta informatu egin ginen. Horrela, gure galdera Seaskarekin nahastu zutela ohartu ginen. Ikasleek eta gurasoek ezetzaren aurka joatea erabaki zuten, eta beraz,

azterketa euskaraz egin dute.

Kontraesan askoren aitzinean gaude. Alde bate-tik, azterketa nazionala dela diote, eta frantsesez iragan behar dela. Baina ados dira ikasleen dossier-rak kontuan hartzeko, irakaskuntza beste hizkuntza batean eramana izan delarik. Honek adierazten du ereduak aldatzen direla komeni delarik, edota egiten den presioa-rengatik ere. Adibidez, desagertu diren hizkuntzekiko lotura edo grekera mantentzeko.

Orain arte ez zen hone-lako kasurik gertatu. Gure irakaskuntza elebidunaren maila neurtzeko tresnarik

ez dugu oraindik, eta Administrazioak gure galde-rari erantzun bat eman behar dio. Kopiak lortuko ditugunean, Auzitegi Administrazioaren aitzinean kezka bat jarriko dugu beste elkarte batzuekin batera.

Bestalde gogoratu behar da galdera berdina pausatuko dela unibertsitate aurreko azterketarentzat, hemendik zenbait urtetan, eta aitzinetik ereduak aldatu beharko dira.

A. Nola esplikatzen duzu Administrazio frantsesaren jarrera?

T.D. Europako kontseiluak hizkuntza minorizatu-ei buruzko txosten bat izenpetzea proposatuko

die estatu desberdinei datorren udazkenean, baina Frantziak hasieratik txosten honen aurka bozkatu du. Frantsesa Europaren aitzinean beldur da, bere hizkuntza babestu nahi du. Nola ulertu bestela datozen hogeitaz hiru urteetan hizkuntza politika guztia Parisen erabaki beharra.

Bestalde EAE eta Akitan-ia-ko Erregioaren artean izugarritzko zubi ekonomikoak daude martxan. Eus-kara ezin daiteke harreman horietatik kanpo utz. Hizkuntza politika bertan erabaki beharko litzateke. Administrazio egiturak zaharkituak dira. Beharrak aldatu dira.

A. Klase elebidunak zabaltzen ari ote dira?

T.D. Irakaskuntza publikoan, ikasle kopuruaren erdia baino gehiago prest dago irakaskuntza elebiduna jarraitzeko. Gaur egun, nor bere herrian ongi bizitzeko gogoia emendatu da. Hizkuntza asko ikasteko lema ere zabalduta egin da, eta horrekin batera kontzientzia indartu egin da.

Gela elebidunetakoan arazoa bestelakoa da. Gai bat aurkezten dute soilik euskaraz, eta beren kopiak zuzentzen ez badira ere, beren urteko dossiera baliagarria zaie, eskola publiko-tik bait datoz. Beraz, emaitzak desberdinak dira. Gai bat euskaraz aurkeztu duten bederatzi horietatik baka-rrak ere ez du azterketa gainditu.

Irakaskuntza elebiduna

eskola publikoan kudeatzen duen elkarteak, Ikas-bik, lehen aldia du horrelako oztopo batekin topo egiten duela. Baina bururaino eramana nahi du kontraesana, irakaskuntza frantsesaren sistema alda dadin.

Beste ebaluaketa baten aitzinean aurkitzen zen aurt-en Seaska. Lehen aldiz unibertsitateko ateak ireki-

tzen duen azterketan aurkeztu behar ziren Seaskako hamaika ikasle. Ipar Euskal Herriko euskal mugimendu guztia-entzat momentu inportantea, jakinez gainera, Seaskak negoziaketei ekin ziela berriro. «Momentu inportantea izanik ere —dio Dominika Daguene-
k, Historia irakasleak—, ez ge-nien zama hori sentierazi

nabi ikasleei. Guretzat ebaluaketa bat izan da, noski, eta frogatzen digu Seaskan ere titulua ukan abal dela; lehen aldiz zirku-itu guztia bukatua da, eta baldintza onetan gaine-ra».

Ikasleek bi sail prestatu zituzten: hizkuntzak eta zientziak. Hamaikatik zortzik hizkuntzak aurkeratu zituzten. Hizkuntzetakoek, zortzitik seik ukan dute

lehen kolpean eta beste bik bigarren itzulian. % 100ek lortu du, beraz, titulua. Zientzietakoen artean, hiru etatik batek lortu du. «Nere ustez, —dio Daniel Eldoyen Matematika irakasleak— zientzietan lan gehiago egin behar da. Azterketa gaitzitu ez badute, ez da euskaraz sor litezkeen arazoengatik, borren froga da hizkuntzetako guztiek gaitzitu dutela. Nik lan eskasari leporatuko nioke gaitzitu eza».

Emaitzari erreparatuta, % 80k gaitzitu du. Frantses Hezkuntza Nazionalako emaitzak, bestalde, % 67koak izan dira aurretik.

Datorren urtean hamaika ikasle izango dira unibertsitatetako aurre titulua hau lortzeko prest. Horietatik zortzi zientzia sailekoak eta beste hirurak hizkuntzetakoak izango dira. Matematikako irakasleak aipatu

duenez, «zuzentzaileek portaera normala ukan dute gure ikasleekiko. Ez da portaera gogor edo berezirik nabaritu».

Hezkuntza Ministraritza frantsesak aspalditik uko egin izan dio Seaskako bulego erabakitzaileari bigarren mailaz hitz egiteari. Baina oraingoa berriro

Louis Maitia baikor azaldu zen: «Iruditzen zaigu errektorearekin eztabaidatu ziren gure eskaera nagusiak onartuak izateko bidean daudela» adierazi zuen. Estebe Eiherabide Seaskako permanentea ere aski baikor agertu zaigu, «giroa ona da negoziaketak bastez ditugun momentu

Orain dela hiru urte Seaskak izenpetu zuen konbenioa bukatzeaz dago, eta aurki beste bat jarriko da martxan

helduko zaio nagoziaketari, eta baldintzak onak dira. Negoziaketa hauen lehen biltzarra uztailaren 15ean iragan zen.

Orain dela hiru urte Seaskak izenpetu zuen konbenioa bukatzeaz dago. Beste bat martxan jarri behar da. Biltzar horren ondotik, Jean

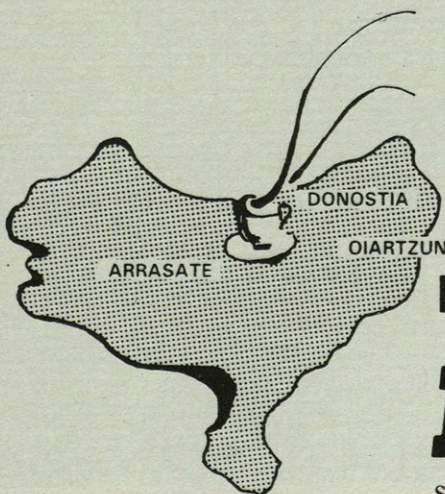
bonetan, konbenioa hedatua izanen dela ematen du, fruitu nagusiak onartzen dituzte. Bistan da, bigarren mailaz gure garaipen politikoa dela. Xalbador ikastegiaz hitz egitea onartzen dute, eta horra zabalduko dute konbenioa. Gero, oztopo teknikoak ere badira.

Bigarren mailako ebaluatzaile profesionala egin nahi dute. Gure lana aurkezteko behar diegu, gure egitekoak. Gero erran behar da proposatzen diguten bigarren bidea. Horretarako arazoak daude ikasleentzat diru laguntzak ukatzen diren Bestalde, jakin nahi dugun nola aurkeztuko diren gure ikasleak azterketa bati proposatzeko momentuan, eta beren eskolako dossierak onartua izango den, eta eredu berezi bat onartuko zaketena gure ikasleentzat. Hori dena dago eztabaidagai».

Gai horietaz hitz egiteko bilduko dira uztailaren 31n Seaskako arduradunak eta ikastoleetako gurasoak. Lan asko aurretik, beraz, uztail honetan, baina egoera hobetuz ari dela dirudi.

Ixabel Etxeberria

**Zure etxeko kafea.
Zaporea, lurrina,... bereziena...
kolombiarra ehunetik ehun.
Kolombiako kafearen agiria duen
Euskal Herriko etxe bakarra.**

LA CASA DEL CAFE

San Martzial, 19. DONOSTIA Tel: 42 45 12—35 49 14

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO EUOMAR
Nafarroa ibilbidea, 37
ZARAUTZ

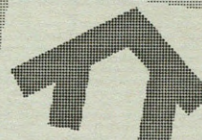
SUPER ANDONAEGUI C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRIINTXERPE

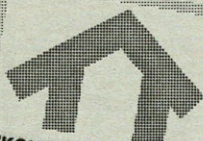
**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas auzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Avda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Eliceagi kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Gaitzaraborda Etorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

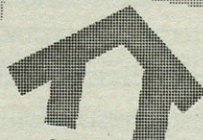
EKO ERREKONDO C.B.
Zigardia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jalebsaren atzean)
HONDARRIBIA

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquiza kalea, 13
EIBAR

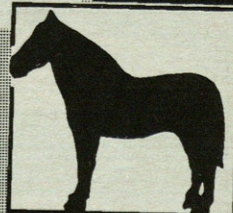

EKO AIETE
Etxaidi Saila
AIETE - DONOSTIA

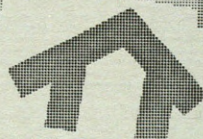

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

EKO

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

Hego Euskal Herriko gidarien errepideetako jarrera azterturik

ABUZTUAK EKARRITAKO ERREPIDEEN SUKARRA

Hiru arrazoi izan dira komunikabideetan errepideekiko interesa biztu dutenak. Bat, abuztuko «irteera» operazioa. Bigarrena, Eroskik kaleratutako inkesta, zeinean Hego Euskal Herriko gidariek errepideetan dituzten jarrerak aztertu diren. Hirugarrena, Madrileko Automobilista Europarren Elkartetik kaleratu den afera dugu. Hauen arabera, 1990etik gaur arteko isunek ez daukate baliorik.

Udan errepideak, urtean zehar baino askoz arriskutsuak dira. (Argazkia: Xouse Simal)

ZIRKULAZIO berrien ezarpenak ekarriko sukarrari, aurretik aipatutako arrazoiak gehitu behar zaizkio. Arau berri hauek, azkenengo hilebetan, gidari guztiek hitzetan hortzera erabilitako gaiak dugu. Aipagarrienak dira hirietan eta zeharbideetan 50 km/o abiadura; autopistetan eta autobideetan 120 km/o; segurtasun gerriko edo uhala eta kaskoaren denboragorrekotasuna hirietan ere, edo argi luzeen erabilera zirkulazio agenteen presentzia ohartzearren debekatzea.

Arau berriak direla eta azken hilabete hauetako isun kopuru zehatza jakin nahi izan dugu, baina Eusko Jaurlaritzak eta Goardia Zibilak ez dituztela eta ezin dutela halako daturik eman erantzun digute. Hala eta guztiz ere, aurreko urtearekin konparatuz, aldaketa handirik ez dela somatu esan digute. «Autopistetan isunen kopurua mantendu

Hego Euskal Herriko gidarien % 80k normalean segurtasun uhala erabili arren, ez dira oso zuhurak. (Argazkia: Xouse Simal)

egin da, baina autobideetan gutxitu, EAEn onartzen zen abidura handiena 100 km/o zelako; eta hirietan oso bariazio gutxi eman da esan digu Eusko Jaurlaritzako Prentsa arduradunak.

Eroskik kaleratutako inkestaren arabera, Hego Euskal Herriko gidariak ez dira oso zuhurak, eta ez dute behar den errespetoa zirkulazio seinaleekiko. Zirkulazio seinaleei dagokienez, nafarrak dira gehien errespetatzen dituztenak —% 76k—, eta bizkaitarren % 41k ez du abiadura gutxitzen, seinaleak horrela agindu arren. Bestetik, oso altua da belozimetroari arreta jartzen dioten gidarien kopurua, emakumeen % 81ek eta gizonezkoen % 77k.

Alkoholemia kontrola dela eta, 10 gizonezkoetatik 2k

eta 10 emakumeetatik batek jasan dute, baina ezezko emaitzaren portzentaia oso altua da, % 94. Portzentaia hau ia % 100era heltzen da nafarren kasuan. Gipuzkoarrak eta bizkaitarrak dira arreta gutxiagorekin gida-

bera, udan istripu bat izateko % 54ko aukera gehiago daude. Nafarroako istripuen kopurua asko aldatzen ez bada ere, Gipuzkoan eta Bizkaian % 60 istripu gehiago egoten dira udako hilabeteetan. Dena den,

rroko errepedeetan hartzen den abiaduraren ondorioz, herrialde honetan 40 hildako gertatu ziren 231 istripu besterik ez izan arren, hau da, 6 istripuko hildako bat. Bizkaian 17 istripuko eta Gipuzkoan 11 istripuko hildako bateko indizea aurkeztu zen.

Motoei dagokienez, datuak ez dira hobeak. Zirkulazio Zuzendaritzaren arabera, aurreko urtean moto bat zegoen 100 istripuetan 18 hildako gertatu ziren, gehienek ez zeramaten kaskoa. Aurreko urtean Hego Euskal Herrian gertatu ziren 7.000 istripuetatik, motoei zegokiena % 6 izan zen. Ez badirudi ere, nahiko zifra altua izan zen eta hau agerian geratzen da autobus eta kamioien zifrarekin konparatzen badugu, % 0,8.

Hiru arrazoi dira Hego Euskal Herrian istripuak

■ Bizkaian eta Gipuzkoan, aurreko udan, istripuen kopurua % 60 igo zen; Nafarroan kopuru honek ez zituen aldaketa gehiegi ageri ●

tzen dutenak. Bestetik, erretzaileen % 60k kotxean erretzen du.

Udan gidatzea

Udan gidatzea urtean zehar baino arriskutsuagoa da. Batez besteko datuen ara-

Bizkaiko errepedeak Hego Euskal Herriko arriskutsuenak dira. Adibidez, iazko udako hilabeteetan Bizkaiko errepedeetan gertatu ziren istripu eta biktimen kopurua beste bi herrialdeetan, Nafarroa eta Gipuzkoa, gertatuko bestekoa izan zen. Dena den, Nafa-

1990etik gaur arteko isunek ez daukate baliorik

HORRELA da Automobilista Europarren Elkartearen arabera. Honen arrazoia? Legezko hutsune burokratikoa. Badirudi, 1990eko Bide Segurtasuneko Legea onartu zenean, Euskal Autonomi Elkarrekin bereziki behar zituen elementu batzuk ahaztu zirela eta haxe da Madrilgo elkarrekin isunen balio eza mantentzeko erabiltzen duen argudioa.

«Milaka isun atzera bota daitezke, edo ordaina bueltatzeko eskatu herrialdeetako zirkulazio arduradunak ez daukatelako isunak jartzeko gaitasunik» esan digu Mario Arnaldo Automobilista Europarren Elkarteko arduradunak. Mario Arnaldoren ustez, *«Gobernu zentraletik ez dira eman beharrezkoak»* ziren *trasferentziak*. Beraz, isu-

nak jartzeko abalmena duena, une bonetan eta 1990etik Gobernu Zibila da». 1982an Estatutik trasferitutako ahalmenak 1934eko Zirkulazio Kodeari zegozkien, baina 1990ean onartutako Bide Segurtasun Legeari ez. Zirkulazio Kode zaharrak ezartzen zituen isun larrien diru isunak 29.000 pezetatakoak (1.450 libera inguru) ziren. AEEkoek

mantentzen dute 1990eko Legea onartu zenean, ez zela trasferentzia hau gauzatu. Bestalde, Eusko Jaurlaritzako Barne Sailak esan du zirkulazioari dagokionez, ez dagoela *«Euskal Autonomi eta Estatuen arteko liskarrik»*. Barne Sailaren arabera, 1982an Zirkulazio trasferentziak jaso zituenean, ondorengo legeen trasferentziak ere aurrikusten ziren.

Istripuen arrazoi nagusiak hiru dira: abiadura, gidariaren arreta falta eta aurrerapen desegokiak.

eragiten dituztenak: abiadura, gidariaren arreta falta eta aurrerapen desegokiak. Aurreko udan, Bizkaian, Gipuzkoan eta Nafarroan abiadura izan bazen ere istripu gehiago eragin zuen faktorea, Araban gidariaren arreta falta izan zen.

Datu hauek dira Eusko Jaurlaritza eta Zirkulazio Zuzendaritza Orokorretik zabaltzen ari diren publizitate kanpaina 'dramatikoen' arrazoia. Egia esan, publizi-

tate kontuetan, ez da oso erraza automobil enpresekin konpetitzea, hauek Estatu espainiarrean soilik, 10.000 milioi pezeta (500 milioi libera inguru) inbertitu bait zuten aurreko urtean.

Kontsumitzaileen Elkarreketatik aspalditik egin den salaketa autoen publizitate batzuek egiten duten abiaduraren narritamendua da. 1991ko martxoan autoen publizitatea arautzen zuen legea onartu arren, oraindik

ere auto 'sasikoheteen' publizitatea egiten da. Lege honen bidez, kotxe baten gehieneko abiadura edo azelerazio ahalmena gorapatzeari debekatu da.

Hau ez da gidariak zirkulazio arau eta errealtatearen artean aurkitzen duen kontraesan bakarra. Herrialde bakoitzak bere 'heriotzaren errepidea' bait du. Hego Euskal Herrian dugun arriskutsuena Donostia eta Gasteiz lotzen dituen N-1 da, baina Donostia eta Bilboren artekoa —N-634— ez da txantxetan hartzekoa. Tuteran eta Iruñean, eta Iparraldean abiatzen denak brontzezko domina lortuko du.

Motodunek ere beste kontraesan bat jasan behar izan dute. Kaskoren erabileraren aldeko kanpaina egon eta gero, Miguel Muñoz, Zirkulazio Orokorren zuzendariak onartzen du ez daudela moto gidariak beste kasko. Hirietan kaskoaren derrigorrezkotasuna irailera arte atzeratu bada ere, orain arte isun asko jasan behar izan dute moto gidariak, kasko faltagatik.

Myriam Gartzia

GAZTE EGUNA

UZTAILAK 31

11 etan KALEJIRA
1/2 etan EUSKAL
DONTZAK
2 etan HERRI BAZKARIA
1/2 etan GAZTEAREN
6 etan HAUR JOKOAK
11 etan KALE
ANTZERKIA
12 TALAPARTA
etan BERTSOARIAK

ALPROJA

HERTZAINAK

LARRABETZUN

HORI BAI gazte Elkartea

ARGIA

irakur euskal prentsa

EUSKALDUNON
Egunkaria

UDA IKASTAROEEN BULTZADAZ: BELAREN ABIADA BIZIA

Uda urtaro aproposa izaten da kirolaren munduan murgiltzeko eta, batez ere, uretan praktikatzen diren kiroleetan. Horrela bada, ume eta gazte askok, eta hain gazte ez direnek ere, piraguismo, arrauna edota belan aritzeko, Euskal Herriko kostaldean dauden hainbat eta hainbat klubetara jotzen dute. Kirol hauen artean ezezagunenetakoa bela izango da, baina kirol honen gorakada azken urteotan nabarmena izan da.

BESTE herri batzuen mailarekin parekatzerik ez badago ere, Euskal Herriko bela bai Estatu frantziarrean zein espainiarrean aurre aldean dabil. Honela, kirol hau zabaltzeko, zenbait klub en ardurapean, gure lurraldeetan ikastaroak antolatu ohi dira. Iesan eta Ulibarri-Ganboan, esaterako, klubak dauden arren, kostaldekoak dira garrantzi-

tsuenak: Getariakoa, Hondarribikoa, Donostiakoa, Getxokoa, Hendaiakoa eta Ziburukoa. Horietatik ospetsuenetako bat Hondarribikoa dugu, eta ospe horretako errudun nagusia ziur aski Iker Martinez izango da, 15 urterekin *optimist* mailako aurtengo Estatu espainiarreko txapelketa irabazi duen mutila. Bestalde, Getxokoa ere ez dugu ahaz-

tu behar; Eusko Jaurlaritzak dirulaguntza handiak ematen bait dizkio, eta Euskal Herriko bela klubetatik indartsuenetako bat bait da gaur egun.

Uda partean, klub guzti hauek, ikastaroak antolatzen dituzte. Adibide gisa Donostiako Real Club Nautico-a. Honek 4 ikastaro ezberdin eskaintzen dizkio belaren munduan hasi nahi duenari: *optimist* mailakoa 8 eta 14 urte bitartekoentzat, wind surfa 12 urte gorakoentzat, eta bela astuna eta itsasuntzi txikiagoak erabiltzen dituen bela arina 14 urtetatik gorakoentzat. Ikastaro hauetan, udan zehar, 600 bat lagunek parte hartzen dute.

Ikastarook 15 egun irauten dituzte eta haien prezioak ezberdinak dira: 7.500 pezeta (375 libera inguru) *optimist* eta *bauri*en kasuetan, eta 5.000 pezeta

Bela praktikatu nahi duenak tankera guztietako eskaintza du aukeran: *optimist* delakoa, wind surfa, untzi handiagoak...

(250 libera inguru) wind surfarenean. Baina ikastaro hauetan parte hartzen duten guztiek, ez omen dituzte sarri ikastaro hauek kirol berri batean sartzeko aukera bezala ikusten, eta guraso askok haurtzaindegien or-

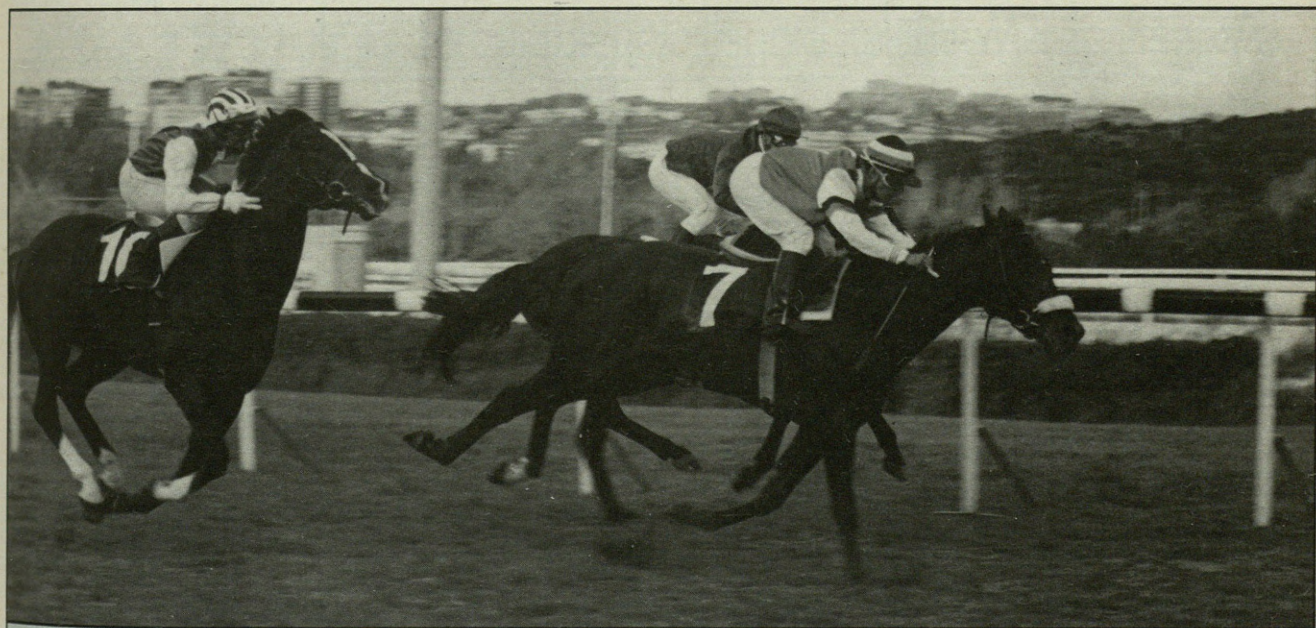
dezkatzat ikusten omen dituzte, umeak ordu batzuez etxetik kanpo edukitzeko helburu argiaz. Bertako monitorea, behintzat, hori dela eta, kexu azaldu zaizkigu. Baina badirudi, hala ere, jendearen pentsakera

aldatuz doala, eta gero eta gehiago direla bere seme-alabek bela ikasiz ondo pasatzeko nahi dutenak.

«Belan aritzeko bi dimentsio ezberdin menperatu behar dira: uraren indarra eta haizearena» ●

JOSE MARI PEREZ

Kirol honetan hasteko ohizko adina 8 urtetakoa izaten da. Maila ona hartzeko, berriz, ezaugarri fisiko hauek eduki behar dira: altua, fina eta 75 kilotako pisua gutxi gora behera (90 kilotakoa, untzi handiagotatik ibili nahi izanez gero). Prestakuntza fisikoa eta gutxienezko jakintza tekni-

UDAN, ZALDI LASTERKETA IKUSGARRIAK DONOSTIAN

koak ere behar beharrezkoak dira; eta ez hori bakarrik, R.C. Nauticoko monitorea den Jose Mari Perezek esan digunez, kirol hone-tan, bi dimentsio guztiz ezberdinak gauditu eta menperatu behar bait dira: «Haizearen indarra eta urarena. Hor intuizioak zeresan handia du». Kirol honetan aritzeko, azkenik, lizentzia edo baimena lortu behar da, estropadetan aritzeko ezibestekoa dena.

Goi mailako kirola?

Baina Real Club Nauticoko ekintzak ez dira uda partera soilik mugatzen, eta urtean zehar beste ekintza batzuk ere antolatzen dituzte —guzti horietatik, 50 bat pertsona inguru belan ari-

tzen direla—. Gainera, klubak utzitako untzietan, estropadetara ere joaten dira. Jose Mari Perezek esan digunez, «klubak, hilerio, entrenatzeko untzi bat uzten dizu; eta jadanik estropadetan aritzeko prest zaude-nean, nahi duzun untzia erosteko erraztasun guztiak ematen dizkizu». Kluba, estropadetara, leku urrunetara joan ohi da, eta Britainian izango den datorren urteko Munduko Txapelketan, adibidez, Donostiako hiru tripulazioak izango dira. Emaizta onen lekuko, Donostiako tripulazio bat munduko bigarrena da junior mailan, eta nesken kategorian, maila oso altua da.

Kirol hau pertsona dirudunek bakarrik praktikatzen duteneko ustea, dena den, oso zabaldua dago. Jose Mari Perezen ustez,

«ideia hori burutik ezabatu beharra dago. Bela klubetara datorren jendea ez da odol urdinekoa. Jendeak kirol hau Erregea eta bere semearekin identifikatzen du, baina nik ezagutzen ditudan txapelkun guztiak familia arruntetakoak dira». Elitismoaren ideia, beraz, alde batera utzi behar da: «Jendeak ez du gaizki ikusten norbaitek bi etxebizitza edota sekulako kotxea edukitzea. Belauntzia edukitzea, berriz, aberatsena omen da. Esatu frantziarreen, esaterako, edozein herritxok bere kirol portua dauka, eta untzi bat edukitzea munduko gauzarik normalena da».

Hala ere, kirol hau praktikatu nahi duenak, diru kopuru handi samarra ordaindu behar du. Untzi batetik, adibidez, milioi bat pe-

zetatik bostera bitartean balio ditu, 50.000 liberatik 250.000 bitartean. Ez dira ez txantxetako kopuruak, baina bere abantailak ere dituela ezin ukatu: unte mundu istilutsu honetatik ihes egiteko aukera ederra da. Jose Mari Perezen ustez, «belak ere baditu beste abantailak. Itsas zabalean zaudeanean, une batez mundutik erabat isola zatitzeke; hori zoragarria da».

Azken bolada honetan, bestalde, Hego Euskal Herriko kirol portuen gaia eztabaidarako arrazoi izan da. Batzuen ustez, horrelako proiektuak, beharrezkoak dira; besteen aburuz, berriz, proiektu hauek gehiegikeriak baino ez dira. Baionan, dena den, bada horrelako portu bat, beti untziz beterik egon ohi dena. Horrelako proiektuen aurka daudenak ustez, dena den, Hego Euskal Herriko azpiegitura ezak zerikusi zuzena izan du Baionako portuak izandako arrakastan.

Guzti honi buruz eritzi ezberdinak jaso ditugu. Lehen aipaturiko Jose Mari Perezek ideiak argi ditu: «Donostian eta Hondarribian kirol portua eraikitzea izugarritzko negozioa izango litzateke, orduan basiko litzatekeelako untzien eskaria igotzen. Jende-

Iker Martinez, espainiako *optimist* mailako 17 urteko txapelkuna:

«Argentinako Munduko Txapelketan izango naiz»

ARGIA. Noiz eta nola hasi zinen bela munduan?

IKER MARTINEZ. Hamar urterekin hasi nintzen, nere aitona untzi bat zuelako; asko gustatu eta bela arinean hasi nintzen, *optimist* mailan. Gero, hamabi urterekin, zerbait egiteko aukera nuela ikusita, serio ekin nion.

ARGIA. Denbora asko ematen al duzu entrenatzen?

I.M. Udan ia egunero ibiltzen gara, eguraldi ona dela eta. Neguan zailagoa da, klaseek denbora asko kentzen dizute eta.

A. Estatuko Txapelketari buruz zer esan dezakezu?

I.M. Egia esan ilusio handiz joan banintzen ere, ez nuen irabaz nezakeenik uste. Ongi hasi nintzen, ardurarik gabe, eta hiru garren egunean gauzak ongi zihoazenez, zerbait lortzeko aukera ikusi genuen. Azken egunean irabazten saiatu nintzen, eta baita lortu ere.

A. Datorren urtean zer?

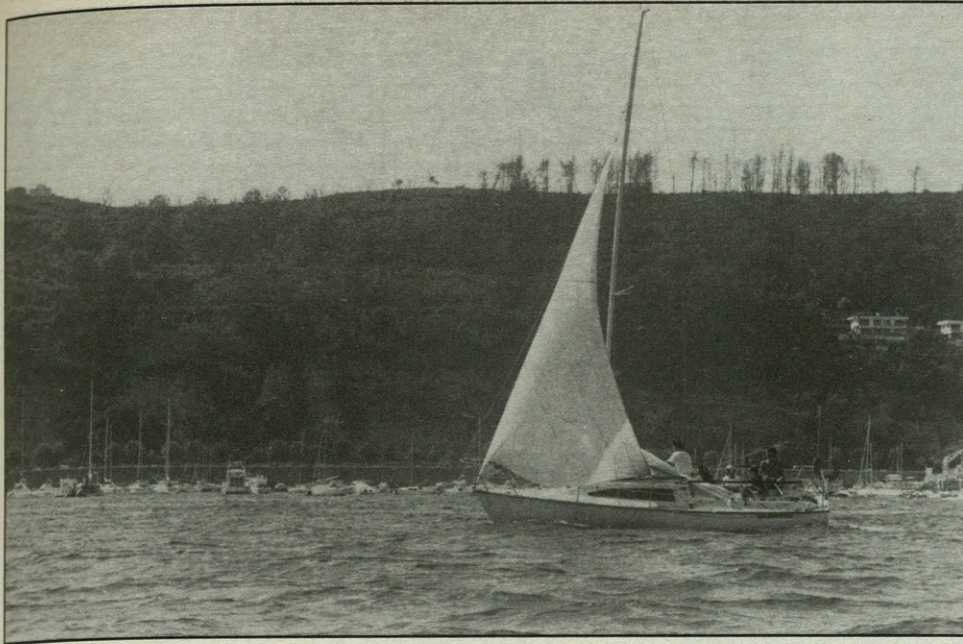
I.M. *Optimist* maila utzi eta *baurien* untzira pasatuko naiz. Gainera Argentinara joateko asmoa dut, bertan izango den Munduko Txapelketara.

A. Horrelako txapelketetan presiopean egoten al zara?

I.M. Ni ez, baina ezagutzen dut jendea oso presio

handipean egoten dena. Badago egunero sei orduz entrenatzen den jendea, txapelketetara irabaztera bakarrik joaten dena. Ni ongi pasatzera joaten naiz, eta irabazten badut, askoz hobe.

Nahiz eta untzi bat erostea ez dagoen edozeinen esku, bela ez da, goi mailako klaseen kirol pribilegiatua; horren erakusgarri, Euskal Herri osoan antolatzen diren ikastaro merkeak ditugu.

*askok ez du bere txalupa-
txoa erosten non gorde ez
duelako». Baina denek ez
dute berdin pentsatzen.
Donostiako kaiko arrantza-
le batekin aritu ginen hizke-
tan, eta bere hitzak guztiz*

*kontrakoak ziren: «Portu de-
portiboa lauren gauza da.
Donostiako kaian egingo
balitz arrantzaleok kanpo-
ra joan beharko genuke.
Hori egin nahi badute,
Monpasen edo beste lekuren*

*batean egin dezatela». Argi
dago bakoitzak berea de-
fenditzen duela.*

Nolanahi ere, gero eta
jende gehiagok aukeratzen
ditu ur kirolak bere oporrak
ondo pasatzeko. Ondorioz,

kirol hauen inguruko klu-
ben zuzendarien eritziz,
hemendik urte batzuk ba-
rru, oraingo indartzea bere
osotasunean ikusiko da, eta
gero eta jende gehiagok
nahiko du —onerako ala
txarrerako— bere untzi
propioa eduki.

Ikus daitekeenez, bela
mundua ez da urruneko
gauza. Gure gizartean gero
eta zabalduagoa bait da; eta
aisialdia zabaltzen doan
heinean, tankera honetako
beste kirol 'ezezagun' asko
bezala, asko indartuko de-
lako oraindik. Uda fresko
batez gozatu nahi dutenak,
garaiz dira oraindik Euskal
Herri osoan dagoen es-
kaintza zabalean aukera
egoki bat egiteko.

Ander Usabiaga

Jon Odriozola

Iñigo Herze

XVI DONOSTIAKO LIBURU AZOKA

uztailaren 23tik abuztuaren 2ra

ordutegia: 11,30-14,00 / 17,30-21,30 Jaiegunetan: 12,30-14,30 / 17,30-22,00

- **Uztailaren 25ean**, eguerdiko ordubatean **Karraka taldeak «Txunami»** mimo emanaldia eskainiko du.
Arratsaldeko zortzietan **Karrakaren «Avelino Gangoiti»** antzezlanak ikusgai.
- **Uztailaren 26ean**, eguerdiko ordubatean **Tarima** antzerki taldeak «**Domingueros**» antzeztuko du Boulevardean
- **Uztailaren 30ean** prentsaurrekoa **Euskal Idazleak** izenburupean. Patxi Zabaleta eta Felipe Juaristi idazleek parte hartuko dute.
- **Uztailaren 31ean** kantaldia Boulevardean. Bertan parte hartuko dutenak: **Mikel Hernandez eta Patxi Saiz.**
- **Abuztuaren 1ean** bertsolari saioa eguerdiko 12,30etan Boulevardean. Bertan izango dira: **Lizaso, Egaña, Telleria eta Lazkano.**
- **Abuztuaren 2an**, ordubatean antzerkia. **Tarima** taldeak «**Benito**» antzeztuko du. Gaueko zortzietan **Liburu Azoka** amaitutzat emango da.

Euskadiko Liburu Azoken Batzordea

«Baserriko lanek disziplina eta beharra zer diren erakutsi didate»

Zornotzako baserri batean jaioa, inor gutxi espero zezakeen txikitan erdaraz hitz egiteko arazo handiak zituen gizon honek gaur egun duen postua eskuratuko zuenik. General Motors enpresako lehendakariordea Detroiten bizi da. Baina oporrak Busturian pasatzen ditu. Egunero ingelesez, alemanez zein erdaraz mintzatzen da 16 orduz. Baina elkar hizketa hau euskaraz egin nahi izan du. «Amets amerikarra»ren euskal irabazlea.

ARGIA. Gaur egun postu garrantzitsu bat betetzen duzu General Motorsen. Zein izan da zure prestaketa horrelako lan bat lortu abal izateko?

J. I. LOPEZ DE ARRIORTUA. Bilboko Ingeniaritza Eskolan aritu nintzen ikasten zazpi urtez. Oso gogorra izan zen. Trenez joaten nintzen Zornotzatik Bilbora egunero, goizeko zazpiak laurden gutxi arte. Atxur in jait si eta oinez joaten nintzen eskolaraino, autobus txarteleko dirua aurreztu ahal izateko. 1'5 pezeta balio zituen.

Gaueko 11etan heltzen nintzen etxera. Pixka bat ikasi eta horrela egunero. Asteburuetan ere ikasi egiten nuen. Ez nintzen etxetik irteten. Ez nuen denborarik.

Igande goizero zazpiretako mezatara joaten nintzen.

A. Baserriko semea zara. Eraginik izan al du horrek zure ibilbidean?

J.I.L.A. Noski, segalari aparta naiz. Baserriko lanen gogortasunak disziplina eta lana zer diren erakutsi izan dit.

A. Noiztik egiten duzu lan General Motors konpainian?

J.I.L.A. 1980ko uztailaren hasieran, Opel-eko zuzendaria zen Mr. Enderle-k

deitu zidan, Frankfurtetik. Telefonoz hitz egin zuen nere emaztearekin, eta nerekin hitz egin nahi zuela esan zion. General Motorsek enpresan nahi ninduela. Nik Firestonen lan egiten nuen, eta emazteak beharrean nengoela esan zion, hurrengo egunean deitzeko. Egunero deitu zidan.

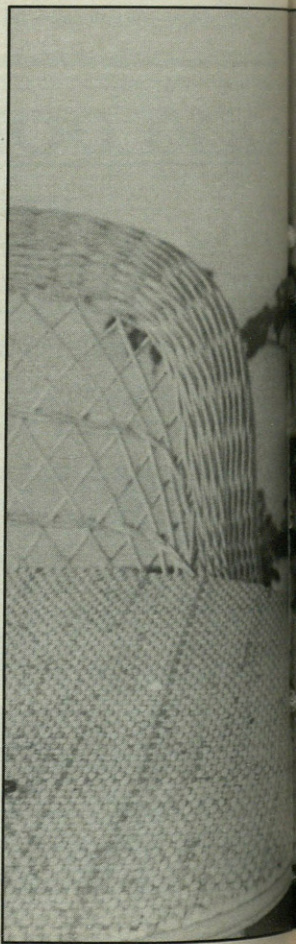
Ez nuen enpresa aldaketarik nahi. Gustora nengoen Firestonen. Hilabete osoa deika pasatu zuen, goizeko sei etan beti. Igande batean, Madrilera joan behar nintzela eta, nahi baldin bazuen azaltzeko esan nion. Han azaldu zen Mr. Enderle, azaroaren 27an, igande batean. 1979. urtea zen. Frankfurtetik heldu zen zuzenean, eta bi orduz egon ginen hitz egiten. GMra joateko aukera nuela esan zidan, eta nik ezetz, pozik nengoela Euskal Herrian lanean.

A. Hala ere, azkenean bertara joan zinen. Zergatik?

J.I.L.A. Hilabete beran-

duago telefonoz deitu zidan. Zaragozan planta berri bat ireki behar zutela esanez. Dena berria zela, eta antolaketa zuzendaritza postua hutsik zegoela. Lan polita zen. Dena hutsetik hasi eta antolatzea. Baina nik ez nuen joan nahi. Ezezkoa

■ «Euskaldunek ohizkoaz kanpoko adimena dugu; disziplina behar dugu, eta horrek ez du zer izanik diktaduraren sinonimoa» ●

eman nion berriro.

Baina halako batean Fiestoneko nere nagusiak deitu zidan, ea GMetik deitu zidaten galdetuz. Izugarri aukera ona zela, eta bertara joateko esan zidan.

A. Bizitza guztiz aldatuko zitzaizun Zaragozara joatean.

J.I.L.A. Lehena oso urte gogorra izan zen. Zaragoza ez da Euskal Herria bezalako. Desberdina da, ez dago ez zuhaitzik ez belarrik. Zatatarragoa da. Jendea oso ona da, hori bai.

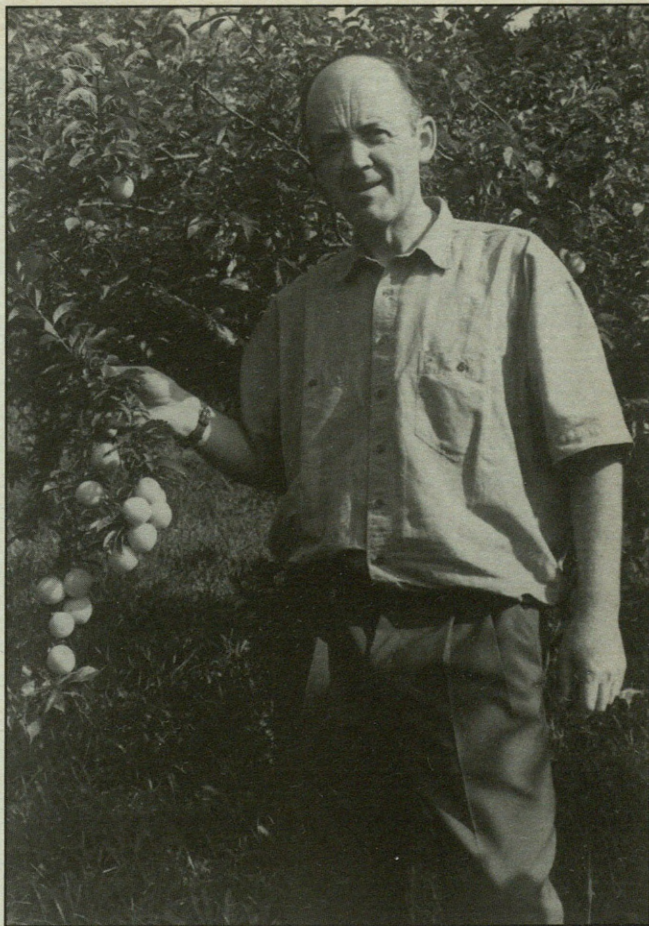
Bigarren urtean hobeto egon nintzen, eta hiru eta laugarrenak oso urte onak izan ziren. Astero itzultzen nintzen hona, eta indarberritu ondoren, astelehenero lanera.

A. Zein izan zen zure lana konkretuki?

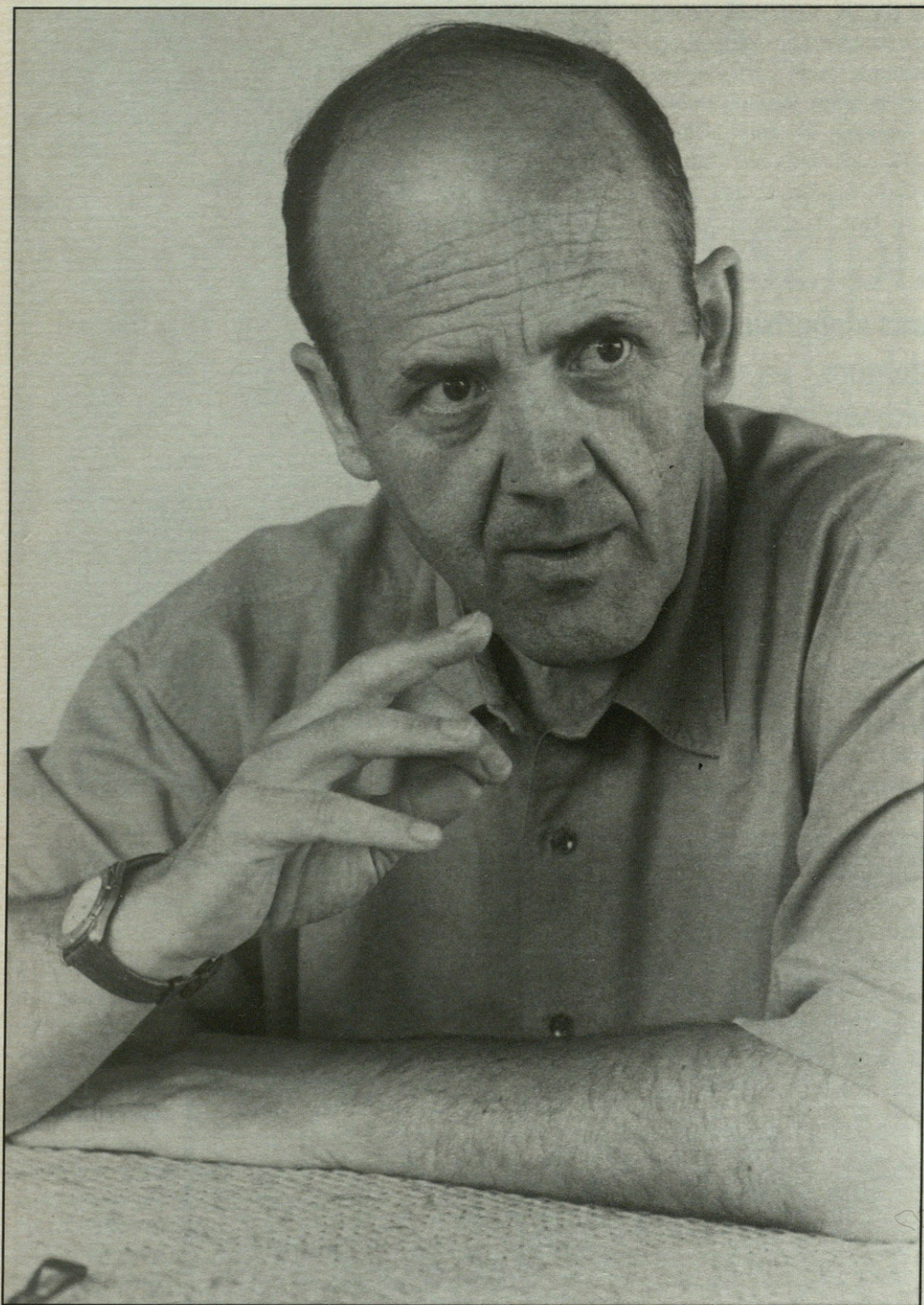
J.I.L.A. Egin nuen guztia berria izan zen. Antolaketa sistema guztiz iraultzailea ezarri nuen. Mundu osoan ezagutzen ez zena. Langileek oso lan ona burutu zuten, eta dena ongi atera zen. Horrela, 1986an, GMko

«Inbertsioa ez da gure ekonomiaren osasuna hobetuko duen irtenbide bakarra» ●

lehendakariak deitu zidan, ni erosketa saileko zuzendaritzan ondo moldatuko nintzela esanaz. Nere metodo berria ezarri behar nuen Alemanian. Langileek

«Etorkizunik ez dago. Guk egiten dugu etorkizuna, pertsonak, kreatibitatea eta lanarekin. Zure eta nere eskuetan dago. Gaupasak egiten dituztenen esku, txarra da etorkizuna, baina lana egiten dutenen esku baldin badago, ona da. Gazteek lana egin beharko lukete, eta hurrengo asteko beharra nola antolatu pentsatu beharko lukete aisian».

«Baldintza asko bete behar dira industrigintza goratzeko. Lehena kreatibitatea da, hobetu beharreko sektore asko bait daude, eta horretarako ideiak eduki behar dira. Dauden industriak hartu, eta kreatibitatea eta lana nahastuz, berrindartu egin behar dira».

kin beharra egin, produktibitatea eta kalitatea hobetu...

Nere sistemak produktibitatea hobetu zuen Zaragozan, baina gure enpresa hornitzaileek ere, Firestonek adibidez, izan zuten sistema honen eraginik. Horrela, gure produktibitatea hobetzeaz gain, beraiena ere hobetu egin zen. Kostoe ere behera egin zuten,

eta horrekin batera salmenta prezioek.

A. Zertan datza zure sistema?

■ GMren plantari buruz, ez da berba egiteko garaia, beharra egitekoa baizik; Iparramerikan dioten bezala, no comment» ●

J.I.L.A. Firestonek nengoela bururatu zitzaidan, baina guztiz berria litzatekeen planta batean bakarrik ezar zitekeen. Zaragozakoak aukera hori eskaini zuten. Produkzio kateako atari txikienetik hasita guztialde eraldatuko zituen sistema eratu nuen. Horrela, urtebetean etekin itzelak lortu nituen. Baina garapeneko sistema da. Urtero atal berri bat hobetzen da, goraino eta bertara heldutakoan atal berriak osatu.

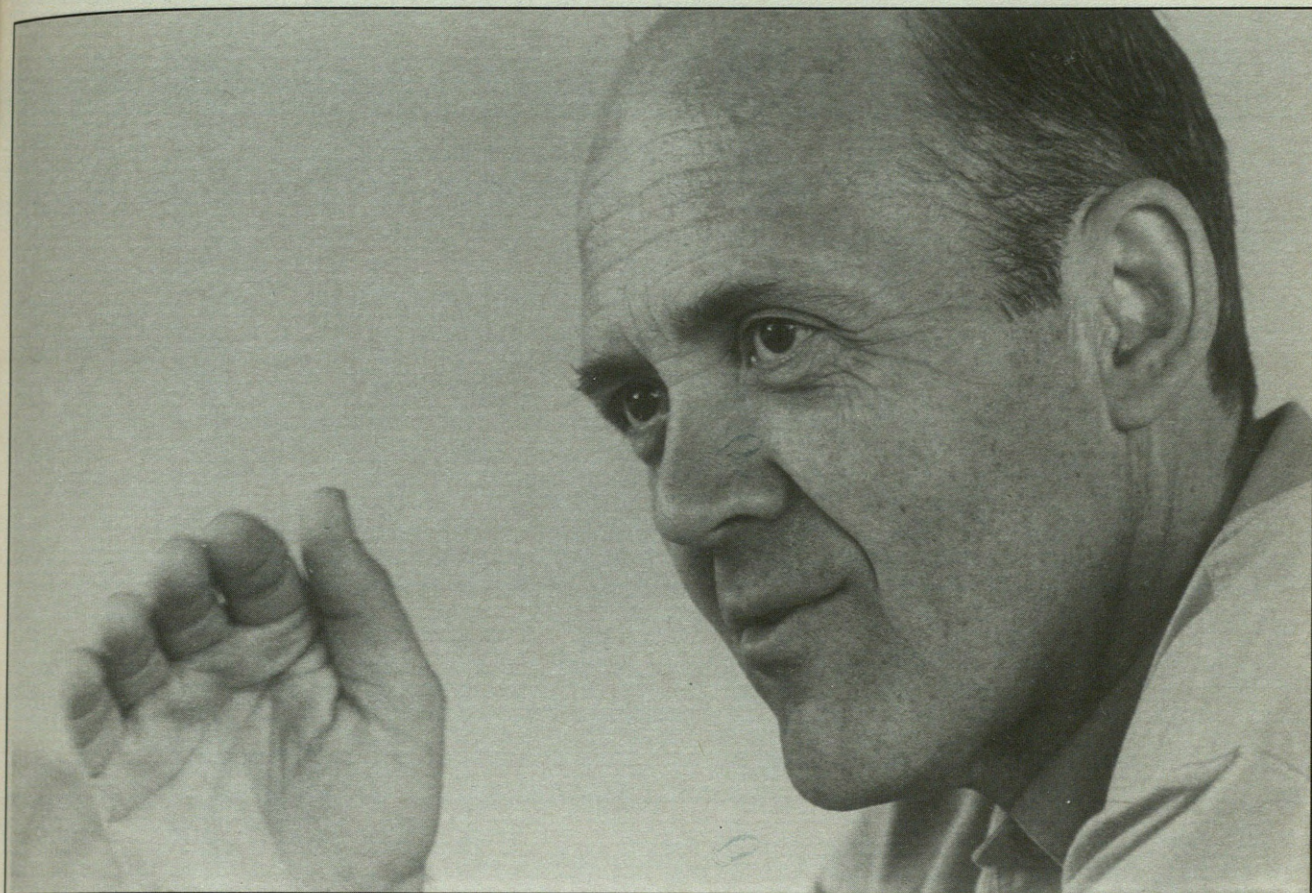
Alemaniar sistema ezartzea joan nintzenean ere lau urtez egon nintzen bertan, eta bigarrenean jada Europako salmenten arduraduna nintzen. Denak gure sistema kopiatzen hasi ziren. Autoen produkzio zein salmentetan, GM Europako lehen enpresa bihurtu zen.

A. Orain EEBBetara joan zara.

J.I.L.A. Dagoeneko bi hilabete daramatzat bertan. Maiatzean deitu zidaten bertatik. Detroitera joango naiz bizitzera orain familia osoarekin. Mundu osorako Salmenta Saileko lehendakariordea naiz orain.

A. Postu horrek, planta berrien ezarketarako erabakia hartzean, kontuan hartuko duen eritzia emateko aukera eskaintzen dizu. GMko planta berri bat Zornotzan ezarriko dela diote. Egia al da hori?

J.I.L.A. Iparramerikan bada esaldi bat asko erabiltzen dena: «No comment». Esatekorik ez, alegia. Ez da berba egiteko garaia, beha-

ra egitekoa baizik. No comment.

A. *Euskal Herrian inbertitzeak ez al die beldur pixka bat ematen kanpoko enpresa handiei, hemengo egoera berezia dela eta?*

J.I.L.A. Hori atxakia bat besterik ez da. Inbertsioa ez da gure ekonomiaren osasuna hobetuko duen irtenbide bakarra. Garrantzia du, baina baldintza asko bete behar dira industrigintza goratzeko. Lehen kreatibitatea da, hobetu beharreko sektore asko bait daude, eta horretarako ideiak eduki behar dira. Dauden industriak hartu, eta kreatibitatea eta lana nahastuz, berrindartu egin behar dira.

Europako merkatuan saltea lortu behar dugu, pixkanaka. Bestela beheraka goaz beti. Alemanak, adibidez, ez dira aparteko ezer. Pertsona arruntak dira, ez

genio batzuk, baina disziplina handia dute. Euskaldunak azkarragoak gara, baina ez dugu disziplina hori.

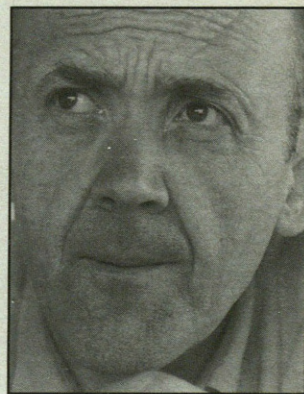
Euskaldunek ohizkoaz kanpoko adimena dugu. Disziplina behar dugu. Eta

horrek ez du zer izanik diktadura baten sinonimoa. Esan nahi duena da bide bat baldin badugu, guztiok bide horretatik joko dugula. Eztabaida onar daiteke, baina gero kontsentsua bideratu. Gero lana egin behar da.

«Arrantzalea eta baserritarra naiz. Beharra egiten dut bizitzeko, Ameriketan. Profesionalki baserritarra eta langilea naiz, eta zaletu gisa, arrantzalea».

NORTASUN AGIRIA

Duela 51 urte jaioa Zornotzan, bi urterekin jada irakurtzen zekien, eta bost betetzerako, ariketa matematiko nagusiak menderatzen zituen ●«Superlopez» deitzen diote bere ezagunek ●Ezkondua, hiru alaba ditu, eta abuztuan familia osoarekin joango da Detroitera bertan bizitzera ●Euskal Herriatik kanpo bete beharko lukeen postu bat eskaini ziotenean utzi zuen bere lehen lanpostua ●General Motors-en lanean hasi baino lehen, 11 urtez lan egin zuen Firestone enpresan

«Europako merkatuan
saltzea lortu behar dugu,
pixkanaka. Bestela
beherantz goaz beti».

Hau da bigarren baldintza,
kreatibitatearen ondoren.
Hirugarren baldintza lana
da. Laugarrena, lana...

A. Aldatu al da, beraz,
atzerrian euskaldunek zu-
ten langile fama?

J.I.L.A. Garai batean,
Euskadi oso lurralde txiroa
zen, baina gure aititeek he-
mengo ekonomia altxatu
zuten. Lana besterik ez zu-
ten egin. Industria sartu zu-
ten, Europan indarra hartuz.
Baina amerikarrek dioten
bezala, «aita langilea, semea
ingeniaria, eta biloba ezer
ere ez». Hori gertatu da he-
men ere. Aiton-amonek lan
itzela egin zuten. Gurasoek
ikasketak jaso zituzten, eta
guk gaupasak.

Nere semeak langileak
izan daitezen espero dut.
Beren seme-alabak inge-
niariak. Eta bilobak... oso
urrun geratzen dira.

A. Euskal Herria prestatu-
rik al dago horrelako alda-
ketetarako?

J.I.L.A. Etorkizunik ez
dago. Guk egiten dugu
etorkizuna, pertsonak, krea-
tibitatea eta lanarekin. Zure
eta nere eskuetan dago.
Gaupasak egiten dituztenen
esku, txarra da etorkizuna.
Baina lana egiten dutenen

esku baldin badago ona

Gazteek kirola egin be-
harko lukete. Mendira joan
bizikletaz ibili, belarra mo-
tu... Edota matematika an-
ketak egin. Hurrengo aste-
ko beharra nola antolatu pen-
tsatu beharko lukete aisian.

Hemen ez da horrelakorik
ematen. Denak lo. Japoniar
bai badakitela lan egiten
Goizeko seieta jaiki egu-
nero, eta igandean bakarrik
jai. Baina igandean ere goi-
zeko seieta jaikitzen dira
bidaiatzeko, museoak eta
erakusketak ikusi ahal izan
teko edota kirola egiteko.
Hori da disziplina.

A. Zer egiten duzu zure ai-
sia tarteetan?

J.I.L.A. Baserritarra eta
arrantzalea naiz. Bizitzeko
beharra egiten dut Ameri-
ketan. Profesionalki, base-
rritarra eta langilea naiz, eta
zaletu gisa, arrantzalea. Nere
etxeko lorategia neuk zain-
tzen dut.

Amagoia | ban

ZURE OPORRAK
EUSKARAZ

- **EUSKAL PIRINEOAK OINEZ** (12 egun)
- **EUSKAL PIRINEOAK BIZIKLETAZ** (12 egun)
- **GUARA MENDIKATEA HUESCAN** (7 egun)
(arroilen jaitsiera)
- **SAHARAN ZEHAR IBILBIDEAK** (22 egun)
- **TURKIA** (15 egun)

INFORMAZIO GEHIAGO:
Diputazio kalea 3, 1. pisua
BILBO. Tfnoa.: 424 64 69.

Trikiritxaren ahaide zaharra

TRENAK bildu ditu bi herri. Bi kultura. Mende bateko tarteaz aurkitu da galdutako katebegiaren aztarna. Beasaindik Olaztirako trenbideari jarraikiz soinu txikiaren arrastoak argitu ditu Rafael Agirrek. Piamontetik Euskal Herrira biba fandango! *«Bildu ditudan datuen arabera, 1860an egin zen trenbidean lanean aritu ziren piamontetarrek ekarri zuten soinu txikia gurera»*. Alpeetako hai-zeen berotasunean eraikitako errailen pare hedatu zen beraz, arin arin, akordeoiaren doinua gure bazterretan.

Rafael Agirrek trikiti soinuaren hauspoari astindu polita eman dio oraingoan. Hutsetik hasi du ikerkuntza. Pare bat lerrotara mugatzen bait da trikitixaren historiari buruz idatzi den guztia. Uste, eritzi eta aburuak izan dira orain artean nagusi. Hainbat trikitilari zaharrengandik entzundako «Bizkaitik omen dator» edota «itsaso aldetik sartu da» eta antzekoetan oinarrituak. Ikerketa lan serioa falta zen, eta horretan asmatu du Rafael Agirrek. *«Adituen eritzi hainbaten sakontzera jo nuen lehenbizi. Gebientsuenek, atzerriko marinelek Bilboko portura ekarri zutela zioten. Tesi hau, ordea, ez zen inongo analisi seriotan oinarritzen. Are gutxiago, garaiko erromeriak deskribatzen*

dituen aldizkari zenbaitek ondo dioen bezala, bedapena Gipuzkoa barnekaldean eman zelarik». Hortik aurrerantzean beste hainbat bide jorratu ditu Beasaindik Olaztirako trenbidearekin topo egin bitartean.

Soinu txikiaren historiarekin genuen zorra kitatzeko emandako urrats honek agerian utzi ditu, bestalde, hainbatetan aipatzen ditugun gabezia eta hutsuneak. Jakin badakigu Trikitilarien Elkartek saiorik bideratu duela zentzu honetan. Tesiren bat egiteko asmoak ez dira barte arratsko kontuak. Dirurik ez, ordea. Aurtengo dirulaguntzen murrizketak direla eta, hanka motz geratu da Elkartea. Menditik mundura egin duen trikitixa munduak merezi du, eta beste behin diogu, arreta handiagorik.

Gure soinu txikiaren guraso eza-gutu berriak besarkatzeko aukerarik

Eskola publikoko eta ikastoletako gurasoek sei hilabeteko epea eskatu dionez Hezkuntza Sailari Eskola Publikoaren Legea eztabaidatu ahal izateko.

izango dugu aurrerantzean. Piamontetarrek trenarekin batera ekarritako konpasaren ondorengo aztarnak argitzen dituen Rafael Agirreraren liburua izango da ordainetan egin diezaikegun oparirik bikainena.

TXERTO berri baten aurrean gaude. Eskola Publikoaren Legea, Gasteiz eta Madrilgo gobernuek hezkuntza mailan zituzten zauriak ixteko txerto egokia bilakatu da. Bi administrazioek, Auzitegi Konstituzionalen zazpi konpetentzien inguruan zuten auzia baztertzea deliberatu dute. LODE izeneko legearekin batera

Usteak izan dira trikitixa munduan nagusi. Ikerketa lan serioa falta zen, eta horretan asmatu du Rafael Agirrek ●

Jaurilaritza eta EAEko Foru Aldundiek kultur politika koordinatzeko saio berri bati ekin diote. Erakundeen arteko lan banaketa zehaztea dute xedetzat saio hauek: Jaurilaritzak, kultur sormenaren arloa hartuko du aurrerantzean bere gain, eta zabalkunde lanak izango dira Foru Aldundien zeregin nagusia.

Eusko Jaurilaritzaren konpetentzien garapenean sortu ziren ezadostasunak bertan behera uzteko tenorea, «Eskola Itunean bartutako konpromezuekin» iritsi dela aitortu dute Lehendakaritza Saileko ordezkariak. Akordio honen ondoren, kontzertaturiko hezkuntz zentruetarako berezko finantzaketa izateko gaitasuna onartua izan dela aldarrikatu da Lehendakari-tzatik, eta honez gain zentruak finantzaketa publikora jo ahal izateko irizpideak isladatu eta eskolak euskaraz hartzeko beharrei eman zaiela lehentasuna.

Bi gobernuen arteko *fumata bianca* posible egin duen Eskola Publikoaren Legea eztabaizatzeko sei hilabetetako epea eskatu dute bestalde, EAEko eskola

publiko eta ikastoletako gurasoek, orain artekoa laburregia izan dela salatuz. «Kontuan hartuz politikoei akordio bat lortzeko behar izan duten denbora, guk ezin dugu bilabe-tean guztia aztertu eta emendakinak

jarri». Gurasoen ordezkariak eta Ikastolen Elkarteko lehendakaria den Antonio Camposek gogor salatu zuten Eskola Publikoaren Legearen edukina, eta hau lortzeko eman diren pausuak, «Legearekin ez zaio ikastetxe

bakoitzari ikasketetan parte hartzeko baimena ematen. Lehen bezain zentralista izango da eskola. 1988ko urrian Eusko Legebiltzarrak Euskal Eskola Publikoa bultzatzeko aurrakusten zuen irakaskuntzaren euskalduntzea, autogestioa eta langileen lan egoeran aldaketarik ez delako isladatu Itun bone-tan.» Datorren ikasturteko gai nagusiari buruzko eztabaida, aurtengoa amaitu aurretik hasia dago.

TERMINOLOGIA

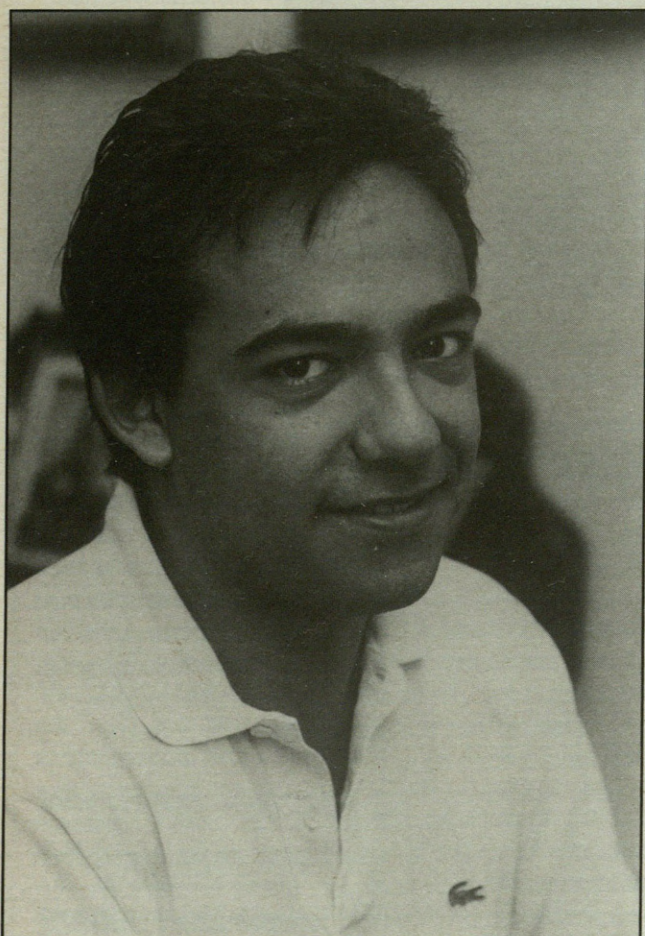
Iragarki. 1. Zerbaiten berri hitzez nabiz idazkiz emateko egiten den adierazpena.

Instituzioak dira, gehienbat, euskara hutsezko iragarkiak egiten dituztenak, Nafarroa eta Euskal Autonomia Elkartean. Foru Aldundiak, Eusko Jaurilaritza eta udalak, gehienbat Gipuzkoakoak. Zergen edo hauteskundearen kanpainetan, batez ere. Merkataritxiki ere, Gipuzkoakoak batipat, talde garrantzitsuak osatzen dute. Orohar, euskarazko publizitateak gora egin du. Horrela adierazi zuen Larraionan Jaione Ogizak, «Publizitate eta Euskara» ikastaroen arduradunak. Diagnostikoarekin batera, hainbat gogoetaz ihardun zuen: «Merkatua konkurrenteagoa bihurtzen denean iragarleak konturatuko dira euskarazko publizitatea erabilita etekina lor dezaketela eta saiaturiko dira». Euskarazko publizitatea bultzatu, bizkortzeko erronkari helduko dion egitasmoaren faltan gaude, ordea. Horra hor, administrazioetatik hasita, erantzun beharreko gai atzeratua.

J.J. Petrikorena

Josu Okiñena pianojole donostiarrek Ikasketa Amaierako saria irabazi du

«Sari hau, nere piano ikasketetan urrats bat besterik ez da»

«Argi daukat teknika zabaldu, landu eta ahalik eta gehien garbitu behar dudala; eta musikari asko entzun nere berezko estiloa lortu ahal izateko».

Hogeitabat urte besterik ez dituen pianojole donostiar honek Ikasketa Amaierako sari nazionala irabazi du duela gutxi. Josu Okiñena Donostiako Orfeoian ere aritzen da laguntzaile gisa, eta sari honetaz gain Donostiako Kontserbategiko guztiak eskuratu ditu.

ARGIA. *Ikasketa Amaierako oborezko saria, ez da eskuratzen duzun lehenengoa.*

JOSU OKIÑENA. Ez. Baina bada Madrilén lortzen dudun lehenengoa. Donostiako Kontserbategian, ikasketa ertaina nahiz oinarritzko ikasketa bukaerako lehenengo sariak lortu nituen; eta ikasketa ertaina burutu ondoren, ganbara musikako lehiaketa ere irabazi nuen.

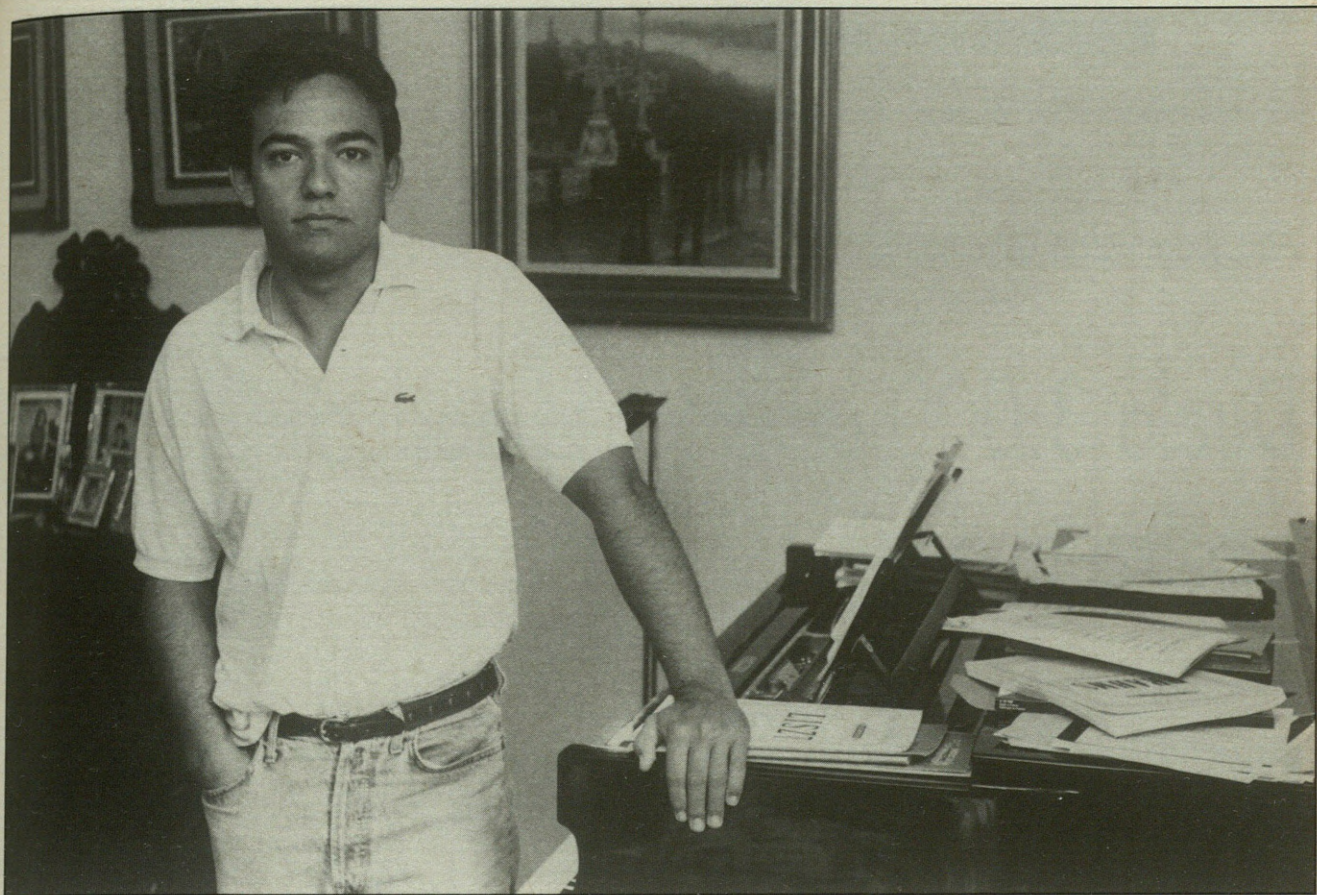
Lau urtetako lanaren emaitza izan da saria. Denbora horretan gogor lan egin ondoren asko ikasi dut, eta horrelako lehiaketa batera aurkeztea beti izaten da sekulako poza. Are gehiago saria eskuratzen baduzu. Dena den, urrats bat besterik

ez da. Zerbait lortu nahi baduzu helburuak pixkanaka jarri behar dituzu, xede bakoitza lasterketaren gailurra izan gabe.

A. *Noiz hasi zinen piano ikasketak egiten?*

J.O. Bost urte nituenean hasi nintzen instrumentu hau jotzen. Betidanik izan bait da piano bat nere etxean. Instrumentu hau oso erakargarria zen neretzat eta edozein momentutan jotzen

■ «Madrilen irabazi dudun sari hau, lau urtetako lanaren emaitza izan da» ●

«Orain arte ez naiz aritu orkestra bateko partaide gisa, baina piano eta orkestrarako kontzertu bat egiteko asmoa dut».

nuen. Oso entzumen ona neukan, eta antza denez ez nintzen gaizki aritzen. Sei edo zazpi urterekin hasi nintzen ikasten eta musika serioago lantzen.

A. Donostiaz gain, Madrilen ere izan zara ikasten.

J.O. Giroz eta estiloz aldatu nahi nuen, jende berria ezagutu. Felix Lavilla-rekin egoteko aukera izan nuen Madril. Zortzigarren maila bukatu eta azterketa egin ondoren saria lortu nuenean berarengana joan nintzen. Nere musika entzun zuen, gustatu zitzaion eta berarekin lan egiten hasi nintzen. Lau urte daramatzat Lavilla-rekin eta pena merezi izan du. Bera da nere irakaslea. Oso gustora nago musikari honekin.

A. Madrilan ikasten jarraitzeko asmoa duzu?

J.O. Seguraski bai. Karrera bukatu ondoren ikasten jarraituko dut. Bertan beste urtebete egongo naiz, gehienbat musika espainiarra ikasi eta lantzeko. Ezinbestekoa iruditzen bait zait estilo hau ikastea kanpoko beste kontserbategietara

ere, argi daukat teknika zabaldu, landu eta ahalik eta gehien garbitu behar dudala; eta musikari asko entzun nere berezko estiloa lortu ahal izateko.

A. Profesional gisa bakarka aritzeko asmoa duzu?

■ «Zerbait lortu nahi baduzu helburuak pixkanaka jarri behar dituzu, xede bakoitza lasterketako gailurra izan gabe» ●

joateko garaian. Espainiako musika bertan ikasi behar duzu. Ez zara Ceutara joango euskal musika ikastera, ez du zentzurik.

Atzerrian egingo ditut ikasketak. Datorren urtean joango naiz. Nahiz eta zerbait gauza begiratu, oraindik ez dut erabaki zer egin. Hala

J.O. Bai, hori gustatuko litzaidake. Egin dezakedala uste dut. Animatua nago baina argi daukat borrokatzen lortuko dudala. Borroka gogorra da, baina indar eta lan asko egin ondoren lor daiteke.

A. Donostiako Orfeoian ere

aritzen zara laguntzaile moduan. Zer moduzko esperientzia da zuretzat?

J.O. Oso ona. Aldatzea eta bide berean jarraitzea da. Musikan jarraitu baina asko erakutsi eta laguntzen dizun beste estilo ezberdina eza gutzea da. Ganbara musika jorratu eta herri honetako abesbatzik onenarekin aritzea da. Oso ezberdina da bakarka ala Orfeoian jotzea. Ez du bata bestearekin zerikusirik.

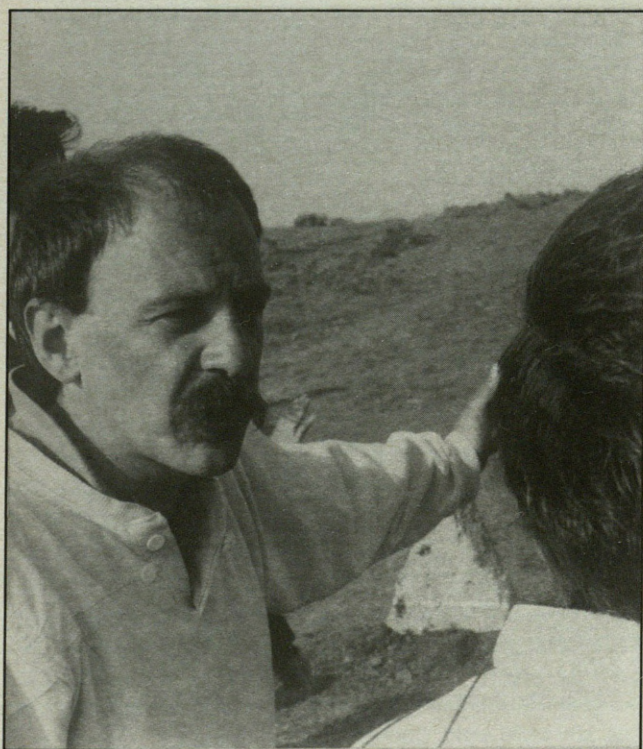
Orain arte ez naiz aritu orkestra bateko partaide gisa, baina piano eta orkestrarako kontzertu bat egiteko asmoa dut. Kontzertu bat landu eta muntatu egin behar da, baina gauzak ondo ateratzen bazaizkit, laster egingo dut.

Joxi Goikoetxea

Abuztuaren 2an estreinatuko da «Arbasoen sua»

Duela 3.000 urteko bizimodua azaltzen duen filmea

Euskal Herriko aurrehistoriako bizimodua agertzen da Oiartzunen errodatu den «Arbasoen sua» filmean. Mikel Mendizabalek zuzendu eta bideo gisa zabalduko den dokumental antzeztu honetan, 39 aktorek parte hartu dute.

Mikel Mendizabal da dokumental honetako zuzendaria.

ORAIN dela hiru mila urte, 25 pertsona inguruk osaturiko leinu ibiltari bat Pirinioetatik gaur egun Oiartzun herria kokatzen den lekura etortzen da. Bertan bizi den beste tribu batekin topo egin eta azkenik biak elkartu egiten dira. Lehenengo tribua artzantzatik bizi da, eta topatu duen bigarrena, basoan eta ehizaren bidez. Bi leinuek zenbait ezaugarri kultural berdinak dituzte, eguzkiaren omenezko solstizioaren ospakizuna kasu (ekainean egiten den San Joan festa, hau da, suaren inguruko dantza). Nahiz eta artzainak izan, burni aroan bizi dira lan honetako protagonistak, eta ehizatzeke joera ere badute. Hemendik eratortzen diren ohiturak ere tartekatzen dira.

Hau da «Arbasoen sua» filmearen hari nagusia. Errodaia, apirila eta maiatzean burutu da, eta bertan parte hartu duten Oiartzungo eta Erreneriakoak diren aktoreak antzerki munduan aritutakoak dira. Ez zuten parte hartu zinema

edo bideo lanetan filme hau errodatu aurretik.

Mikel Mendizabal izan da zuzendari eta errerealizatzailea. Berak aipatu digunez: «Arazo handia izan zen guretzat zein dantza aukeratu eta nola egin behar zen jakitea».

Ikerketa lan handia

Erreneriako Ereintza dantza taldearen laguntzaz eta euskal folklorea oinarritzat harturik, ondorio batera iritsi ziren: euskal erritmo zaharrena txalapartarena

zela. Kalejiran eta Iturengo nahiz Zubietako ttuntturruneke ere erritmo bera jorrazten dutenez, Ereintzakoek koreografia bat asmatu zuten erritmo horretan oinarriturik.

Ikerketa lan handia behar izan da 38 minututako iraupena duen dokumental hau burutzeko, dantza zein hizkuntza aldetik; baita jantzi, tresna eta makilaia aldetik ere. Horrela, lau ordu behar izaten ziren egunero aktore bakoitza jantzi eta makilatzeko. Guzti honetarako, Eusko Ikaskuntza, Zorroagako Antropologi Saila, Arantzadi Zientzia Elkarte

eta zenbait etnografoi ere aholku eskatu diote.

Abuztuaren 2an, Oiarztunen izango da estreinaldia. Herri honetako Udalak azken lau urteetan bideo bat plazaratu du urtero, eta «Kilometroak 92» urriaren 4ean Oiarztunen izango dela eta, filme honen alde apustua egin du. «Arbasoen sua»,

39 aktorek eta guztira 70 pertsona inguruk parte hartu dute dokumental honetan ●

Oiartzungo Udala eta ET-Bren arteko ekoizpena da. Biak arduratu dira, erdibana, 7,5 milioi pezetako (375.000 libera inguru) aurrekontuaz. «Kilometroak» jaialdian aurkeztu eta salgai egongo da bideoa eta Euskal Telebistan ere ikusi ahal izango da.

Gidoia Joan Mari Irigoienek idatzi du, eta Iriogoi bera, Juan Mari Lekuona eta Joxean Artzeren poemak ere agertzen dira dokumentalean. Hasierako bi minutuko sarreran, istorioa zein garaitan kokatzen den eta Euskal Herriko aurrehistoria azaltzen da. Ondoren,

«Arbasoen sua» filmea, Oiartzungo Udala eta Euskal Telebistaren arteko ekoizpena da; biak arduratu dira, erdibana, 7,5 milioi pezetako (375.000 libera inguru) aurrekontuaz.

• Ikerketa lan handia behar izan da 38 minututako iraupena duen eta bideo gisa zabalduko den filme hau burutzeko garaian.

J.M. Irigoienek idatzi du gidoia, eta Irigoien bera, J.M. Lekuona eta J. Artzeren poemak ere agertzen dira dokumentalean.

segundu gutxi batzuetan, ahots batek aurreratzen du dokumentalean zer agertuko den; eta orduerdiz, irudiak besterik ez dira agertzen lehen aipaturiko poemak laguntzaz. Poemak, gaiari lotuta baina jadanik argitaratuta dauden idazlanak dira. Iñaki Ros eta Santi Uriarte izan dira ekoizleak, J. Urbietta eta X. Gorostidi kamarak, eta J. Luis Rubio eta Josu Arruabarrena arduratu dira soinuaz.

Musika originala

Musika nahiz efektuez, de, Iñaki Salvador eta J. Louis Hargous arduratu dira. *«Filmea ikusi ondoren, irudien arabera konposatu dute musika. Oso berezia da eta musika baino, efektuak eta oihartzunak dira»*, komentatu digu Mendizabalek. 39

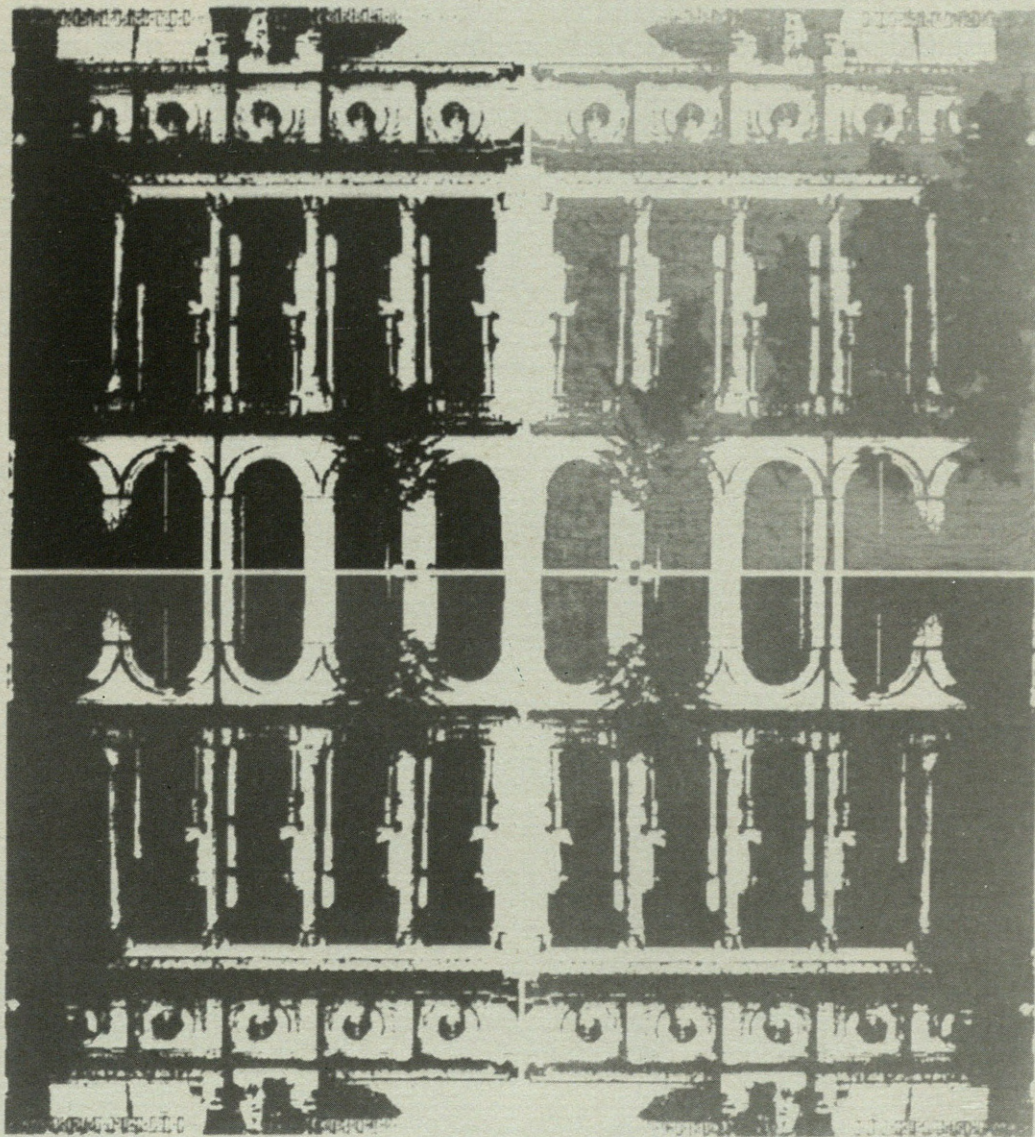
aktorek eta guztira 70 pertsona inguruk parte hartu dute dokumentalean. Errodaian zaila izan da leku egokiak aurkitzea, eta aste-buru batean camping denda batzuen aldamenean errotatu behar izan zuten. *«Barregarria izan zen leku berean camping denda, te-
lebista kamarak eta aurrehistoriako leinu bat ikustea»*. Horrelako bitxikeriez gain, arazo asko izan dituzte filmea girotzeko garaian, planoetan ezinezkoa bait zen pinu, bide, baserri, zutuin, edo gizakiaren aztarnik agertzea.

Esate baterako, gauez errotatzen ari zirela, argi gorridun antena bat zuhaitz baten adarren bidez estali behar izan zuten. Eta antzeko pasadizu ugari.

Joxi Goikoetxea

KULTURAREN ZERBITZURA

AGORREGI

AGORREGI PAGOETAN

“Ura energia iturri bezala”

Zabalik: **Uztailaren 24tik Urriaren 24a bitartean**
Ostiral, larunbat eta igandeetan.

Ordutegia: **10:00 - 13:00**

15:30 - 19:30

Bisita gidatua

«Itzulbidea», Amaia Iturbideren bigarren poema liburua

Argi bila doan poesia

Sei urtetako isilaldi baten ostean Amaia Iturbide bilbotar poetak bere bigarren poesia liburua argitara eman du. «Itzulbidea» izenpean eginiko lan hau bizitzaren inguruko erreflexio sakon baten ondorioa da.

BIZITZA azpimarratu nahi du, argia bilatu. Halaxe dio Amaia Iturbide poeta bilbotarrak argitara atera duen «Itzulbidea» izeneko bere bigarren poesia liburua. Sei urte igaro dira «Eskaileren bi aldeetan» idatzi zuenetik, eta denbora epe horretan, bere burua poesia munduan helduagoa ikustearekin bat, liburu berri honekin oso gustora gelditu omen da. Idazlearen ustez gauza garrantzitsu bat lortu izan da, «azalak eta mamiak bat egiteaz gain poemak osatuagoak dira». Bi-

«Argazkiek uzten duten musuaren tonuaz ekarriko diat ekarriko».

garren liburu hau aurreko bilduma baino sakonagoa eta hezituagoa azaltzen da, «urteak eskaintzen duten heldutasunari esker», aitortu digu Amaiak. Bizitzaren gordintasuna urteak joan ahala agerian gelditzen da, eta hau Amaiaren poemetan isladatzen da.

Ez da gaur goizekoa idazle honek poesia eta,

orohar, arterako duen zale-tasuna. «Aspalditik, txikia nintzenetik, koadroak mar-

■ «Herriko jendearen keinuetan sartu eta irakurri egiten dut» ●

gotzeko gogoa izaten nuen eta hortik etor daiteke poetarekiko zaleatasuna. adierazi du. Bere ustez, artea oso kontzeptu handia da, ez da poesia bakarrik; eskultura, argazkigintza eta abar edertasunarekin loturik dagoen gauza bat da, oso kontzeptu handia. Noiz edo noiz koadro bat margotzen ari denean poemaren bat

sortzen zaio, eta *«poesia idazterakoan, hitzak lekutu eta zizelkatzeari garrantzi handia ematen diot»*. Ikusten denez, pinturak Amaia-ren poesian duen eragina argi azaltzen da.

Liburuaren azala Txillidaren marrazki batez dator. Izan ere, ilargia, izarrak (isiltasunaren sinboloak) erabiltzeaz gain eta bizitza eszenatoki bezela hartuz, poesia keinuetan oinarritzen du. *«Herriko jendearen keinuetan sartu eta irakurri egiten dut»*, esan digu.

Bakartasun olerkia

Poesia idazteaz hitz egin digu autore bilbotarrak: *«Poesia gauza ezagunetik ezezagunera doan bidaia edo bidea da, poema bakoitzak gauza berri bat eskaini behar du»*. Poesigintza munduari buruzko erreflexio bat da bere ustez, mundua ikusi eta adierazteko bide bat. Bakardadea, etxea, gelak eta barruko espazioak gogoko dituen olerkari honek soinuak eta kaleak ez ditu lagun, poesia bakardadean idazten bait da eta bakoitzak bere mundua eraikitzen du, hormak muga bihurtzen direlarik.

Amaiak azken urte haue-
tan poesian ezezik prosaz,
egunkari eta astekari zen-
baitetan liburu mordoska
batzuei buruzko iritziak
idatzi izan ditu. San Juan de
la Cruzen poesiaren jarrai-
tzailletzat aitortzeaz gain,
bertsolaritza arlo artisau
bezala definitzen du, poe-
siaren erreflesioarekin kon-
paratu ezina. Amaiak ez dio
mugarik jartzen bere lanari,
*«epea jartzea ez da ona, poesiak berez barrutik sor-
tzen dira eta denbora asko*

Amaia Iturbidek sei urteko isilaldiaren ondoren poesia liburu berria moldatu du.

behar da». Hala ere, olerkia egiteko ez omen dago formula majikorik, *«bitza bait da tresna, eta gauza guztietan bezala, oinarria lana da»*, azaldu digu Amaiak.

Solasaldi hau amaitzeko zer hobe Amaia beraren hitz

goxoak baino: *«Euri -azaleko begiak maite ditut/ sustrai gardenekoak/ gure sinbolu taupadatsuen/ argi ilunaren distira bitxi-
etengabeko soka-tira epe-
lean dirautenak...»*. Hauxe izango litzateke «Itzultsua»

liburuak ezkutatzen dituen hamaika hitz goxoenen zati txiki bat.

Jon Odriozola

Iñigo Herze

Vaclav Havel-en dimisioak markatu du aurtego edizioa

Txekoslovakiako zinemaldia lehen aldiz diru pribatuaren esku

Karlovy Vary-ko zinemaldia Ekialdeko Europako zinemagintzaren berriemale garrantzitsuena izan da oraintsu arte. Aurten, 28. edizioan, aro berriari ekin dio aldaketa politikoen eraginez eta ez du lehenagoko mailari eustea lortu.

Zinegilea eta sultana, Mohsen Makhmalbaf iraniarraren filmean.

MOSKUKO zinemaldiarekin batera tartekatu da 1957tik aurrera Karlovy Vary Mezinarodni Filmovy Festival, (Karlovy Vary-ko Nazioarteko Zinemaldia) eta jatorrizko urterokotasuna berreskuratzea da antolatzaile talde berriak lortu nahi duen lehen xedeetako

bat, Moskurekiko menpekotasunaren aztarnak apurtuz.

Txekoslovakiako egoera ekonomiko berrira egokitzeko sistema osoa aldatu behar izan du zinemaldiak eta diru-iturri pribatuak eta hiriaren laguntza lortu duen

arren, kezkarria da oso azken kontabilitatea kemango duen emaitza.

Programazioari dagokionez, sail ofiziala ez da ikuskizunik erakargarriena, salbuespen urriak salbu, nahikoa kalitate eskaseko filmak aurkeztu baitira, eta

are kezkarriagoa dena, bertako bi produkzioak nahiago izan dute atzerirako gordetzea jendaurreko aurkezpena.

Garai berriaren lehen ekitaldi honetan mende baldera zabaldu du begirada orain arte Ekialdeko Euro-

pako zinemagintzaren bil-
gunea zenak, ekoizle ipa-
rramerikar independenteei
buruzko sailaren bitartez.
Lizzi Borden, Charles Bur-
nett, Coen anaiak, Atom
Egoyan, Jim Jarmush, Jon
Jost eta Gus Van Sant izan
dira zazpi aukeratuak. Ho-
rrez gain Ekialdeko Euro-
pako zuzendari gazteen
lehen hamaika filme ikusi
ahal izan dira Aki Kaurisma-
ki, Dennis Hopper eta Andy
Warhol-en lanekin batera.

Sari nagusia Enrique Ga-
briel Lipshutz-en «Krapat-
chuk» komediak eskuratu
zuen. Filme horretako gi-
zonezko protagonistak ere,
Guy Pion-ek, saria eskuratu

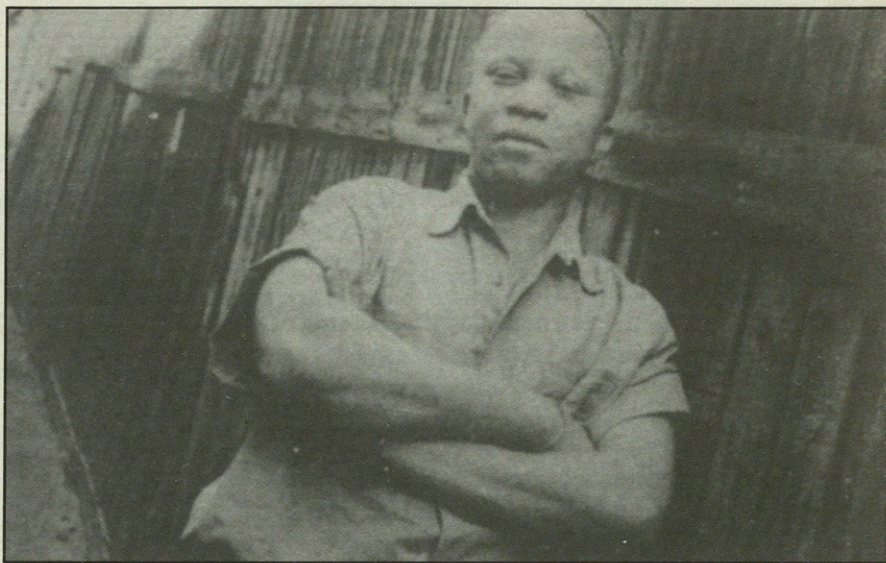
■ **Txekoslo-
vakiako egoera
berrira egokitzeko
sistema osoa aldatu
behar izan du
zinemaldiak** ●

zuen bere lanagatik. Ema-
kumezkoen saria Jevdokija
Germanova-ri eman zioten
«Kiks» filmeagatik.

Baina filmerik interesga-
rriena, zalantzarik gabe,
Epaimahaiaren sari berezia
eskuratu zuen «Once upon
a Time Cinema» izan zen.
Mohsen Makhmalbaf ira-
niarrak bere herriko zine-
magintzari egiten dio zuri
beltzeko omenaldia, Irane-
ko lehen filmea ikusi eta
aktorearekin enamoratzan
den sultanaren istorio fan-
tastikoaren bitartez.

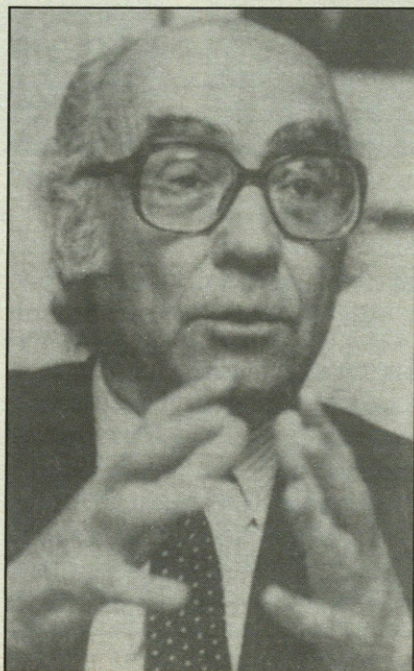
J.M. Heritz

Z I P R I Z T I N A K

«Womad» jaialdiaren hamargarren urteurrena

Peter Gabriel eta bere kideek Bristol aldean sortu zuten World of Music Arts and Dance, «Womad» jaialdiak berrogei talde bildu ditu aurtien Reading hirian, hamargarren urteurrena ospatzeko. Aukera oso zabala izan da, zenbaiten ustez zabalegia, kalitatearen kalterako. Eta bildutako guztien artean txalotuena, argazkian ikus daitekeen Salif Keita kantaria. Afrikar honek argi eta garbi agertu zuen zein den bere kontinentearen irtenbidea: «*Ezin digute etortzea debekatu. Dena jatera etorriko gara hona, Afrikaren alde ezer egiten ez bada*».

Saramago-ren liburua Afrikarako enbaxadore

Zentsura izan zen José Saramago idazle portugaldarraren azken liburuak, «Ebanjelioa Jesukristok esana», instituzioetatik jaso zuen lehen erantzuna, Kulturako idazkariak, espreski debekatu baitzuen Europako Literatura sarira aurkeztea. Nolanahi ere Portugaleko saririk garrantzitsuenak, Idazleen Elkartekoa, liburu horrexeri eman zaio eta Saramagoren erabakiz, Afrikara idazle portugaldarren liburuak bidaltzeko erabiliko da sari horretako dirua. Horren aurrean instituzioek ere proiektuan parte hartzeko nahia agertu dute.

T E I L A K

■ ZUBEROAN ETB HEDATZEKO IKERKETA

MAULE eta Atharratze eskualdeetako hautetsien ordezkariak, ETB Zuberoan hartzeko (Lapurdi eta Nafarroa Beherean jasotzen da dagoneko) ikerketak egiten ari da. Ikerketa teknikoek bi errepikagailu jartzea dute helburu, eta Administrazioarentzat txostenak prestatuko ditu lehenik ordezkariak, ondoren finantzaketaren plangintza zehaztu asmoz.

■ EUSKAL KANTAK IKASTEKO «AKAPELA»

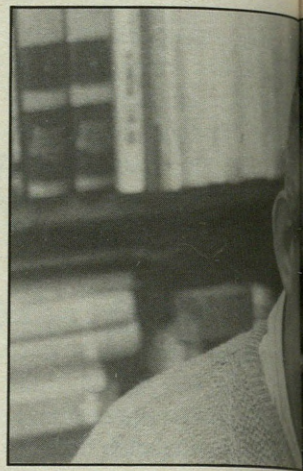
EUSKAL Kultur Erakundearen babesaz eta Hiriburuko Uhaina Elkarte eta Euskaldun Gazteriaren eskutik, 210 kanta zahar ezagun eta egungo kantarien emaitza berriak biltzen dituen «Akapela» izeneko liburua argitaratu da. Haurrentzat egindako 30 abesti berezi ere aurki daitezke liburuan, gitarrarako akorde eta interpretari guztien zerrenda zehatzarekin batera.

■ «IPARRAGIRRE HEGALARIA» ZEANURIN

ZEANURIko herriak «Iparragirre Hegalaria» antzezlanaren plazaratuko du abuztuaren 14 eta 15ean, horren kariaz prestatuko duten zezen plazan. Iparragirre pertsonaia oinarriturik pastoralen modura atondutako obra honek 11 milioi pezetako (550.000 libera) aurrekontua du, eta herriko jendearen parte hartzeaz gain Udala eta Bizkaiko Foru Aldundiaren babesaz eraman da aurrera.

■ EUSKAL KULTURAREN POSTGRADUATUA

DEUSTUKO Unibertsitateko Euskal Ikasketen Institutuak, eta datorren ikasturteari begira, Euskal Kulturaren Postgraduatuak sortu du. Arazo sozial, ekonomiko eta kulturalak bilduko dituen programa honen bidez gaiaren inguruko ikuspuntuak bateratu eta unibertsitate mailako ohizko ikasketei aukera berriak eranstea du helburu Deustuko Unibertsitateak.

«Euskaldunok basamortua egunero igaro eta pairatu beharrean gaude. Eskerrak badirela zenbait oasis! Hauetariko bat UEU, noski. Gure erantzukizuna dugu ez ditzala basamortuak oasisak irenisi. Heda ditzagun oasisak basamortu osoa berdegune bilakatzeraino».

Martin Orbe, UEUko lehendakari ohia. Egunkaria, 92-VII-18.

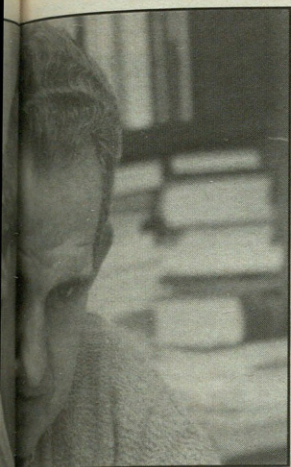
«Independentzia lortuko bagenu, bapo biziko ginatke erdaraz, euskara, gure herri honen nortasun-agiria, jai eta biltzar bandietako diosalatarako gordez».

Mikel Atxaga, kazetaria. Deia, 92-VII-15.

«Piamonteko trengizonek ekarri zuten trikitixa Euskal Herrira».

Rafael Agirre, idazlea. Egin, 92-VII-23.

«Lau jazzaldiak dira osagarriak eta beraien egitarauak biltzen baditugu, Europako hiru jazzaldi garrantzitsuenetariko bat dugu Euskal Herrian».

Iñaki Añua, Gasteizko Jazzaldiko zuzendaria.
Egunkaria, 92-VII-19.

«Mitxelena garbi esan zuen inork ez dezala pentsatu bizkuntzak dekretu bidez salba daitezkeenik, eta euskaldunek beraiek daukatela bizkuntzaren iraupenaren kontu horretan azken hitza».

Mari Karmen Garmendia, Hizkuntz Politikarako idazkaria.
El Diario Vasco, 92-VII-22.

«Katalanak eta euskarak Estatuaren eskola publikoaren porrotaren ondorioz diraute bizirik».

Ignacio Sotelo, irakaslea.
Egunkaria, 92-VII-23.

«Euskal literaturaren fosilizatutako egiturak berri nabi zituen Gabriel Arestik».

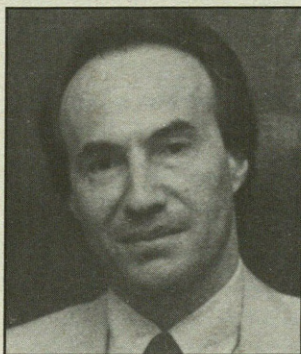
Aurelia Arkotxa, irakaslea.
Deia, 92-VII-23.

TXUTXU - MUTXUKA

LITERATURA UNIBERTSALA ITZULTZEKO ARAZOAK

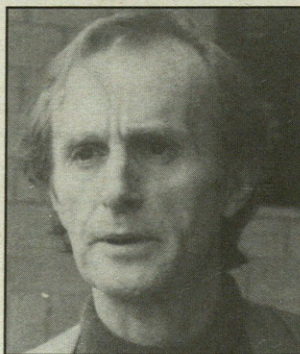
Literatura unibertsaleko ehun autore bost urtetan itzultzeko proiektua 1988-89 urteetan jarri zen martxan, Eusko Jaurlaritzaren finantzaketa eta Euskal Itzul-tzaileen Elkartearen (EIZIE) gestioaz. Hasieran aipatu ziren epeak laburregiak suertatu dira, ordea —une honetan 34 titulu baino ez daude itzulita—. Arazoak itzulpenen kalitatearekin dituzte. Ekainean esleitu ziren azken obrak hain zuzen, zazpi guztira, lehiaketara aurkeztu ziren lan gehienak (50 bat edo) atzera bota ondoren. Hau izan da hain zuzen, aurtan bigarren deialdia egitera eraman dituen arrazoi nagusia.

NOR - NORI - NORK

L. AGIRRE

Gasteizko Orkestra Gazteko zuzendaria aldatu dute. James Ross, Boston Symphonic-eko zuzendari ohiak beteko du hutsunea. Sortu berri den orkestran —joan den ostiralean jo zuten lehenengoz Gasteizen— emandako ordezkapen honen arrazoiak galdetzerakoan «osasun arazoak eragina izan dela» erantzun dute arduradunek ●

V. AMEZTOYRI

Lapurdikoko Getariako Museoa eskegi dizkiote azken koadroak. Billabonako pintore honek figurazionismoaren ildotik egindako bidearen erakusgarri diren hainbat lan izango dira ikusgai Getarian, abuztuan zehar. Vicente Ameztoryrekin batera, beste hogeitaz artistak gazte eta ezagunen lanek osatuko dute erakusketa honen mamia ●

M. MARKEZEK

diskoa prest du irailean kaleratzeko. Euskal kantautore berrien artean ezaguna egin den errenteriarrak bi maketa ditu dagoeneko kalean, azkena aurtan kaleratua. Elkar disketxeak diskoa plazaratzeko egindako eskaintzari erantzunez hamar bat abesti prestatu ditu Mikel Markezek bere laguntzaile taldearekin batera ●

Bidaia

Durangaldeko mendietako kobazuloetan barrena

BIZKAIKO Dimako herri inguruak eta bertako mendiak ezagutzeko bidaia proposatuko dizuegu. Dima inguruan mendi eta kobazulo zoragarri eta ezezagunak daude, eta hauetatik famatuena Baltzolako hai-zuloa da.

Inguru hauetara autoz joateko Bilbotik ateratzen bagara Igorrerantz abiatuko gara eta bertan Dimarako bidea hartu. Bide honetako 29,5 kilometroan ezkerretara dagoen goranzko bidea hartuko dugu. Indusi haranean sartuko gara eta zubi bat ikusiko dugu. Hemen-dik aurrera ibilbidea oinez egin beharko dugu. Gasteiztik ateraz gero Barazarrera-ko bidea hartuko dugu eta Otxandiora iristean Dimako

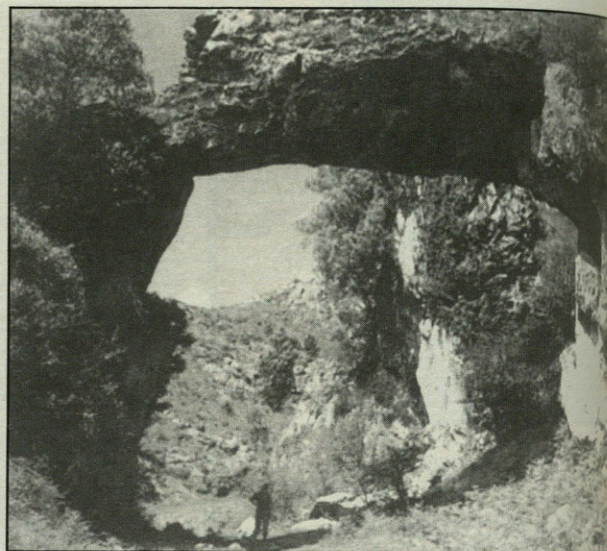
bidea hartuko dugu, lehen aipatutako bidera iritsi arte.

Indusiko zubitik pista batetik igoz Gibeldar base-rrira iritsiko gara. Bertatik, Jentilzubi eta Baltzolako kobazuloa ikusiko ditugu.

Jentilzubi harritzko arku izugarri bat da. Bertakoek diotenez jentilzubi hau inguruetan bizi ziren jentilek landu zuten.

Arku honen azpitik igaro eta beherantz jarraituz Baltzolako haitzuloaren atarian azalduko gara. Goiko bidea jarraituz gero Axlorrera iritsiko gara, baina gaur egun hemengo sarrera itxirik dago.

Kobazulo honetara sartzeko ez dugu ezer berezirik behar, linterna eta oso irris-takorrak ez diren oineta-

koak baizik. Sarrera hone-tatik sartu eta bisitariak na-turaren handitasuna senti-tzen du. 200 bat metro egin ondoren beste irteera handi

Jentilzubi eta Baltzolako kobazuloa ikusgarriak dira

batekin egiten dugu topo. Bertatik beste zenbait ko-bazulotako sarrerak ikusiko ditugu. Bertako bidezido-rrak jarraituz Abaro izeneko tunela ikusiko dugu. Bere barnetik errekatxo bat iga-rotzen da, baina normalki ez da inongo arazorik egoten bertatik igarotzeko.

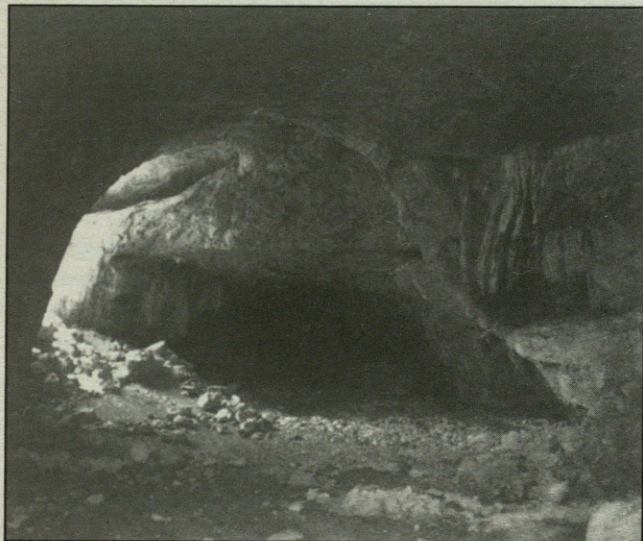
Kobazuloen mundu zo-

ragarriari bizkar emanaz, gure aurrean ibai batek zeharkatzen duen bailara bat azaltzen zaigu. Kobazuloen iluntasunetik hara-nen argitasunak kontraste izugarria suposatzen du.

Bertatik, berriro ere In-dusira jo nahi badugu, ha-ran honen gainetik doan bide zabal bat hartu behar-ko dugu. Ibilbide hau bi or-du eta erditan egin dezake-gu lasai joanda.

Haran honetan gaudela Indusira abiatu ordez, go-ranzko bidea hartuz Ma-ñaria inguruan azalduko gara.

Paraje ederra benetan Durangaldean bisitariak aurki dezakeena.

Kondaira eta ikerketak

● Baltzola kobazuloa Eus-kal Herrian ikertua izan den lehenengotako kobazuloa izan zen. Geroztik hainbat ikerketa arkeologiko egin dira, interes handiko ko-

bazuloa bait da.

● Kobazulo honen gainean kondaira ugari daude, bai-na zalantzarik gabe fama-tuena bertan bizi ziren su-ge erraldoiena da.

O sasuna

G astronomia

Z ientzia

Gorputza zaintzeko tailerrak Aginagan

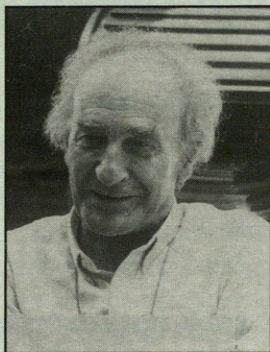
GARAI sexologia elkar-
teak zenbait uda ikastaro
antolatu ditu Gipuzkoako
Aginaga herritik hurbil da-
goen Arrillaga Txiki base-
rian. Lehenengo ikastaroa
abuztuaren 3tik 8ra bitar-
tean burutuko da eta masaia
tailer bat izango da. Bigarre-
na abuztuaren 10etik 15era
bitartean izango da «Nere
gorputza bizi» lemapean.
Tailer honetan hazkuntza
personalaren gaiaren in-
gurukoak landuko dira.

Irakasleak Fernando Vi-
lladangos eta Cristina Cor-
bella psikologo eta sexolo-
goak izango dira. Tailer
hauen prezioa 50.000 pe-
zetatako (2.500 libera ingu-
ru) izango da, bertan ego-
tea, janaria eta materialea
ere barne direla. Izen ema-
teko Bilboko 446 66 78 te-
lefonora jo.

HILARIO ARBELAITZEN MENUA

Eduardo Txillidarentzat

EUARDO TXILLIDA

Gaurko menua Txilli-
dari zuzentzeko eskatu
didate, Donostian ireki
duen erakusketa antolo-
gikoa dela eta denon
ahotan izan bait da bere
izena.

Azkenean lortu du
Txillidak bere herrian
erakusketa bat egitea, eta
bere desioa bete du. 330
lanez osaturiko erakus-
keta hau Miramar Jaure-
gian izango da bi hilabe-
tetan zehar, eta zer esa-
nik emango du oraindik
ere.

Gaurko menua, beraz,
bere helburua lortu duen
artista bati zuzendua da-
go eta atsegingo duela-
koan nago.

Lehen jaki gisa barazki
menestra onddoekin.

Itsaskabraren garaia
orain denez, bigarren
plattera itsaskabra la-
bean erreta estragoi sal-
tsa eta trufa pureaz. Itxu-

ra bitxia duen arrai ho-
nek oso zapore berezia
du, eta Txillidak gusta-
tuko zaiola uste dut.

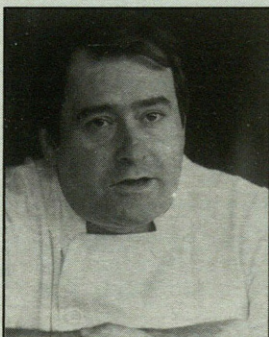
Hirugarrenik, mingai-
na saltsan patata pureaz.

Azkenburuko gisa,
fruta mazedonia limoi
sorbetearekin. Uda de-
nez azkenburuko hau
oso egokia da, freskaga-
rri izateaz gain fruta baz-
kalondoetan jatea ona
delako.

Menu hau bultzatze-
ko, edari gisa Txakolina
eskainiko nioke. Bertako
edaria izanda gustoko
izango duelakoan nago.

Azkenik, zure erakus-
ketak orain arte izan
duen arrakasta izaten ja-
rrai dezan espero dut eta
merezi duzun errecono-
zimenduaren islada izan
dadin Donostiako era-
kusketa hau.

Besterik gabe, menu
hau gustoko izango du-
zulakoan nago, deneta-
rik bait du.

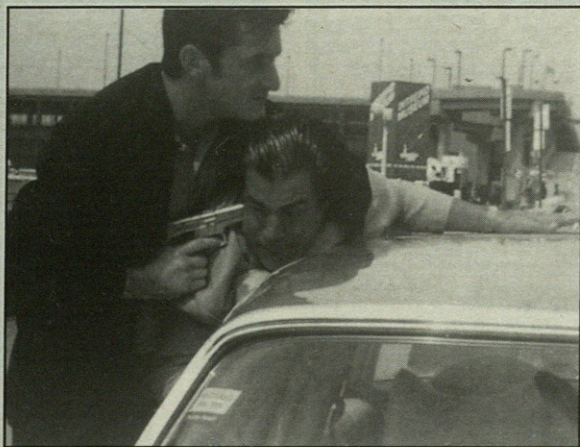
HILARIO ARBELAITZ

Formula 1: erregai-gerra

Automobil-etxe
desberdinek, aurten ere,
azken xehetasunetaraino
dena zaindu behar izan
dute. Hala ere, azken
urteotan petrolio-etxeek
garrantzi berezia izan dute
automobil-lasterketetan.
Adibidez, Hegoafrikan
izandako lasterketan Elf
petrolio-konpainiak
hornitu du erregaia.
Guztira 1.700 erregai-litro
zerbitu zituen. Lasterketa
Kyalami-n burutu zen,
1.800 m-ko altueran, eta
erregaia 50 litroko
bidoietan garraiatu zen;
oso kontuz garraiatu ere.
Arrazoiak honako hau zen:
molekulen arteko talkak
ebitatu behar ziren,
erregaien ezaugarriak
txartu ez zitezen. Erregaia
edo arreta berezia zela eta
litroko 20.000 pta. kostatu
zen. Ez da ez txantxa!

Zinema

Izena: El clan de los Irlandeses. **Zuzendaria:** Phil Joanou.
Antzezleak: Sean Penn, Ed Harris, Gary Oldman, Robin Wright, John Turturro eta John C. Reilly.

Mafioso merkeen istorioak

FINANTZAK, botere politikoa, armada... aginteguneak kontrolatzen dituzten talde indartsuei buruzko filmeak ikustera ohitu gara; olagarroen garroak bezala zabaltzen diren isilpeko azpiagintarien munduaren berri izan dugu, azalekoaren islada izan litekeena. Mafiaren barne antolakuntza zein bere kanpo eraginei buruzko filmeak ikusi ditugu. Beti azaldu dira ohore kodea, kideen loturak, elkarte bera kosta ahala kosta, eta dirua, dirua barra-barra.

Banuen gogo italiar eredukoa ez zen mafioso taldeen filme bat ikusteko, beste eratakoak ere bazeudela ikusteko edo. Baina filme honetakoak mafiosoak al dira? Boterea kontrolatzeko eta haien borondatera makurtzeko ahalmenik ba al dute? Ez!

Filme honetan agertu nahi den mafia ez da mafia, handinahikeriaz beteriko lapur batzuen garabeherak dira, ez dute benetako mafiosoek duten indarra eta boterea inondik inora ere. Azkenean, akats hauek esaltzeko edo, odola erabiltzen da filmean zehar, eta zeozer izan nahi duen eta lortzen ez duen filmeetan gertatu ohi den bezala, odol gehiegitxo.

E Ñ A U T A P A O L A Z A

Lehiaketak

Hamabigarren ipuin lehiaketa Erreterian

ERRETERIA Hiria 12. Ipuin lehiaketa antolatu du Ereintza Kirol eta Kultur Elkartek, Erretereriako Udalaren babespean.

Lanak euskaraz zein er-

Lanak aurkezteko epea urriaren 10ean amaitzen da

daraz idatzirikoak izan daitezke, eta partaide bakoitzak lan bat baino gehiago aurkez dezake. Ipuinak espazio bikoitzez makinaz idatzirik hiru folio eta zortzi bitartekoak izan beharko dute. Aurkezteko orduan hiru ale eman beharko dira, bi kopia eta originala.

Ipuinak entregatzeko epea urriaren 30ean amaitzen da eta Ereintza Elkar-

teak Juan de Olazabal lehen lekoko 23an duen aretora zuzendu beharko dira. Ipuinak beste sariketetan sartu gabeak eta argitaratu gabeak izan beharko dira. Lanak ezizen batez sinatuta izan behar dira eta egilearen izena abizenak, helbidea eta telefonoa beste kartazal batean ageriko dira.

Abenduaren 15ean egongo den sari banaketan lehiaketa 75.000 pezeta (3.750.000 bera inguru) jasoko ditu. Zortetik beherako autoreentzako ipuin onenak 25.000 eta Erretereriako autoreentzako ipuin onenak 10.000 jasoko ditu.

Ipuin sarituak elkarteak antolatzailearen esku gertatu behar dira eta argitaratzeko berau arduratuko da.

Epaimahaia idazle kualifikatuek osatuko dute.

Ikastaroak

Gazteentzat marrazki bizidunen tailerra

KIMA taldeak Iruñean haurrei zuzenduriko marrazki bizidunen ikastaro bat antolatu du. Ikastaroa abuztuaren 3tik 27ra bitartean burutuko da eta marrazki bizidunak egiteko teknika eta prozesu guztia ikasi ahal izango dute. Egutero hiru orduko klaseak egongo dira, goiz eta arratsaldean. Ikastaroko matrikula 15.000 pezetatakoa

(750 libera inguru) da eta izen emateko Iruñeko Descalzos kaleko 37ra jo edo 228404 telefonora deitu.

Ikastaro honetan bost urtetik hamar urte bitarteko haurrek marrazki bizidunak egiteko prozesua ikasiko dute. Euskaraz ere egin ahal izango den ikastaroan, papera, plastikozko panpinak eta panpina artikulatuak erabiliko dira. Pausoz pauso

hasiko dira marrazkien teknika ikasten, gidoi bat egiteko ordenagailuaren erabilerraino. Ikastaro bukaeran, ikasle bakoitzak hogeimintutako bideo bat eramango du etxera ikastaroan egindakoa agertuz.

Duela urte batzuk tailer

ibiltari bat egin zuten hiru urtetan zehar Euskal Herri osoa, Estatu frantziarra, Madril eta Valencian ibili zena. Honen arrakasta ikusirik Kimak jarraitasuna ematea pentsatu zuen, eta hortik sortu zen Iruñean tailer hauek egiteko ideia.

Bertsoak

● Abuztuaren 2an Lemoan 22.00etatik aurrera **Mañu-korta** eta **Lazkao Txiki** arituko dira.

● Hilaren 2an Nafarroako Labaien herrian 13.00etan bertso saioa **Jon Lopategi** eta **Manolo Arozenaren** eskutik.

● Usurbilgo San Esteban auzoan 18.30etatik aurrera **Juan Mari Narbaiza**, **Jokin Sorozabal**, **Anatx** eta **Jon Maia**.

● Gasteizen La Blancako festak direla eta hainbat saio antolatu dira astean zehar. Saio guztiak Matxete plazan izango dira eta 13.30etan hasiko dira. Hilaren 5ean **Igor Elortza**, **Unai Iturrriaga** eta **Maddalen Lujanbio** arituko dira. Ostegunean, **Zigor Enbeita** eta

Rikardo Gonzalez de Duranaren saioa. **Jon Enbeita** eta **Jon Lopategi** abuztuaren 7an. Hilaren 8an **Arantzazu Loidi**, **Jon Maia** eta **Estitxu Arozena**. Amaizteko, hilaren 9an **Jon Sarasua** eta **Xabier Amuriza**.

26garren Alea kalean!

TITULARRAK:

• "Gureak"

Atzeratu sikikuen lan mundua ezagutuz

• Lazkaoko maizpide

euskaltegia goierri eta E.H.ri begira

• Sasieta zabortegi amankomunala urte bete

• Erreportaiak / elkarrizketak eta abar...

124 Posta kutxa ORDIZIA ☎ (943) 88 96 12

Artea

Pedro Isasa eta Jose Maria Rezolaren pintura erakusketa. **Donostiako Loiola auzoko Kultur Etxeko aretoan** abuztuaren 12a bitartean. Ordutegia: egunero 11.00etatik 14.00etara eta 19.00etatik 21.00etara.

Inspirazioa eta errealitate artistikoa

URTE asko dira margolari donostiarrek pintzel artean hasi zirela. Jose Maria Rezolaren kasuan, berrogei urte inguru margotzeari ekin zionetik. Joera askoren biltzaile, beti bere zerbitzura jartzen ditu, inoiz ez alderantziz. Pintura eklektikoa egin asmoz.

Bere koadroetan margoketa freskoa eta espontaneo nabari da. Oinarrian zirriborro on batetik abiatu eta gero, desdibujatzen aritzea du gustoko. Esate baterako, «Alderdi Eder», «Zuhaitzak» eta «Igeldotik begira» lanetan antzeman daitekeenez.

Pedro Isasarenean, bestalde, figuratiboa eta abstraktoaren arteko muga ez dago guztiz bereizterik. Bere sorkuntza lanei, maiz, ikerketa lanaren arrastoa somatzen zaie. Aurreritzi artistiko zein estetiko gabea, lana maite duen gizona da, artelana. Ezeren gainetik, lan egiteko esfortzua lehen lehenean jartzen duelako. «Ilunabarra» eta «Paseatzen»-enean ikus daitekeenez.

Honela bada, bidaiari garamatzate beren sentiberatasunean eta itxuratutako errealitatean. Azken batean, pintura bitxia, emankorra, gustora begiratu eta gozatzen dena. Zer gehiago eska daiteke?

P A T X I S A R R I E G I

Dantza

Abuztuan Euskal Dantzen lehiaketa Donostian

KULTUR eta Turismo Ekintzetxeak antolaturik eta Euskal Dantzarien Biltzarrek eta Gipuzkoa Donostia Kutxaren laguntzarekin Donostiako Euskal Dantza-ren lehiaketa burutuko da abuztuaren 15ean Konstituzio Plazan.

14 urtez gorako guztiek parte har dezakete lehiaketa honetan eta izen emateko epea abuztuaren 8an amaituko da, 19.00etan. Izen ematea Donostiako Kultur eta Turismo Ekintzetxeiko bulegoetan egin behar da edo 48 11 66 telefonora deituz.

Bikote bakoitzarentzat fandango eta arin-arin bat joko dute txistulari eta trikitilariak zozketa egin ondo-

Donostiarrentzat sariak

● **Lehenengo donostiarrentzat ere sari bereziak izango dira. Lehenengoak 25.000 pezeta, bigarrenak 20.000 eta hirugarrenak 15.000.**

● **Hauetako sariren bat zortzi sarituen arteko norbaiti egokituko balitzaio, bakarra jaso ahal izango luke.**

ren. Usadiozko jantziak eramatea ere beharrezkoa izango da.

Epaimahaia dantza soltean adituak diren pertsonen osatuko dute eta erri-moa, bateratasuna, urratsak eta aurkezpena kontuan hartuko dituzte.

Lehiaketaren irabazleak txapela, lepo-zapia, trofeoa eta 50.000 pezeta (2.500 libera inguru) jasoko ditu. Bigarrenak, trofeoa eta 40.000 pezeta. Hirugarrenak, trofeoa eta 35.000 pezeta. Laugarrenak 30.000 jasoko ditu, bosgarrenak 25.000, seigarrenak 20.000, zazpigarrenak 18.000 eta zortzigarrenak 16.000. Zortzi lehenengoren artean sailkatu ez direnak 8.000 pezeta jasoko dituzte.

Musika

Minxoriak: «Lehentasuna dantzari ematen diogu»

ARGIA. Zein da disko berrian dauden ezberdintasunik nabarienak?

MINXORIAK. Disko honetan bat ezik beste guztiak gure kantak dira. Moldaketa aldetik eta orokorki gehiago landu dugu eta agian hau nabaritu da. Doinuen aldetik, lehentasuna beti dantzari ematen diogu. Dantzaldietan ibiltzen garenez erritmoak ere dantza egiteko izaten dira.

A. Taldeak 16 urte badiu jadanik, eta urte baretan aldaketa ugari eman dira taldean. Zein eragin izan dute aldaketa hauek?

M. Soinu aldetik, azken diskoetan zenbait tresna berri sartu ditugu eta lehen diskoa eta besteen artean ezberdintasun hau nabari

da. Alboka bezalako musika tresnak eta gitarra elektriko nahastearen ideia aspaldi genuen buruan. Jaialdi batean Asturiaseko talde bat ikusi genuen. Talde honek musika tresna tradizionalak eta modernoak nahasten zituena, asko gustatu zitzaigun eta ideia hau buruan sartu zitzaigun.

GASTEIZKO La Blanca jaien barnean abuztuaren 9an 23.00etatik aurrera **Xaximiku** taldeak ekitaldi bat eskainiko du Matxete plazan. Tolosaldeko musika talde honek 1989an kaleratu zuen bere lehen diskoa eta orain arteko bakarra. Taldeak zenbait aldaketa jasan ditu hasieratik gaur eguneraino. Orain taldea «Euskaraz bizi» kanpainarentzat izango den disko baten grabaketan ari dira.

HERNANI, 4

Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

MUSIKA TRESNAK

INSTALAKUNTZAK

SOINU ETA ARGIGINTZA

PROFESIOALEN ALOKAIKURUA

PIANOAK, ORGANOAK, KITARRAK,

ESKUSOINUAK, ETA TRIKITIXA

DISKOTEKA MUGIKORRAK EFEKTU BEREZIEKIN

KILOMETRO BATEKO ZIRKUITUEN OZENKETA, BOZINA

ETA SOINU PROFESIOALEKO 24.000 WREN BIDEZ

EGAÑA KALEA, 8 TEL: 410 07 11 - FAX: 410 03 09

Telebista-Irratia

BOTOIA SAKATU AURRETIK

Bizitzaren garraztasuna

Osteguna 30, **21.30etan**.
Zine gaua: «**Loss of innocence**»

Zuzendaria: Lewis Gilbert. Antzezleak: Kenneth More, Danielle Darrieux eta Susan York.

Gazte protagonisten zirkloko filme honetan istorio samin bat azaltzen zaigu. Joss Grey izeneko hamasei

urteko gazteak, bere ama ospitalean den bitartean, bere hiru anai-arrebak zaintzen ditu. Lau gazte hauek Marne Riversen dagoen Madame Zizi-ren hotelean bizi dira.

Madame Zizik, Eliot izeneko ingeles batekin harremanak ditu. Eliot misterioitsuak oso zintzoa dirudi, baina bitxi lapurra ere bada.

Filmearen izenburuak adierazten digunez («Inozentzia galtzea») ez da zaila izango gazte hauentzat, giro honetan, zuten inozotasuna galtzea.

Arazoz beteriko filme honetan bizitzaren garraztasun eta zailtasunak ikusi ahal izango ditugu, aktore gazteek emaniko bizitasunarekin batera.

● Uztailak 26

18.25etan, zinea:
«**Maitasunaren telefonoa**»

Zuzendaria: Rod Amateau. Antzezleak: Creg Bradford, Mary Beth Evans, Don Michael Paul eta Tammy Taylor.

Musika, komedia eta maitasuna nahasten dira filme honetan. Bi eskolen arteko gatazkaren gainetik amodio istorio bat sortzen da eta ohizkoa denez, maitasunak gorrotoak baino indar handiagoa du.

● Uztailak 31

17.40etan, zinea:
«**Odolezko korridoreak**»

Zuzendaria: Robert Day. Antzezleak: Boris Karloff, Betta St. John, Finlay Currie, Christopher Lee eta Francis Matthews.

XIX mendearen erdialdean girotutako filme honetan sendagile batek eginitako esperimentuak azaltzen dira. Anestesikoen bila dabil doktore hau eta horretarako hainbat droga hartzen ditu.

IKUSI BAIETZ

● Uztailak 26an 23.00etatik aurrera «**Jokoa baino gehiago**» dokumentalaren hirugarren atala.

● Igandean 15.05etan «**Apeninoetatik Andeetara**» marrazki bizidunen filmea.

● Astelehenerik ostiralera Carlos Nguemak aurkezten duen «**Rockibili**» saioa 20.45etatik aurrera.

● Uztailak 28an Iñaki Berastek La Tojako Gran Hoteletik aurkezten duen «**Gaugiro Park**» saioa 21.30etan.

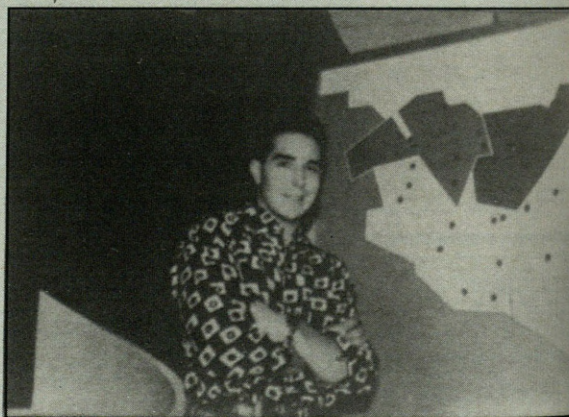
● Asteazkenean, 23.15etan «**Jai alai**» saioak «Beste palak» izeneko atala eskainiko du.

● Uztailaren 31n 21.55etan «**ETB Kantxa**» saioak zesta partidu interesgarria eskainiko du.

● Astelehenerik ostiralera bitartean 14.50etatik aurrera «**Star Trek**» telesail famatua.

TXORI BATEK ESAN DIGU

■ Astelehenero 23.00etatik aurrera ETB1ek eskaintzen duen «Bila dabilena» saioa gaur egun Joxe Felipe Auzmendik aurkezten badu ere hasiera batean ez zen bere lana izan behar. Joxe Felipek saio hau aurkeztu behar zuela grabaketa hasi baino lau bat egun lehenago jakin zuen. Beraz, Joxe Felipek ez zuen ez saio hau prestatzeko denbora gehiegirik izan.

T elebista-Irratia

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Rockibili

Txemi Galarraga: «Teknika kontrolatzean kazetariak aurrera pausoa eman dezake»

E TBn lanean hasi zenean ez zen kirol sailean hasi, baina duela lau urtetik hona arlo horretan murgildurik dabil. Gaur egun, asteburuetako «Kirolez kirol» saioan lan egiten du eta nazioarteko futbola ere bere esku dago. Kirol arloan, beraz, badu zer esanik Txemi Galarragak.

ARGIA. Neguan «Kirolez kirol-ek futbol eskusiba du eta nabiko ikusle erakaritzen ditu. Udan, berriz, beste kirol motak eskaintzen ditu, ikusle berak izaten al ditu saioak udan?

T. GALARRAGA. Zaila da ikusle berak matentzea, urte hau gainera nahiko berezia da. Baina gure indarra udan estropadetan jartzen dugu eta baita pilota munduan ere. Nik uste udan ikus entzuleak desberdinak

direla. Futbol ikusleak nahiko aspertuta bukatzen du denboraldia.

A. Nola ikusten duzu Euskal Herrian kirolaren mundua?

T.G. Nik nahiko ongi ikusten dut. Futbol arloan Erreala bakarrik sailkatu da UEFArako, baina nahiko ongi gabilta. Txirrindularitzari dagokionez, Marino-ren baja izan dugu, baina Miguel hortxe dabil puntan.

Estropadetan urtero gauza ezberdinak gertatzen dira, baina aurrean ere gipuzkoarren nagusitasuna erabatekoa da. Gipuzkoarren artean, berriz, Orio txapeldun.

A. Zein da saio hau egitean aurkitzen duzuen zailtasunik nagusiena?

T.G. Udan askotan, gai falta izaten dugu. Hau batzuetan nabarmena izaten da, baina hala ere ur kiroltako gauzak hor ditugu. Udako saioak arinagoak dira gai aldetik.

A. Lehen «Eguna» aldizkarian ere lanean aritu zinen. Zein komunikabide duzu gustokoen, telebista, irratia edo prentsa idatzia?

T.G. Guztiak erabat ezberdinak dira. Kazetari bezala lan gehiago egiten da agian, aldizkarietan. Telebistan beti teknikaren menpe zaude. Baina bat aukeratzekotan, telebista aukeratuko nuke. Norberak teknika kontrolatzen duenean gauzak ongi edo gaizki egiten diren gehiago nabaritzen da, aurrera pausoa eman dezakezu. Hala ere, okerreina teknikaren menpe egotea da, ez duzu aldizkari batean duzun askatasuna.

E TBk azken urtean zehar lehen kateako 20.00ak ingurutik 21.30etara bitartea ikuslego gazteari

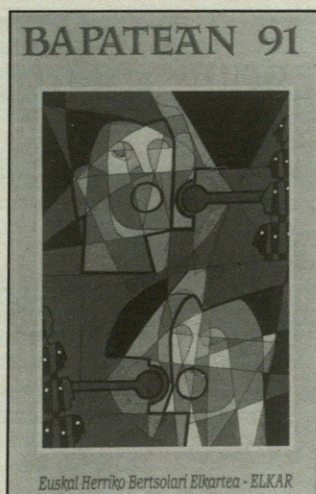
erreserbatu diola dirudi. Harrigarria iruditzen zitzaidan hasieran marrazki bizidunak kokatzea ordu horietan, ez gainera sail bat baizik eta bi ere segidan. Akaso horietako bat «Dragoi bola» saio arrakastatsua izateak entzulego gaztea erakartzeko aukera eman dio ETBri, beste kanalen lehiarik jasan gabe gainera. Orain berriz, ordu laurden xumelera laburtutako albistegiaren ondoren (agian gazteek telediarloa ez dute gogoko) musika saio berri bat jarri digute, «Rockibili». Egunero ia ordu beteko saioa. Gehiegixoa. Guzti honi ordutegia modu erraz eta merkean bete nahiaren susmoa hartzen diot. Bideoklipak, nahiz eta ondo aukeratuak eta aurkeztuak izan, ez dakit zenbat aldiz ikusiak ditugun iadanik, eta martxa honetan ez zenbat aldiz ikusi beharko ditugun berriro. Erreportaia eta kontzertu gehienak ere kanpoan erositakoak dira eta bertako lanei, berriz, tarte eskasegia eskaintzen zaie, aspaldian ETBko musika saioetan gertatzen den bezala. Aniztasuna eta berezitasunaren gakoa ez datza, nire ustez, beste edozein kateak ematen duena ordu ezberdinetan ematean, edukinetan baizik. Horra adibidez pasa den astean Negu Gorriak taldeari eskaini zioten erreportaia ederra. Zergatik ez horrelako gehiago? Garestiegia akaso?

AITZIBER YARZA

PATXI AZPILLAGA

Liburuak

Izena: Bapatean 91. **Egileak:** Zaldubi, Juantxo Egaña eta Juanito Dorronsoro.
Argitaratzen dute: Euskal Herriko Bertsolari Elkarteak eta Elkarrek. 275 orr.

Haizeak eramango ez dituenak

GARAI batean, haizeak berarekin eramaten omen zituen bertsoak: bizitza laburreko bertsoak ziren, instant batez gozatu eta ahazturaren zuloan amiltzen zirenak... egun, berriz, telebista kamarak bertsolari-

tzari tele aurrizkia lotsagabeki gehitu diola, bertsoak ez ditu haizeak eramaten. Ez da pentsatu ere. Orain orrialde ugari behar izaten dira bertso uzta aberatsa jasotzeko.

Haizeak gero eta bertso

gutxiago eramaten dituenaren lekuko, eskuartean dugu Bertsolari Elkarteak urtero argitaratu ohi duen bertso bilduma: «Bapatean 91». Aurtengoan laugarren aldiz, era eta neurri guztietako bertsoak ageri dira bertan; tankera guztietako bertsolarien ahoetatik jasoa. Gai eta bertsolarien aukeraketa egoki honetan datza, behar bada, bildumari hartzen zaion itxura bikaina: gai serio eta ez horren serioen arteko orekan; bertsolari ezagun eta ez horren ezagunak, gazte eta ez horren gazteen artekoan...

Eta aukeraketaz aritu garenez, ezingo dugu Zaldubi aipatu gabe utzi; ez eta argazkiez arduratu den Juantxo Egaña, edota doinueta maisu bihurtu zaigun Juanito Dorronsoro bera ere; «Bapatean 91», izan ere, irakurri baino, jan egiten den liburua da, eta horretan izango dute zerikusirik.

Zorioneko 92an, 91ko bertsoak. 93an ikusi behar 92ak zer eman digun.

ALBERTO IRAZU

Titulua: Jakin. 70 zenb. Maiatza-Ekaina. Jakin aldizkariaren 70. zenbakia kalean da dagoena. Azken aleen ildo beretik, nagusi bat jorratu du oraingo honetan ere, gehiaguetako ezin egokiak «1492-Amerika-1992». M. informatzaile eta kritikatzaile batez, asko dira azken honetan parte hartu dutenak: Joseba Intxausti, Jantxu Petras, Miquel Izard, Lander Boff, Eusebio Larrañaga... baina gai nagusi honez gain, ohizkoak ere badakartza azken honetara.

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
 Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
 20 004 DONOSTIA

FELIXIREN ABENTURAK

GAUR: FELIXI INSUMISIOAREN ALDE DA

ARATSALDEKO LAUAK...

HAMARRAK

PAGATU DUZU?

DOMAIA DA, NI EZ NAIZ INSUMITZEN AHAL... BAINAN POLIT EGITEN DU HALERE... EEEZ?

GOIZEKO DIAK....

ERRAK POLITA!

SO EGIZAK! NIERE... INSUMITUA NUK!

ZER AMA? MEZARAT ORAI?

BA! IGANDEA DUN! HAUGI FITE! ZER ERRANEN DINE AUZOEK EZ BAHUTE IKUSTEN?

BON BON! JINEN NUXU

ZE ASTELEHENA...

KRISTOREN GORPUTZA?

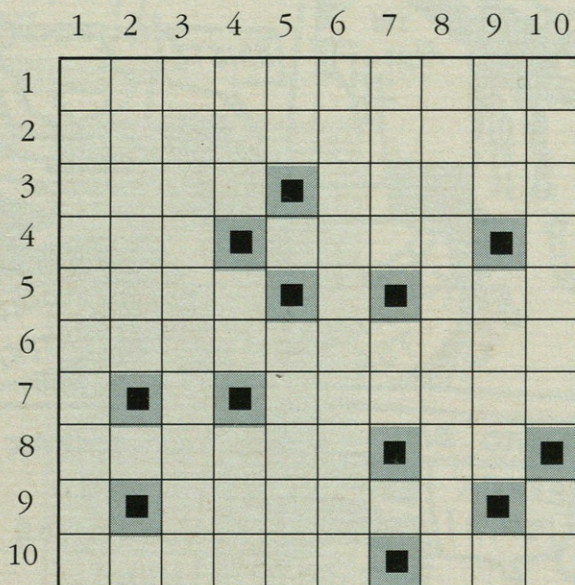
EZ! INSUMISIOA!

O! SES!

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKERESKUIN: 1.- Bazkaldu ondoko tarte. 2.- Araua, araudiak. 3.- Gura. Abereak bazkatzeko belardi. 4.- Gabarra. Jateko gogo. Kontsonantea. 5.- Kaltzioaren oxidoa. Uranioaren sinbolo kimikoa. Diru hitzaren kontsonanteak. 6.- Urkaberak urkatzeko hautatzen den lekua. 7.- Nitrogenoaren sinbolo kimikoa. Bat. Alegerak. 8.- Nafarroako herria. Kontsonante bustia. 9.- Azkenekoa. Gutxitu, murriztu. 10.- Arabako herria. Ahuntzaren ar.

GOITIK BEHERA: 1.- Banaketa. 2.- Gipuzkoa, Araba eta Nafarroa bereizten dituen mendialdea. Bokala. Kontsonantea. 3.- Zahartua. 4.- Ugaztun marraskari. Bizkaiko herria. Gaiso. 5.- Kanpo. Gasteiz ondoko herria. 6.- Tentel. Bizkaieraz, enara. 7.- Hazienda. Eta. 8.- Ene. Toka, dituzu. 9.- Errepikatuz, ikara. Toka, dut. Bokala. 10.- Bihurriak. Zakur.

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Akaberak
Biragune
Erokeria
Gerlaria

4 letra

Aker
Area
Bake
Begi
Beti
Bera
Ebro
Ezak
Fika
Gela
Ibar
Igaz

7 letra

Betazal
Enariak
gezurra
Serorak

Ilun
Inka
Irla
Irmo
Izen
Oria
Orri
Riga
Sake
Sara
Sena
Zina

3 letra

bat
Ink
Tir
Zur

2 letra

Ak
Am
Ez
On
Os
Ra
Ro
Ua

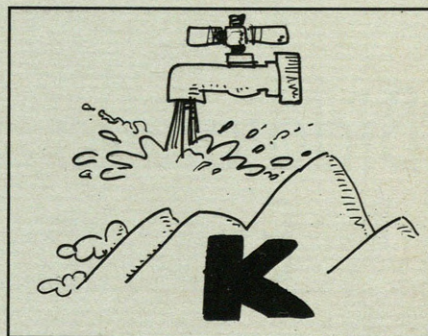
ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, Burlatako pilotari gazte baten izena alegia, ageriko zaizu.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10

Tankerak	▼	Apoaren antzekoak	▼	Leherkari mota	▼	Alkatea
Lehen-aldia		Danbor mota		Areagotzeko		
▶		▼		▼		▼
Euria, elurra eten	▶					
Indioa				7	1	
▼						Azkenekoa ▶
11						500
				Dago	▶	▼
5		3		Parada		
Gorotza ▶				▼		Fosforoa ▶
Lehenengo	10					Nitrogenoa
▼	50	▶		Garai	▶	▼
	Azken eta lehena			Bilo		
Toka, zaizu ▶	▼		▼			Kontsonantea ▶
Badoa						Portu
▼		Babarrun	▶			▼
		Musika nota		8	4	
	Gurdi mota	▶	▼			
9	Kontsonantae					Bokala
▼				Gipuzkoako herria ▶		▼

—Hieroglifiko a—

Eta non hil zen?

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

			P	A	T	X	I	
			E	U	G	I		
			●	R	A	●	I	●
			E	R	A	G	I	N
●	T	●	O	●	A	B	E	R
T	X	O	R	I	M	A	L	O
●	I	R	R	I	●	A	●	K
U	N	A	I	●	I	N	K	●
●	P	I	A	N	O	A	R	I
H	A	N	K	A	●	B	A	R
●	R	A	●	U	R	A	●	A
O	T	●	E	K	A	L	●	U
●	A	S	K	A	T	A	S	U

Hieroglifikoa: Lauk burua

A	B	E	L	B	A	B	A
T	R	E	N	O	K	O	D
A	I	Z	K	O	R	A	L
T	N	A	R	G	I	Z	A
I	E	N	E	A	I	N	E
O	Z	T	A	A	R	T	E
I	E	I	E	A	R	R	A
B	A	N	A	K	E	T	A
A	T	E	E	T	O	R	K
I	Z	A	N	E	Z	A	U
O	N	A	K	E	K	I	A

**Hitz
Kateatuak**

KAKU

Bidaiatzea, batez ere, ezagutzea da, Ezagutzea, batez ere, ikastea

IRATZARGAILUAREN

soinua, goizeko seirak, nere oporretako lehenengo eguna. Hi! Mmmmm, zer duk? Baina goizeko seirak dira! Zoratuta zaude, ala zer? Utzi pakean lo egiten eta goizeko zortzi t'erdietan esna nazazu.

Kakazarra! Gero kristoa izango dugu. Ni ohetik altxako naiz eta errepassoa egingo dut: erropa zaharra indioekin trukatzeko, ume-gidak lortzeko boligrafo pila, argazki makina, teleobjetiboa, angular handia, flasha,... soin gaineko erropa, bestelakoa, desinfektatzeko pilulak, txertoen agiria (segurtasuna segurtasuna da) VISA, dirua izkutuan... aduanakoek ikus dezatela, noski... eta kazetari karnetak, nahiz eta faltsuak izan, ia deskontutxuren bait lortzen dugun, Euskal Herriari buruzko liburu pila, mapak eta abar non gauden, zergatik borokatzen dugun azaltzeko,...

AZKAR. demontre! Autobus mexikarretan ez bazara azkar ibiltzen zutik egiten duzu bidaia osoa eta 12 ordu dira! Besteek kasurik ez, txamakitoekin jolasean, boligrafo bat oparitu diote... boligrafo bat! esan zidatenez hemen boligrafo batengatik

mokoka ibiltzen dira! Autobusa heldu da, ukondokadak, ostikoak, bultzakadak, gerra oihuak, zangartekoa egin eta eserlekua lortu dut baina albokoa okupatu baino lehen bost oilo gutxienez daramatzen oso india lodi bat ezarri da. Hasi dugu bidaia eta laguna oraingoan beste hiru indiarrekin hitz egiten. Eserita gauden gehienak gizonezko indartsuak gara. Emakumeak eta txamakoak zutik. Alboko agureak irribarre egin dit eta nere eserleku lagunari nere bizilagunari lekua uzteko esaten dio baina eserleku lagunak erantzun baino lehen nere bizilaguna nere eserlekua eskaintzen dio agureari. Beno ba...

Euren solasaldian sartzen naiz. Euskaldunak gara. Ez dakizute non dagoen nere herria, ezta? Orain azalduko dizut. Makurtuta, motxila gainean nagoelarik, euren solasaldia entzuten dut, mayen ondorengoak direnez, espainiarrek egin zieten maltzurkeriak, egungo txirotasun egoera, nekazariak jasan behar dutena, euren hizkuntzaren desagertpena, eta abar. «Encontró su mapa, señor?» galdetzen dit autobus osoa hartzen duen irriño batekin. Ez, erantzuten diot, ez du axolarik. Nahiago dut euren kontuak entzutea.

Ez dago txarto hotel hau. Aizu, begira kazetariak gara, esaten diot nere karnet faltsuak erakutsiz, hotela oraindu behar dugu? Ez noski, emaidazu zuen komunikabidaren helbidea eta bidaliko dugu faktura. Lapurreta perfektoa egiteko zorian nagoe-

larik, nere lagunak esan dio uzteko, guk ordainduko dugula.

LAGUNA haserre dago, ezpain greban jarri da. Zerbait erosiko diot. Kalera atera naiz VISA, erropa zaharrekin eta kalkulagailuarekin. 35.000, ez hau sintetikoa da eta ez du 10.000 baino gehiago balioko, 25.000 eta ezin dut gehiago jaitsi. Begira ulertzen dut nitaz etekina ateratze nahia baina nahikoa da... 15 milan utzi eta VISAekin ordainduko dizut, ondo dago? Barkatu jauna baina jaka hau egiteak 15 egun baino gehiago eramaten du eta 300 pezetagatik sokatirritzen ari zara, nongoa zara?

Riiiiinnnnnggg! Iratzargailua. A zelako ametsa izan dudana. Goizeko seirak. Nere laguna alboan daukat loak hartuta. Jaiki eta nere maleta guztiak husten ditut, motxilan hartu, pare bat liburu eta Mexikoko kultura, historia eta jendeari buruzko gida on bat sartzen dut.

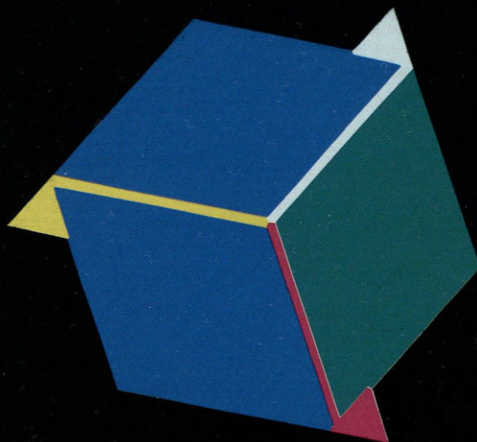
Hummmmm! Egun on. Non daude zure maleta guztiak? Uste dut soberan asko neramala eta gehiago falta zaidala. Nere ametsan egon balitz, irifarre egingo lidake.

J A V I P A S C U A L

SUA argitaletxeko partaidea

APIKA

GURE INFORMATIKAZ BAI

ETENGABE LANTZEN DITU APIKAK

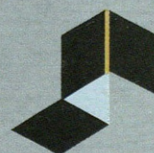
1. Aztertuz

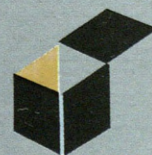
2. Instalatu

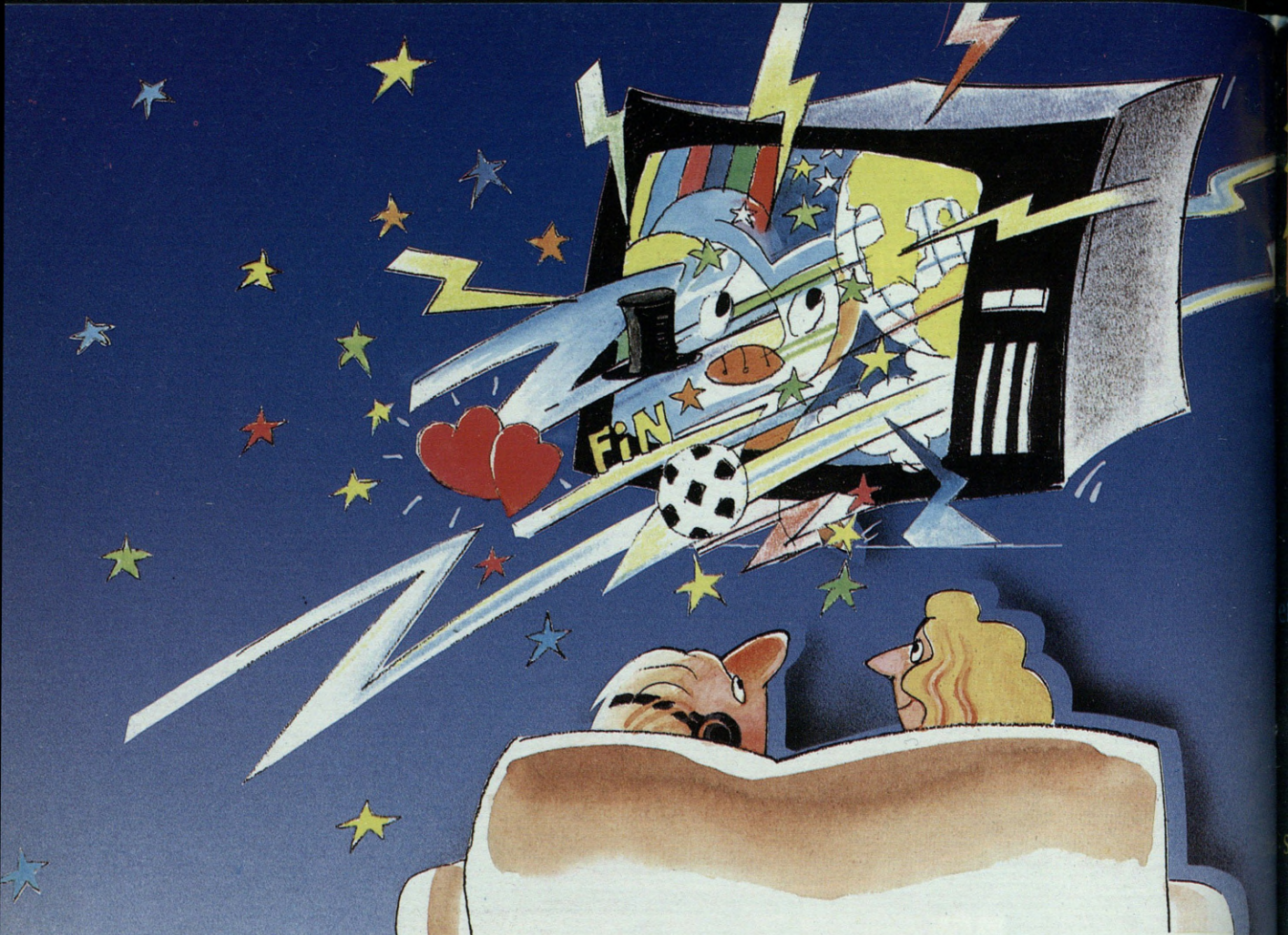

3. Irakatsi

4. Sustatu

EUSKARA IKUSGARRIA

400.000 pertsonak, zuk bezalaxe, egunero
Irratia eta Telebista euskaraz ikusi eta
entzuten dute.

Lasaitzeko, ondo pasatzeko,
informatzeko edo ikasteko. Euskara...
IKUSGARRIA delako.

ETB

EUSKADI
IRRATIA